

Oriana Fallaci

A HARAG
ÉS
A BÜSZKESÉG

FOCUS

Original title
La rabbia e l'orgoglio
© Oriana Faliad, 2001
© RCS Libri S. p. A., Milano, 2001

Fordította: Földvári Katalin

A magyar fordítás
- a szerző kérésének megfelelően -
a Rizzoli International Publication, Inc.
2002 szeptemberében megjelent
angol nyelvű kiadása alapján készült.

© Focus Kiadó, 2003
Sorozatszerkesztő : Morvay Péter
Felelős kiadó: Radván Sándor

ISBN: 936 9468 23 1

Nyomtatta a Kaposvári Nyomda Kft. - 231143
Felelős vezető : Pogány Zoltán igazgató

*Szüleimnek, Edoardo és Tosca Faliadnak,
akik megtanítottak arra, hogy elmondjam
az igazságot, és nagybátyámnak,
Bruno Fallacinak, aki megtanított arra,
hogyan kell megírni.*

El szó

*hallgatást választottam. A szám -
zetést választottam. Mivel, és itt az ideje, hogy
kimondjam hangosan és érthetően, politikai me-
nekültként élek Amerikában. Úgy értem, egy
önként választott politikai szám zetésben, amit
apám és én mértünk magunkra, amikor rájöt-
tünk, hogy túlságosan fájdalmas, komplikálttá
vált számunkra egy olyan országban élni, ahol az
ideálok a szemét közé kerültek, kiábrándultan, se-
besülten, sértetten felégettük a hidakat magunk
és legtöbb honfitársunk között. Apám Chianti
egyik távoli hegyére vonult vissza, ahol a politika,
amelynek nemes és egyenes emberként az életét
szentelte, nem érthette utol. Én, miután végig-
kóboroltam a világot, megálltam New Yorkban,
ahol köztem és honfitársaim között ott volt az
Atlanti-óceán. Ez a párhuzam bizarrnak t nhet,
tudom. De amikor a szám zetés befészkelte magát
egy kiábrándult, sebesült, sértett lélekbe, a föld-*

rajzi elhelyezkedés nem számít: higgyék el nekem. Amikor valaki szereti a hazáját, amikor az ember a hazája miatt szenved, nincs különbség hogy íróként egy tízmilliós metropoliszban lakik, vagy hegylakóként fenn Chianti távoli hegyei között, a kutyája, a macskája és a csirkéi társaságában. A magány ugyanaz. Ahogy a vereség érzete is.

Emellett New York mindig is menedéket jelentett a politikai menekültek, a politikai szám zöttek számára. 1850-ben, a Római Köztársaság bukása, Anita halála és az Itáliából való szökés után még Giuseppe Garibaldi is idejött: emlékeznek? július 30-án érkezett hajóval Liverpoolból, olyan keser en megbántva, hogy a pal-lón lefelé jövet az els szavai ezek voltak: „Amerikai állampolgárságot fogok kérni”, és az els két hónapban a baromfikeresked Pastacaldinál vendégeskedett Manhattanben, az Irving Place 26. alatt. (Erre a címre nagyon jól emlékszem, mivel tizenegy évvel kés bb éppen itt kapott menedéket a dédnagyanyám, Anastasia, aki szintén elmenekült Itáliából.) Azután októberben Staten Islandre költözött, Antonio Meucci vendége lett: a találékony firenzei, aki feltalálta a telefont, de nem volt elég pénze, hogy megújítsa a szabadalmat, és végignézte, ahogy az drága találmányát elveszi egy Alexander Bell nev fickó.. Meucci-val kolbászsm helyt nyitottak, amely siker hiányá-

*bán hamarosan átalakult gyertyaöntő m helyé
Garibaldi egy alkalommal egy feljegyzést hagyott
maga után abban a pincehelyiségben, ahová szom-
batonként együtt jártak kártyázni (a Fulton utcá-
ban lév Ventura pincében): „Pokolba a kolbász-
szal, legyen áldott a gyertya, Isten óvja Itáliát, ha
tudja. ” De mit gondolnak, kijött Garibaldi el tt?
1833-ban Piero Maroncelli: az a hazafi, aki a
Spielberg börtönben egy cellában raboskodott
Silvio Pellicoval, és aki tizenhárom évvel kés bb
New Yorkban halt meg szegénységt l és hon-
vágytól sújtva. 1833-ban Federico Confalonieri
következett: egy hazafi, akit az osztrákok halálra
ítéltek, de akit Teresa Casati (a felesége) megmen-
tett azzal, hogy az osztrák császár lábai elé vetette
magát. 1837-ben Felice Foresti: egy hazafi, akinek
a halálos ítéletét az osztrákok el bb életfogytigla-
ni börtönbüntetésre változtatták, majd tizennégy
évre mérsékelték. 1837-ben a tizenkét lombard
jött, akiket bitófára ítélték, de az osztrákok (akik,
valljuk be, mindig is emberségesebbek voltak
a pápánál és a Bourbonoknál) megkegyelmez-
tek nekik. 1838-ban a legy zhetetlen tábornok,
Giuseppe Avezana, akit tévedésb l halálra íté-
tek azért, mert részt vett az els piemonti alkot-
mányos mozgalomban...*

*És ez még nem minden. Mert sokan jöt-
tek még Garibaldi után: emlékeznek? 1858-ban*

például Vincenzo Botta történész, aki hamarosan a New York-i Egyetem tiszteletbeli professzora lett. És a polgárháború kezdetén, egész pontosan 1861. május 28-án, éppen ide, New Yorkba érkezett meg a mi Garibaldi Gárdánk, és alapította meg a Harminckilencedik N. Y. Gyalogezredet. Igen, a legendás Garibaldi Gárda, akik az amerikai zászló mellett ott vitték azt az olasz zászlót is, amely alatt 1848 óta harcoltak a hazájukért, és amelyre a következő mottót írták: „Vincere o Morire - Gyzni vagy Meghalni. ” A híres Harminckilencedik N. Y. Gyalogezred, amelyet a rákövetkez héten Lincoln elnök szemlézett meg Washingtonban, és amely a következő évek véres harcai során kit nt First Bull Runnál, Cross Keysnél, Gettysburgnél, North Annánál, Bristoe Stationnél, Po Rivernél, Mine Kunnál, Spotsylvaniánál, Wildernessnél, Cold Harbornál, Strawberry Plainnél, Petershurnél, Deep Bottom Creeknél, egészen Appomattoxig. Ha nem hiszik, nézzék meg azt az obeliszket, amely Cemetery Ridge-ben (Gettysburgnél) áll, és egy felirat olvasható rajta az 1863. július 3-án elesett olaszok emlékére (ezen a napon szerezték vissza az ágyúkat Lee tábornok ötödik amerikai gyalogos hadosztályától): „Elhulltak még az élet dele el tt/Ki mondaná, hogy túl korán haltak el? /Te, aki gyászolsz, ó, hagyd a könnyeket/Ilyen tett túléli az éveket. ”

Ami azokat a politikai menekülteket illeti, akik a fasizmus éveit alatt találtak menedéket New Yorkban, nos, ezek még számosabban voltak. Én kislányként sokukat ismertem, mert apámhoz hasonlóan k is az „Igazság és Szabadság” mozgalomhoz tartoztak: ahhoz, amelyet Carlo és Nello Rosselli építettek ki, mielőtt meggyilkolták volna őket Franciaországban Mussolini francia zsoldosai. Vagyis a cagouardok. 1924-ben Girolamo Valenti érkezett, aki az „Új Világ” nevű antifasiszta lapot alapította New Yorkban. 1925-ben Armando Borghi, aki megalapította az „Olasz-Amerikai Ellenállás”-t. 1926-ban Carlo Tresca és Arturo Giovannitti, akik megalkották az „Észak-Amerikai Antifasiszta Szövetség”-et. 1927-ben a nagyszerű Gaetano Salvemini, aki hamarosan a massachusettsi Cambridge-be költözött, hogy történelmet tanítson a Harvard Egyetemen, ugyanakkor végigutazta az Államokat és beleordította az amerikaiak fülébe Hitler- és Mussolini-ellenes előadásait. (A nappaliban iszom az egyik előadás plakátját. Ezüst keretbe foglaltam, a következő olvasható rajta: „Vasárnap, 1933. május 7-én, délután fél háromkor antifasiszta gyűlés az Irving Plaza Hotelben. Irving Plaza és 15-dik utca, New York. G. Salvemini professzor, a nemzetközi hírű történész tart beszédet Hitlerről és Mussoliniról. A gyűlés az olasz Igazság és Szabadság Szervezet égi-

sze alatt kerül megtartásra. Belépti díj 25 cent")
1931-ben Arturo Toscanini (h barátja), akit Bo-
lognában Mussolini jövendőbeli nejeének apja,
Costanzo Ciano megfotózott, mivel nem volt haj-
landó eladni az egyik koncertjén a Feketeingsek
hymuszát, az „Ifúság, ifúság, szépség forrása”-t.
1940-ben Albert Tarchiani, Alberto Cianca, Aldo
Garosci, Max Ascoli, Nicola Chiaromonte, Emi-
lio Lussu: antifasiszta értelmiségiek, akik révén
megszületett a „Mazzini Társaság” és az „Egyesült
Nemzetek” című havonta megjelenő magazin...

Tehát: itt jó társaságban vagyok. Amikor
hiányozni kezd az az Olaszország (és mindig hi-
ányzik), amely nem azonos azzal az egészségtelen
Olaszországgal, amire az elején utaltam, csak fel-
idézem ezt a nemes társaságot a gyerekkoromból:
elszívunk együtt egy cigarettát, és kérem ket,
hogy vigasztaljanak meg „Nyújtson kezet nekem,
Salvemini professzor. Vidítson fel, Cianca pro-
fesszor. Segítsen felejteni, Garosci professzor”
Vagy Garibaldi, Maroncelli, Confalonieri, Fores-
ti, Avezzana és a többiek dics szellemét idézem
meg. Meghajlok előttük, brandyvel kínálok ket,
lejátsszom nekik a Nabucco-kórus felvételét a New
York-i Filharmonikusok előadásában, Arturo
Toscanini vezényletével. És ha Firenze hiányzik,
ha az én Toszkánám is hiányzik (ami még gyak-
rabban megyesik), csak felülök egy gépre, és haza-

repülök. Jóllehet titokban. Úgy, ahogy Giuseppe Mazzini tette, amikor elhagyta londoni menedékhelyét, hogy Torinóba menjen és meglátogassa szeretett Guiditta Sidoliját... Firenzében és Toszkánában valójában sokkal többet vagyok, mint ahogy azt általában gondolják rólam. Nemegyszer hónapokig néha egy egész évet is. Ha senki nem tud róla, az azért van, mert Mazzini módjára jövök. És ha Mazzini módjára jövök, az azért van, mert számomra visszataszító találkozni azokkal a gonoszterekkel, akiknek gonoszsága miatt apám önkéntes számzetésben halt meg Chianti távoli hegyén, és valószínűleg én is ugyanígy fogok meghalni itt.

Nos, a számzetés önfegyelmet és következetességet kíván. Olyan erények ezek, amelyekre két első osztályú szülő tanított engem. Egy apa, akiben Gaius Mucius Scaevola ereje lakozott, egy anya, aki Corneliához, a Gracchus-fiúk anyjához volt hasonlós, és akik (mindketten) a felel t-

¹ *A szerző lábjegyzete:* Gaius Mucius Scaevola volt az a római hős (Kr. előtti VI. század), aki sztoikus módjára megégette a jobb kezét, így büntetve magát azért a hibáért, hogy egy közkatonát ölt meg Porsenna király, az etruszk ellenség helyett, aki ostrom alatt tartotta Rómát. Cornelia (Kr. előtti II. század) volt az a merész római asszony, aki visszautasította az egyiptomi trónt, hogy tizenkét gyermeke, a Gracchusok nevelésének szentelhesse magát és megtanítsa nekik a demokrácia elveit.

lenség ellenmégének tartották az erkölcsi szigorúságot. És fégyelemb l, szigorúságból maradtam ezekben az években olyan hallgatag mint egy vén, mindent megvet farkas. Farkas, akit emészt a vágy, hogy belemélyessze metsz fogát a bárány torkába, a nyúl nyakába, ám sikerül visszatartania magát. Vannak azonban az Életben pillanatok, amikor csendben maradni hiba, és kötelesség a szólás. Hazafias kötelesség erkölcsi kihívás, kategorikus felszólítás, amely el l nem menekülhetünk. így hát, tizennyolc nappal a New York-i apokalipszis után, megtörtém hallgatásom azzal a hosszú cikkel, amely el ször egy vezet olasz lapban, azután pedig néhány külföldi újságban jelent meg. És most félbeszakítom (nem megszakítom, félbeszakítom) szám zetésem ezzel a kis könyvvel, amely megduplázza a fentemlített cikk szövegét. Meg kell tehát magyaráznom, miért is duplázza meg hogyan duplázza meg és hogyan is született ez a kis könyv.

* * *

Egyik pillanatról a másikra született meg. Úgy robbant, akár egy bomba. Váratlanul, akár az a katasztrófa szeptember 11-én, amely sok ezer teremtményt porlasztott el, és lerombol-

ta a mai kor két legszebb épületét: a World Trade Center tornyait. Az apokalipszis el estőjén még valami egészen más foglalkoztatott: az a könyv, amelyet az én-gyermekemnek hívok. Terjedelmes és nagy odafigyelést igényl regény, amivel az elmúlt évek során egyszer sem hagytam fel, legfeljebb néhány hétre vagy hónapra, amíg kórházi kezelésen voltam, vagy levéltári kutatásokat végeztem az anyagához. Nehéz természet és követel dz gyermek, akinek a kihordása feln tt életem legnagyobb részét vette igénybe, akinek a világra jötte annak a betegségnek köszönhet , amely meg fog ölni, és akinek az els sírása még nem tudom, mikor hangzik majd fel. Talán amikor már halott leszek. (Miért ne? A posztumusz m veknek megvan az a kivételes el nyük, hogy megkímélik a szerz k szemét és fülét mindattól az esztelenségt l, illetve csalárdságtól, amivel olyan emberek illetik, akik, nem lévén képesek arra, hogy írjanak, vagy hogy akár csak megfogadjon bennük egy regény, ürügyet találnak, hogy megítélik és megsértsek azokat, akikben megfogadjon, és meg is írják a regényüket.) Igen: szeptember 11-én reggel annyira el voltam foglalva az én-gyermekemmel, hogy annak érdekében, hogy sikerüljön túltenni magamat a megrázkódtatáson, azt mondtam magamnak: „Nem szabad arra gondolnom, ami történt és ami történik. Gondoskodnom kell

a kisbabámról, ez minden. Máskülönb vetelés lesz a vége. ” Aztán összeszorítottam a fogamat és leültem az íróasztalhoz. Próbáltam összpontosítani arra az oldalra, amit el z nap írtam, arra, hogy visszaterejtem a gondolataimat a regény szerepl i-hez. Szerepl khöz, akik egy távoli világhoz tartoznak, egy olyan korhoz, amikor még egész biztosan nem léteztek repül gépek és felh karcolók. De a figyelmem nem tartott sokáig. A halál szaga beáradt az ablakokon, a rend autók, a t zoltóautók, a ment k, a helikopterek és a város felett köröz katonai repül gépek kínzó hangjától kísérv. A tévékészülék (amit szorongásomban bekapcsolva hagytam) egyre csak ontotta azokat a képeket, amelyeket el akartam felejteni... Hirtelen elindultam kifelé. Taxit kerestem, nem találtam, gyalog indultam a Torn yok irányába, amelyek már nem léteztek, és...

Aztán nem tudtam, mit tegyek. Milyen módon tehetném hasznossá magam, mit tehetnék? És míg azt kérdezgettem magamtól, mit csinálnak, mit is-tehetnék, a tévé képerny jén megjelentek a palesztinok, akik örültek a mészárlásnak és tapsoltak. Éljeneztek, azt hajtogatták: „Gy zelem-gy zelem!” Szinte ugyanabban a pillanatban egy barátom hívott, és azt mondta, Európában, beleértve Olaszországot is, sokan mondják hozzájuk hasonlóan csúföndárosan: „Ez jó. Még-

kapták az amerikaiak. ” így hát, akár egy katoná, aki kiugrik a lövészárokból és ráveti magát az ellenségre, én is ráugrottam az írógépre, és nekiláttam annak az egyetlen dolognak, amit tenni tudtam: írni. Időnként el húzgáltam a jegyzeteimet. A minden rendszert nélkülöz feljegyzéseket, amelyeket magamnak készítettem. Elképzelések, emlékezések, kirohanások, amelyek átrepültek Amerikából Európába. Helyesebben Olaszországba. Olaszországból a muzulmán országokba. A muzulmán országokból vissza Amerikába. Gondolatok, amelyeket éveken át bezártam a szívem és az agyam hörtönébe azt mondogatva magamnak: „Mit törődjek veled? És miért? Az emberek süketek. Nem hallanak, nem akarnak hallani... ” Most ezek a gondolatok úgy törtek fel belém, akár egy vízszél. Mint valami visszafojtathatlan zokogás, hullottak a papírra. Merthogy én könnyekkel nem sírok. Akkor is, ha fizikai fájdalom hasít belém, ha elviselhetetlen szomorúságyötör is, nem gyűlnék könnyek a szemembe. Ez egyfajta élettani rendellenesség vagy inkább pszichés hiányosság amit több mint fél évszázada hordozok magamban. Fontosán 1943. szeptember 25-e óta. Attól a szombati naptól fogva, amikor a Szövetségesek elször bombázták Firenzét, és közben rengeteg hibát követtek el. Ahelyett, hogy eltalálták volna a célpontot, a vasutat, amelyet a né-

metek használtak, hogy fegyvereket és csapatokat szállítsanak, a közelben lévő negyedet és a Donatello tér történelmi temetjét találták el. A Brit Temet, azt, ahol Elizabeth Barrett Browning nyugszik. Az apámmal a Santissima Annunziata-templom közelében voltunk, alig pár száz méterre a Donatello tértől, amikor záporozni kezdtek a bombák. Hogy elbújunk ellük, a templomban kerestünk menedéket, de honnan is ismerhettem volna a bombázás szörny ségét? Minden egyes bombánál úgy remegtek a Santissima Annunziata vaskos falai, mint vihartépte fák, az ablakok betörték, a padló rázkódott, az oltár megingott, a pap felkiáltott „Jézus! Segíts, Jézus!” És akkor hirtelen elkezdtem sírni. Csendesesen, összeszedetten egyébként. Semmi nyögdecselés, semmi csuklás. De apám így is észrevette, és hogy segítsen, hogy megnyugtasson, szegény apám, éppen a rossz megoldáshoz folyamodott. Hatalmas pofont kevert le, a szemembe nézett, és azt mondta: „Egy lány nem sírhat, nem szabad sírnia.” Így hát 1943. szeptember 25-e óta nem sírok. Már azért hálát adhatok Istennek, ha időnként megnedvesedik a szemem, és egy kicsit kapar a torkom. Belül ugyanakkor sokkal többet sírok, mint azok, akik könnyekkel sírnak. Meglehetősen gyakran el fordul, hogy a szavak, amiket leírok, nem mások, mint könnyek. És amit szeptember 11-e után írtam, valójában

féltartóztathatatlan zokogás volt. Az élők miatt, a holtak miatt. Azok miatt, akik látszólag élnek, mégis inkább halottak. Halottak, mert nincs más merszük arra, hogy megváltozzanak, hogy tiszteletet érdeml emberekké váljanak. És magam miatt, amiért életem utolsó szakaszában magarázni kényszerülök, miért maradok politikai menekültként Amerikában, és miért titokban jövök Olaszországba.

Aztán (miután vagy hat napon keresztül sírtam így) a vezető olasz napilap f szerkesztje New Yorkba érkezett. Azért jött, hogy megkérjen, törjem meg a csendet, amit addigra már megtörttem. És ezt meg is mondtam neki. Még azokat a tépett cetliket, a minden rendszert nélkülöz feljegyzéseket is megmutattam neki, és azonnal olyan lázba jött, mintha csak Greta Garbót pillantotta volna meg, ahogy félredobja sötét szemüvegét és buja mozdulatokkal sztriptízt léjtene a Scala színpadán. Vagy mintha már maga előtt látná az olvasóimat, ahogy hosszú sorokban állnak, hogy megvehessék a lapot, pardon, hogy tömegek töltsek meg a színházi karzatokat, zsölylyéket és páholyokat. Lázban égve kérte, hogy folytassam, varrjam össze a darabkákat nagy öltésekkel, hogy levél-félvé álljanak össze, melyet mintegy neki írok, és küldjem el, mihelyt kész vagyok. És én, polgári kötelességtudattól, az erkölcsi

*kihívástól, a kategorikus felszólítástól vezérelve elfogadtam. Ismét elhanyagoltam az én-gyermeke-
met, amely már elszunnyadt a jegyzeteim halma
alatt, és visszatértem az írógépemhez, ahol a fel-
tartóztathatatlan zokogás nem is annyira levellé,
mint inkább a harag és a büszkeség sikolyává vált.
Egyfájta J'accuse-zé (Vádolommá)². Az európai-
akhoz címzett perirattá vagy prédikációvá, akik,
miközben dobnak talán majd néhány szál virágot
nekem, de rohadt tojásokat egészen biztosan, fi-
gyelni fognak rám a lap karzatairól, zsöllyéből
és páholyaiból. Még vagy tizenkét napig dolgoz-
tam... Anélkül, hogy megálltam, ettem vagy alud-
tam volna. Nem éreztem éhséget vagy álmodást.
Kávét vettem magamhoz, ez volt minden, a ciga-
retta tartott ébren, ez volt minden. Röviden, nem
adtam meg magamat a fáradtságnak. Itt azonban
hangsúlyoznom kell valamit. El kell mondanom,
hogy az írás nagyon komoly dolog számomra: nem
egyfájta szórakozás, nem az önkifejezés eszköze
vagy a megkönnyebbülés módja. Azért nem, mert
sosem felejttem el, hogy a leírt szavak rengeteg jót
tudnak végezni, de még több rosszat, hogy
éppúgy képesek gyógyítani, mint ölni. Tanulmá-
nyozzák csak a Történelmet, meg fogják látni,
hogy minden egyes Jó vagy Rossz esemény mögött*

²Émile Zola röpiratának címe az antiszemitizmus ellen a Dreyfus-ügy kapcsán Franciaországban. (A ford.)

ott van egy írásm . Egy könyv, egy cikk, egy kiáltvány, egy vers, egy dal. (Egy Mameli-himnusz példának okáért. Egy Marseillaise, egy Yankee Doodle Dandy. Vagy egy Biblia, egy Korán, egy T ke). Ezért aztán sosem írok siet sen, sosem zúdítom ki magamból a mondanivalómat: lassú, körültekint író vagyok. És kielégíthetetlen író: nem hasonlítok azokra, akik mindig elégedetten szemlélik a m vüket, mintha csak ambróziát vizeltek volna. Mindennek tetejében rengeteg mániám van. Fontos a mondatok ritmusa, az oldalak üteme, a szavak hangzása: a metrika, jaj a buk-dácsoló mondatoknak, a rímeknek, a nem kívánt ismétléseknek. Számomra a forma legalább olyan fontos, mint a lényeg a tartalom. A befogadó ben-sejében nyugszik meg majd a lényeg mint a bor az öblös pohárban, mint a liszt a zsákban, és ennek a szimbiózisnak a kezelése id nként gátol a munkámban. Ezúttal azonban nem így volt. Gyorsan írtam, nem aggodalmaskodtam az összhangzás, a ritmus, az ismétlések miatt, mert a metrika mintegy adta magát, bár nem felejttem el, hogy az írott szó éppúgy képes gyógyítani, ahogy ölni is. (Vajon a szenvedély képes-e erre?) Tény az, hogy amikor befejeztem, amikor készen álltam arra, hogy elküldjem a szöveget, rájöttem, hogy cikk helyett valóságos kis könyvet írtam. És hogy lerövidítsem, hogy ésszer hosszúságot érjen el, felére

csökkentettem. Kivágtam bel le például a két Bamidszánban szél tt Buddháról szóló részt. Aztán az Olaszországot kormányzó Cavaliere-nek a történetét, és Ali Bhutto-ét, akít tizenhárom évesen arra kényszerítettek, hogy megházasodjon... Bebújtattam egy piros mappába, és eltettem ket aludni az én-gyermekemmel együtt. Több kilométernyi papírt, amelyre kiöntöttem a szívemet. De még a húzások után is borzasztó hosszúnak bizonyult a szöveg. Az izgatott szerkeszt segíteni próbált. A két fenntartott oldal el ször három lett, majd négy és egy negyed. Ilyen méret még nem fordult el napilapban, azt hiszem. Még azt is felajánlotta, hogy két részletben közli. Amit visszautasítottam, mert két részletben nem érte volna el azt a hatást, amire törekedtem. Azt, hogy felnyissa azoknak a szemét, akik nem akarnak látni, hogy kihúzza a dugót azoknak a füléb l, akik nem akarnak hallani, hogy gondolatokat ébresszen azokban, akik nem akarnak gondolkodni. Következésképpen még jobban lerövidítettem. Kihagytam a legvadabb bekezdéseket, legyszer sítettem a bonyolultabb részeket. Sajnálkozás nélkül, bevallom. Mivel a piros mappában ott volt nekem az a sok kilométernyi írott papír. A teljes szöveg a kis könyv.

Nos, az el szót követ oldalak már ennek a kis könyvnek az oldalai. A teljes szöveg amit az

alatt a két-három hét alatt írtam, amikor nem ettem, nem aludtam, kávéval éltem és a cigaretta tartott ébren, a szavak pedig úgy ömlöttek a papírra, mint egy vízesés. Kevés javításra volt szükség (Például, amikor arról a 15670 lírás juttatásról van szó, amit tizennégy éves koromban kaptam az Olasz Hadseregtől. Ami a lapban egy kicsit kevesebb lett: 14540.) A kiegészítés annál több, és szinte minden esetben azzal a náci-fasizmussal kapcsolatos, amit az iszlám fundamentalisták tesztelnek meg a viselkedésükkel mindenütt, ahol csak megvetik a lábukat... Egy vérlázító és primitív nyelvtani szinten megírt kiadványban például, amely az „Iszlám megbűnteti Oriana Fallacit” címet viseli, és amit Olaszország minden egyes muzulmán közösségében osztogatnak, az úgynevezett Olasz Iszlám Pártjának elnöke (aki egyébként jól ismert Olaszország antiterrorista rendőrsége előtt) felháborító módon sértegeti halott apámat, és felszólítja a vele egy vallásúakat, hogy Allah nevében öljenek meg engem. „Menjetek és haljátok meg Fallacit!” Egy per során, ami meglehetősen nagy port vert fel Európában, mivel sérti minden demokratikus társadalom alapját, a Gondolat Szabadságát, Párizs egyik ultrabaloldali mozlim közössége úgy próbált meg elhallgattatni, hogy arra kérte a Francia Bíróságot, tiltsa be „A harag és a büszkeség”-et, vagy lássa el minden példány

borítóját egy olyan figyelmeztetéssel, amit a cigarettadobozokra szoktak tenni. „Vigyázat! A kötet tartalma kockáztatja az Ön egészségét! ” Nos... a Francia Bíróság elutasította a kérelmüket, én gyztem, de a közösség újabb pert akar, és több európai országban is történik hasonló megmozdulás. A vérlázító és nyelvtanilag primitív kiadvány szerzője ellen keresetet nyújtottam be becsületsértésért és gyilkosságra való felbújtásért, és az anti-terrorista rendőrség megfigyelés alatt tartja az illetőt. De egy nap sem múlik el anélkül, hogy ne kapnék egyik vagy másik társától fenyegetést, és az életem szó szerint veszélyben van.

* * *

Ma még nem tudom, hogy ez a kis könyv nem n-e majd még nagyobbra és nem jelent-e majd még több gondot, mint amit eddig okozott nekem. De azt tudom, hogy azzal, hogy megjelentem, úgy érzem, én is az a Salvemini vagyok, aki 1933. május 1-én az Irving Plázában beszédet tartott Hitler és Mussolini ellen, kétségbeesetten kiáltva egy olyan közönséghez, aki akkor nem értette meg de megérti majd 1941. december 7-én (vagyis amikor a japánok, Hitlerrel és Mussolinivel szövetkezve, bombázni fogják Pearl Harbort),

és engesztelhetetlenül ordította: „Ha közömbösek maradtok, ha nem siettek a segítségünkre, elbb vagy utóbb titeket is megtámadnak!” Különbség van ugyanakkor az én kis könyvem és Salvemini 1933-as beszéde között. Abban az id ben az amerikaiak nem tudták azt Hitlerr l és Mussoliniról, amit mi, európaiak tudtunk és elszenvedtünk. A náci fasizmusra gondolok. Ezért aztán megengedhették maguknak azt a luxust, hogy ne higgyenek a politikai menekültnek, aki kétségbeesetten kiáltozott, és Amerika számára is szerencsétlenséget jósolt. Ezzel szemben az iszlám fundamentalistákról mi európaiak, mindent tudunk. Alig két hónappal a New York-i apokalipszis után, emlékezzenek csak vissza, maga Bin Laden bizonyította, hogy igazam van, amikor azt kiáltom: „Hát nem értitek, nem akarjátok megérteni, hogy egy fordított keresztés háború zajlik. Vallásháború, amit k Szent Háborúnak, dzsihádnak hívnak. Hát nem értitek, nem akarjátok megérteni, hogy azok a fordított keresztéslovagok a Nyugatot meghódítandó világnak tekintik, amelyet alá kell vetni az iszlámnak!” Ezt bizonyította azzal a videofelvétellel, amelyben megfenyegette az Egyesült Nemzeteket, és a f titkárát, Kofi Annant „b nöz nek” titulálta. Azon a felvételen, amelyben a fenyegetést kiterjesztette a franciákra, az olaszokra, a britekre, és amib l már csak Hitler és Mussolini hisztérikus

hangja hiányzott. Csak a Palazzo Venezia vagy az Alexanderplatz diszlete hiányzott mögüle. „Lényegében vallásháborúról van szó, és aki ezt tagadja, hazudik”, jelentette ki. „Minden arabnak és minden muzulmánknak fel kell állnia, és harcolnia kell, aki semleges marad, megtagadja Allahot”, mondta. „Azok az arab és a mozlím vezetők, akik ott ülnek az Egyesült Nemzetek Szervezetében, és egyetértenek annak politikájával, kívül helyezik magukat az Iszlámon. Kik a Hitlenek, akik nem tartják tiszteletben a Próféta üzenetét”, mondta. És így folytatta: „Azok, akik kérik a nemzetközi szervezetek elismerését, feladják az egyetlen valódi legitimitációt, azt a törvényességet, amely a Koránból származik.” És végezetül: „A muzulmánok elsőpr többsége örült az Ikertornyok ellen intézett támadásoknak. Felméréseink igazolják ezt.”

Vajon valóban szükség volt ennek igazolására? Afganisztántól Szudánig Palesztinától Pakisztánig Malajziától Iránig Egyiptomtól Irakig Algériától Szenegálig Szíriától Kenyáig Libiától Csádig Libanontól Marokkóig Indonéziától Jemenig Szaud-Arábiától Szomáliáig a Nyugat győlelete úgy dagad, mint szél a t z. És az iszlám fundamentalizmus követői egyre többen vannak, mintha csak osztódással szaporodnának, egyből kettő lesz, aztán négy, aztán nyolc, majd tizenhat, harminckettő, egészen a végtelenségig. Azoknak,

akik ezzel nincsenek tisztában, elég ha nézik, amit a televízió nap mint nap elénk hoz. A tömegeket, akik ellepik Iszlámábád utcáit, Nairobi tereit, Teherán mecseteit. A vad tekintet arcokat, a fenyeget en ökölbe szorított kezeket. A lángok, amelyek elégetik az amerikai zászlót és Bush arc képeit. Aki ezt nem hiszi, csak hallgassa meg azt a hozsannázást, amellyel ez a tömeg az Irgalmas-és-Bosszúálló Istent dicséri. Ahogy azt kiáltozzák: Allah-akbar, Allah-akbar. Dzsihad-dzsihad... Szélsőséges csoportosulás?!? Fanatikus kisebbség?! Milliók és milliók tartanak ezekkel a szélsőségekkel. Milliók és milliók tartoznak a fanatikusok közé. Milliók és milliók számára Oszama bin Laden, akár élve, akár holtan, olyan legenda, amilyen Khomeini legendája volt. Milliók és milliók Khomeini halála után Bin Ladent választották új vezérükké, új hűsükké. Tegnap este láttam két Nairobiban, egy olyan helyen, amelyről sosem beszélünk, jobban megtöltötték a teret, mint Gázában, Iszlámábádban vagy Dzsakartában, és egy tévériporter interjút készített egy öregemberrel. Azt kérdezte tőle: „Mit jelent az ön számára Oszama bin Laden?” „Egy hűs, a mi hűsünk!” - válaszolta örömtelien az idős férfi. „És mi lesz, ha meghal?” - folytatta a tévériporter. „Találunk helyette másikat” - felelte az idős ember, továbbra is örömteljesen. Más szóval az a személy, aki

irányítja ket, csupán a jéghegy csúcsa: a hegynék az a része, amely kiemelkedik a mélységből. Így hát ennek a háborúnak a főszereplője nem Bin Laden. Még kevésbé az ország, amely befogadta, vagy amelyben született. Szaúd-Arábiára, és az olyan támogatóira gondolok, mint Irán, Irak, Szíria vagy Palesztina. Maga a Hegy a főszereplő. Az a Hegy, amely ezernégyszáz éve nem mozdult a helyéről, nem emelkedett ki vakságának mélységéből, nem nyitotta meg ajtaját a civilizáció vívmányai előtt, soha nem akart tudni szabadságról, demokáciáról, fejlődésről. Röviden szólva, nem változik. Az a Hegy, amely maradi mestereinek (királyainak, hercegeinek, sejkjeinek és bankárjainak) szégyenletes gazdagsága ellenére ma is botrányos szegénységben él, ma is egy olyan vallás szörnyes sötétjében vegetál, amely nem tud mást létrehozni, mint magát a vallást. Az a Hegy, amely fulladozik az analfabétizmustól (ne feledjük, hogy szinte valamennyi muzulmán országban hatvan százalékot meghaladó az írástudatlanság). Az a Hegy, amely csak elmaradt imámokon keresztül vagy képregényekből jut információhoz. Az a Hegy, amely titokban irigykedik ránk, bevallatlanul féltékeny az életmódunkra, és ránk hárítja anyagi és intellektuális nyomorának felelősségét. Téved az, legyen férfi vagy nő, aki azt hiszi, hogy a Szent Háború befejező dőlt 2001-ben a

tálib rezsim bukásával Afganisztánban. Téved az, aki örvendezve nézi azokat a képeket, amelyeken Kabulban az asszonyok már nem viselik a burkát, és végre iskolába járhatnak, orvoshoz, fodrászhoz mehetnek. Téved az, aki elégedetten nézi, ahogy a kabuli férfiak levágatják a szakállukat, mint ahogy az olaszok is levették magukról a fasiszta jelvényeiket Mussolini bukása után...

Legyen az férfi vagy n, téved, mert a szakáll újra kin, és a burkát megint rájuk lehet adni: az elmúlt húsz év során Afganisztánt a levágott és újra megnövesztett szakállak váltakozása jellemezte, a burka levétele és újra felöltése váltotta egymást. Téved, mert a mostani gyztesek vagy úgynevezett gyztesek éppúgy Allahhoz imádkoznak, mint a vesztesek. És mert a veszteseket csak a szakálluk hossza különbözteti meg a gyztesektől. Valójában az afgán asszonyok éppen úgy félnek tőlük, mint az eldeiktől, és ugyanolyan megaláztatásnak, ugyanolyan gonoszságoknak vannak kitéve részükre is, mint a tálibok részére. (Tizenhárom évesen egy kislány már nem is álmodhat arról, hogy iskolába menjen, az utcán sétálhasson vagy leülhessen egy fá alá, ne feledjék.) Téved, mert a mostani gyztesek is harcolnak egymás ellen, k is növelik a káoszt, és mert a tizenkilenc New York-i és washingtoni kamikaze között egyetlen afgán sem volt. Ráadásul kamika-

zékát más helyeken is képeznek, más barlangokban is rejt znek.

Nézzenek a térképre, és meglátják, hogy Afganisztántól délre ott van Pakisztán. Afganisztántól északra ott van a mozlím Csecsenföld, Üzbegisztán és Kazahsztán, satöbbi. Afganisztántól nyugatra pedig Irán. Irán után Irak. Irak mellett Szíria. Szíria mellett a szinte teljes egészében mozlím Libanon. Libanon mellett a muzulmán Jordánia. Jordánia mellett az ultramozlím Szaúd-Arábia. És a Vörös-tengeren túl ott van az afrikai kontinens a muzulmán Egyiptommal, Líbiával, Szomáliával, Nigerral, Nigériával, Szenegállal, Mauritániával, és így tovább, amelyeknek népe tapsol a Szent Háborúhoz.

Végezetül, téved, mert az összeütközés köztünk és közöttük nem katonai jelleg. Ó nem. Kulturális és vallási jelleg. És a mi katonai sikereink nem oldják meg az iszlám terrorizmus offenzíváját. Éppen ellenkez leg bátorítják azt. Súlyosbítják, megsokszorozzák. A legrosszabb még nem következett be. Ez a keser igazság. És az Igazság nem feltétlenül áll középén. El fordul, hogy csupán az egyik oldalon áll. Az Irving Plázában rendezett találkozón Salvemini is megpróbált rámutatni erre a tényre, amit senki nem fogad el.

Van ugyanakkor egy másik különbség is az én kis könyvem és Salvemini Irving plázabeli beszéde között. Azoknak az amerikaiaknak az országában ugyanis, akik 1933. május 7-én hallgatták az elkeseredett kiáltozását, nem voltak ott Hitler SS-ei vagy Mussolini Feketeingesei. Egy óceányi víz választotta el ket a mi valóságunktól, és az elszigetelt és politikájának fala növelte hitetlenkedésüket. Manapság viszont mind az amerikai, mind az európai otthonokban ott vannak a különféle Bin Ladenek SS-ei és Feketeingesei. És ezekben az országokban az SS-ek és a Feketeingesek félelem nélkül, vagyis zavartalanul élhetik az életüket. Amerikában, hála a vallások iránti feltétlen tiszteletnek, amely egyike az ország bölcs jeüül szolgáló alapelveknek. Európában, köszönhet en a Politikai Korrektséget követ k cinizmusának, opportunizmusának vagy álliberalizmusának, akik kiforgatják vagy letagadják a bizonyítékokat. („Szegény-szerencsétlenek, nézzétek csak milyen szánalmasak, ahogy idejönnek a reményeikkkel. ”) Szegény-szerencsétlenek?!? Európa mesetei, amelyek nem a vallások iránti feltétlen tisztelet alapján fejlődnek olyan szépen, hanem éppen az újjászület bigottság a feledésbe merült világiasság árnyéka alatt, szó

Szerint hemzsegnék a terroristáktól vagy a terroristajelöltektől. Ami azt illeti, a New York-i apokalipszis óta többeket le is tartóztattak közülük. Az Irgalmas-és-Bosszúálló Isten fegyverei közül is megtaláltak párat. Olaszországban például több al-Kaida sejtet is lelepleztek. És ma már tudjuk, hogy már 1989-ben az FBI említést tett az „olasz militáns vonal”-ról, hogy már 1989-ben a terroristák barlangjának nevezték a milánói mecsetet. Tudjuk, hogy ugyanabban az évben egy milánói-algériai férfit, Ahmed Ressant, 60 kg robbantáshoz szükséges vegyi anyaggal kapták el Seattleben, hogy 1990-ben két másik „milánói”, Atmani Saif és Fateh Kamel vezették Párizsban a metró-támadást, hogy többször is Kanadába utaztak Milánóból. (Milyen érdekes: szeptember 11-e tizenkilenc kamikazéja közül ketten Kanadából érkeztek az Egyesült Államokba...) Azt is tudjuk, hogy a szegény-szerencsétlenek mindig is Milánóban és Torinóban bonyolították a pénzügyleteiket, és itt volt az új tagok toborzásának központja is. Afgánokat, bosnyákokat és kurdokat is beleértve. (Ez utóbbi részlet még szaftosabbá teszi Öcalan botrányát: a kurd szuperterroristáét, akít egy kommunista parlamenti képvisel hozott Olaszországba, és a baloldali kormány adott számára menedéket egy elegáns villában Róma mellett.) Azt is tudjuk, hogy a szegény-szerencsétlenek epicentruma min-

dig is Milánó, Torino, Genova, Róma, Nápoly és Bologna volt. Cremona, Reggio Emilia, Modena, Firenze, Perugia, Trieszt, Ravenna, Messina városaiiban pedig mindig is működtek „operatív hálózatok”, „logisztikai bázisok”, a fegyverkereskedelem sejtjei. ” Más szóval az „Egységes Nemzetközi Stratégia Olasz Szervezetének” ágazatai. Azt is tudjuk, hogy az olyan országokra, mint Franciaország és Anglia, Németország Hollandia, Belgium és Spanyolország vagy még inkább Olaszország mindig is úgy tekintettek, mint „Dar al Harb”-ra: Háborús Területre. És az olyan területre, ahol a muzulmánok elutasítják a fegyver használatát az iszlám gy zelme érdekében, a többi mozzim úgy tekint, mint a „hit árulóira. ” És végeredményben minden hatóság elismeri, hogy a legveszélyesebb terroristák közül soknak a mi túlságosan is nagy-lelk kormányainktól kapott útlevelük, személyi igazolványuk vagy tartózkodási engedélyük van. Alapjában véve ugyanaz történik, mint az Egyesült Államokban, ahol egynémelyeknek a szeptember 11-ei kamikazék közül engedélye volt a Bevándorlási Hivataltól, noha ismertek voltak már az FBI vagy a CIA el tt. És ahol az Emberi Jogok nevében még a gyanakvásodnak sem ad-hatsz hangot egy arab kinézet személlyel kapcsolatban. Vagy azonnal intoleranciával, rasszizmussal, el ítéletességgel vádolnak...

Már odáig is eljutottunk, hogy tudjuk, hol szövik a hálóikat. A találkozóiakat nem azokban a kúriákban vagy kastélyokban tartják, ahol a mi seink az 1800-as években a bitófát kockáztatva összehozták, hogy felszabadítsák Itáliát az elnyomók uralma alól. Hentesboltokban jönnek össze például. Az iszlám húsboltokban, amelyekkel a városok nyakára ülnek, mivel ezek a szegény-szerencsétlenek csak olyan állat húsát ehetik, amelyet úgy vágtak le, hogy elvágták a torkát, azután kifolyatták a vérét és kicsontozták. Aztán ott vannak az arab grillétermek és az arab kávézók, az arab bordélyházak, az arab fürdők, az arab üzletek és persze a mecsetek. Ami a mecseteket illeti, nos: a New York-i apokalipszis után sok imám levetette az álarcát. És hosszasan sorolhatnánk még. Ide tartozik az a marokkói hentes, akít az olasz újságírók tiszteletteljesen a Piemonti Iszlám Közösség vallási vezetőjének neveznek. Arról a Jámbor Toroknyiszálóról beszéltek, aki 1989-ben turistavízummal érkezett Torinóba, és aki alig egy évtized leforgása alatt öt hentesboltot nyitott plusz öt mecsetet, és így sikerült Cavour remekbe szabott városát a mórok mocskos fellegvárává változtatnia. Az erényesked Szíjpolyozó, aki most úgy emeli a magasba Oszama bin Laden fényképét, mint egy zászlót, és kijelenti: „A Korán azt mondja, a mi Szent Háborunk igaz és jogos

háború. Minden torinói testvérünk csatlakozni kíván hozzá. " (Tényleg drága belügyi és külügyi miniszterek, nem kéne őt visszaküldeni Marokkóba, vagy esetleg börtönbe csukni?) Idetartoznak: az Iszlám Közösség elnöke Genovában, egy másik fényes városban, amelyet szintén már fellegvárrá alakítottak át, valamint Nápoly, Róma és Bologna imámjai is. Bologna imámja, igen. Az, aki azt mondja: „A New York-i Tornnyokat azok az amerikaiak rombolták le, akik Bin Ladent használják pajzsként. Ha nem az amerikaiak voltak, akkor az izraeliek. Mindenesetre Bin Laden ártatlan. A veszélyt nem Bin Laden jelenti, hanem Amerika. " És ne felejtjük el, huszonnégy órával a New York-i apokalipszis el tt a bolognai mecsetben egy kegyes hív szórólapokat osztogatott, amely dics ítette a terrorizmust, plusz egy „rendkívüli eseményt” jelentett be. Eh! Olyan kommunisták unokáiból lettek a vendégeink védelmez i, akik vagy letagadták, vagy helyeselték Sztálin tömeg-mészárlásait, és k azok, akik szinte mindig azt hajtogatják, hogy az iszlám hierarchián belül az imám jelentéktelen figura: egy kis papocska, aki nek a tevékenysége a pénteki imára korlátozódik, ártalmatlan pap, aki semmilyen befolyással nem rendelkezik. Egy frászt! Az imám vezet személyiség aki teljes tekintéllyel és hatalommal irányítja és uralja a közösséget. Lehet, hogy nem egy

*Jámbor Toroknyiszáló, lehet, hogy nem is egy ére-
nyesked Szípolyozó, de az biztos, hogy f pap, aki
minden kontroll nélkül irányítja és befolyásolja a
követ i gondolkozását és tetteit. Agitprop titkár,
aki a pénteki ima során akármilyen politikai üze-
netet elereszthet. Minden úgynevezett Iszlám For-
radalom az imámokon keresztül, a mecsetekben
robbant ki, az úgynevezett iráni forradalom is a
mecsetekben kezd dött az imámok révén. Nem az
egyetemen, ahogy a fent említett unokák sze-
retnék elhitetni velünk. Minden egyes iszlám ter-
rorista mögött ott van egy imám, ahogy Khomeini
is imám volt. Emlékeztetném arra, hogy Irán leg-
f bb vezet i imámok voltak, és azok most is. És
kijelenthetem, hogy sok imám (túlságosan sok)
szellemi atyja a terrorizmusnak. Erkölsi értelem-
ben tehát maguk is terroristák.*

*Ami azt a Pearl Harbort illeti, ami itt
lebeg a fejünk felett, nem fér kétség hozzá, hogy
a vegyi és biológiai hadviselés azoknak az SS-
eknek és Feketeingeseknek a stratégiája, akik a
Koránnal hadonásznak. Egy másik videószerp-
lése során személyesen Bin Laden tett ígérte-
t erre. És tudjuk, hogy Szaddám Huszejn mindig
is kedvelte a tömegmészárlásnak ezt a módját.
Tudjuk, hogy folytatja azoknak a baktériumok-
nak az el állítását, amelyek bubó-pestist, himl t,
leprát, tífuszt, lépfenét okoznak. Ezekkel párhu-*

zamosan nukleáris fegyverek, valamint hatalmas mennyiség ideggáz el állítása is folyik. Teljesen tisztában vagyunk azzal is, hogy mostanáig még nem váltották le ezt az ígéretet. Az ellenségeink védelmez i valójában hetet-havat összehordának arról, hogy ezzel kapcsolatban is méltánytalan, eltúlzott és félrevezet a haragom. Csakhogy annak a Pearl Harbornak, amir l én beszélek, semmi köze nincs az ilyen ígérethez. Az FBI szóviv je ezzel kapcsolatban a következő szavakkal fejezte ki magát: „Nem a Ha kérdése, hanem a Mikor-é.. ” Egy fenyegetés, amit l jobban tartok, mint a bubópestist l, jobban, mint a leprától, jobban, mint az ideggáztól vagy akár a nukleáris fegyverekt l. Fenyegetés, amely sokkal inkább Európa felett lebeg mint Amerika felett. Arról a fenyegetésr l beszélek, ami a m emlékeinket, m alkotásainkat, a történelmi kincseinket veszélyezteti. A Nyugati kultúra lényegét.

Amikor a Mikor-és-nem-Ha-ról beszélt, az FBI szóviv je természetesen a saját kincseikért aggódott. A Szabadság-szoborért, a Jefferson-emlékm ért, a Washington-emlékm ért, a Szabadság Harangjáért, a Golden Gate hidért, a Brooklyn híderért, és így tovább. És igazuk van. Én is aggódok ezekért. Éppúgy aggódok értük, ahogy a Big Ben-ért aggódnék vagy a Westminster-apátságért, ha történetesen brit lennék. Vagy a Notre Dame-ért,

a Louvre-ért vagy az Eiffel-toronyért, ha francia volnék. De olasz vagyok. Ezért leginkább a Sixtusi kápolnáért, a Szent Péter-bazilikáért és a római Colosseumért aggódom. Vagy a Szent Márk térért és a Canale Grande mellett fekvő múzeumokért és palotákért Velencében. Vagy a Katedrálisért és az Atlanti-kódexért, meg Leonardo da Vinci Utolsó vacsorájáért Milánóban... Toszkánai vagyok, tehát még ennél is inkább aggódom a pisai Ferde Toronyért és a Csodák teréért, a katedrálisért és a Városházáért Siennában, a még meglévő középkori tornyokért San Gimignano-ban... Firenzei vagyok, tehát még ennél is jobban aggódom a Santa Maria del Fiore katedrálisért, az én Keresztel kápolnáért, az én Giotto-tornyomért, az én Pitti palotámért, az Uffizzi Képtáramért, az Öreg Hídáért. Erről jut eszembe, ez az egyetlen, még álló antik híd, a többi 1944-ben felrobbantotta Bin Laden példaképe: Adolf Hitler. És aggódom a Laurentini Könyvtáráért azokkal a gyönyörű ezredfordulós miniatúráival, a szépséges Vergilius-kódexszel. És aggódom az Akadémia Galériáért, ahol Michelangelo Dávidját tartják. (Szégyenletesen meztelen, ó Istenem, így hát különösképpen utálatos a Korán számára.) És ha azok a szegény-szerencsétlenek el találhnának pusztítani csak egyet is ezek közül a kincsek közül, csak egyetlen egyet, esküszöm, bellem lesz szent harcra. Énbe-

Ilem lesz gyilkos. Tehát figyeljétek rám, ti, akik azt az Istent követitek, aki a szemetszemért, fogatfogért elvet hirdeti. Háborúban születtem. Háborúban n ttem fél. Sokat tudok a háborúról, és higgyétek el nekem: több lövedékem van, mint ahány kamikazétok nektek, akik bátorságnak hiszik, hogy úgy balnak meg hogy több ezer embert ölnek meg vele. Kisgyermekemet is beleértve. Háborút akartatok, háborút akartok? Rendben. Ami engem illet, ha háború, hát legyen háború. Az utolsó lehelletig

***

Dulcis in fundo. Végezetül, egy mosollyal. És mondanom sem kell, hogy akár csak a nevetésnek, a mosolynak is lehet éppen ellentétes jelentése. (Kamaszkoromban megtudtam, hogy egyszer, mialatt a fasiszták kínozták apámat, hogy kiszedjék bel le, hova rejtette el a fegyvereket, amiket az amerikaiak dobtak le ejt erny n az Ellenállásnak, apám nevetni kezdett. Megdermesztett a felfedezés, és egy nap felkiáltottam: „Apám! Igaz az, hogy egyszer, mialatt kínoztak téged, te neveltél?” Apám összevonta a szemöldökét és morgován dörmögte: „Drága gyermekem, bizonyos esetekben a nevetés ugyanaz, mint a sírás. Majd

megtudod. Egész biztosan meg fogod tudni.. ") Nos, amikor bejelentették ennek a könyvnek a kiadását, Howard Gotlieb professzor a Boston Universityr l (ezen az egyetemen gy jtögették és rizték évtizedeken keresztül a munkáimat) felhívott és megkérdezte: „Melyik kategóriába kerüljön A harag és a büszkeség? ” „Nem tudom”, feleltem, hozzátéve, hogy a könyvem se nem regény, se nem riport, nem esszé vagy memoár, s t véleményem szerint még csak nem is pamflet. Aztán átgondoltam a dolgot. Visszahívtam, és azt mondtam: „Nevezzük prédikációnak. ” (Ez a megfélel meghatározás, mert valóban, ami következik, az egy prédikáció. Levélnek indult, amelyet a f szerkeszt kért t lem arról a háborúról, amelyet Allah fiai hirdettek a Nyugat ellen, és mialatt írtam, prédikáció lett bel le). Miután megjelent Olaszországban, Gotlieb professzor ismét felhívott és megkérdezte: „Hogyan fogadták az olaszok? ” „Nem tudom” - válaszoltam, hozzátéve, hogy egy prédikációt nem a taps vagy a hurrogások ítélik meg hanem az elért eredmény. így aztán hosszú id nek kell eltelnie, miel tt megtudom, milyen eredményt értem el. Nagyon hosszúnak. „Nem várhatjuk el, hogy az én haragom és büszkeségem hirtelen felébressze azokat, akik alszanak, Gotlieb professzor. Ami azt illeti, nem vagyok benne biztos, hogy valaha is felébrednek. ”

Tényleg nem. Másrészt viszont tudom, hogy amikor a szeptember 11-ei cikkem megjelent, a lap több mint egymillió példányban kelt el. És megható jeleneteknek lehettünk tanúi. Rómában például egy férfi megvette egy újságosstand mind a harminchat példányát, majd szétosztotta a járókelők közt. Milánóban egy asszony ugyanezt tette több tucatnyi fénymásolattal, amit a szövegről készített. Azt is tudom, hogy több ezer olasz írt köszön levelet nekem, hogy a szerkesztőség telefonközpontja és internetes vonalai hosszú órákra bedugultak, és hogy csupán az olvasók elenyész hányada nem értett velem egyet. És milyen kár, hogy ez nem derült ki azokból a válogatott levelekből, amelyeket az alatt a cím alatt jelentettek meg hogy „Oriana megosztja Olaszországot.” Fel is hívtam a szerkesztőt, aki összeállította a válogatást, és kiabáltam vele, hogy a számok miért nem számítanak, hogy az ellenem szavazóknak nincsen nagyobb értéke, mint azoknak, akik mellett állnak, és hogy igazán nem tisztességes dolog azzal vádolnia, hogy megosztom a hazámat. Olaszországnak nincsen szüksége egy Oriánára ahhoz, hogy megosztott legyen, tettem hozzá. Olaszország megosztott már legalább a Guelfek és a Ghibellinek óta: a középkortól fogva soha nem változott meg ez a szokása. Édes Istenem, még a garibaldisták is, akik Amerikába jöttek, hogy harcoljanak

az Amerikai Polgárháborúban, még k is szinte azonnal két részre szakadtak. Mert csak az egyik részük jött New Yorkba és csatlakozott az Unió párthoz, vagyis a Harminckilencedik N. Y. Gyalogezredhez. A másik fele úgy döntött, hogy a föderációs csapatokhoz csatlakozik, és New Orleansba mentek, ahol megalakították a Hatodik Louisianai Milícia Olasz Zászlóalját. A zászlóalj, amely 1862-ben beleolvadt az Európai Dandár Hatodik Gyalogezredébe. k is magasra emelték az olasz zászlót, amelyre azt volt írva: „Gy zni vagy Meghalni.” k is kitüntették magukat a harcokban First Bull Kunnál, Cross Keysnél, North Annánál, Bristoe Stationnél, Po Kivernél, Mine Kunnál, Spotsylvaniánál, Wildernessnél, Cold Harbornál, Strawberry Plainnél, Petersburgnél, fél egészen Appomatoxig. És tudják, mi történt 1863. július 2-án, a gettysburgi csatánál, ahol ötvennégyezer északi és déli katona veszett oda? Az történt, hogy a Harminckilencedik Alakulat háromszázhatvanöt Garibaldi Gárdistája, W. S. Hancock tábornok vezetése alatt, szembe találta magát a Hatodik Gyalogezred háromszázhatvan Garibaldi Gárdistájával J. Early tábornok vezetése alatt. Az elbbiek kék egyenruhában. Az utóbbiak szürkében. Mindketten lobogtatták a háromszínű zászlót, amelyet együtt lobogtattak Itáliában az ország egyesítéséért. A zászlókon ott állt a mottó, „Gy z-

ni vagy Meghalni. " És az elbbiek azt ordították, „Mocskos déliek”, az utóbbiak pedig azt ordították vissza, „Mocskos északiak”, és dühödtt küzdelemben csaptak össze egymással, ember ember ellen, a Cemetery Hill elnevezés domb birtoklásáért. Kilencvenkilenc halott a Harminckilencedik N. Y. Ezred gárdistái közül. Hatvan az Európai Dandár Hatodik Gyalogezredének gárdistái közül. És a következő napon, amikor a végs ütközetre került sor a völgyben, csaknem a duplája.

Azt is tudom, hogy az olvasóknak azon kisebbik táborában, akik nem értettek egyet velem, nem egy rosszakaróm így írt: „Faliad azért játssza a vakmer t, mert beteg és már fél lábbal a sírban van. ” (Erre a gonoszkodásra, kedveskéim, az a válaszom, hogy nem: nem játszom a vakmer t. Vakmer vagyok. Mindig is az voltam. Békében és háborúban, a Guelfekkel és a Ghibellinekkel szemben egyaránt. Úgy értem, az úgynevezett jobboldallal és az úgynevezett baloldallal szemben is. És minden egyes alkalommal nagyon magas árat fizettem érte, beleértve fizikai és erkölcsi fenyegetéseket, üldözést, rágalmakat. Olvassátok csak újra, amiket írtam, és megfogjátok látni. Ami pedig a fél lábbal a sírban levést illeti, a pokolba veletek. Nem úszom az egészség óceánjában, az igaz, de az én fajtám halódása általában az egészséges emberek eltemetésével szokott végz d-

*ni. Ne feledjétek, egyszer már kijöttem a hullaház-
ból, ahová halottnak gondolva dobtak be.)*

*És végezetül, tudom, hogy a cikkem után
az utálatos Olaszország az az Olaszország aki
miatt szám zetésben élek, nagy fellődulást rende-
zett Allah fiai mellett. Aminek következtében az
ízgatott f szerkeszt b l egy nagyon aggodalmas
f szerkeszt lett, aki az aggodalomtól elvakultan
elbújít a becsmérl im mögé, és a helyzet, amely jó
alkalmat szolgáltatott volna arra, hogy meg-
védjük kultúránkat, a hitvány hiúságok hitvány
vására lett. Egy neveléséges kórus „Én-is-itt-va-
gyok, én-is-itt-vagyok”-okból. Egy olyan múlt ár-
nyai k, amely soha nem hal meg akiket én csak
„énekes kabócák”-nak hívok, k voltak, akik ha-
talmatlan tüzet raktak, hogy megégessék az Eretne-
ket, és azt vonyították „Máglyára vele, máglyára
vele! Allah akbar, Allah akbar! ” Éljenek a vádak,
a megbélyegzések, a sértések...*

*Minden nap újabb támadás vagy mocs-
kolódás emlékeztetett a salemi perre. Akasszátok-
fel-a-boszorkányt, akasszátok-fel-a-boszorkányt.
Még a nevemet is kilfigurálták és sértegették: Or-
hiénának neveztek a cikkeikben... Legalábbis így
mondták nekem, akik vették a fáradságot, hogy
elolvassák ket. Én nem. Egy az, hogy tudtam,
miket mondhatnak, és nem maradt bennem kí-
váncsiság*

Kettő, mert a cikkem végén felhívtam a figyelmet arra, hogy nem fogok részt venni semmilyen hiábavaló vitában vagy haszontalan szócsatában.

Három, mert az énekes kabócák mindig olyan személyek, akik híján vannak mindentféle ötletnek és képességnek: ingerlékeny piócák, akik az olyanok árnyékában helyezkednek el, akik a fényben élnek, a hiány hírvív i. És az újságírásuk maga az unalom. (Apám bátyja volt Bruno Fallaci. Remek újságíró. Nem szerette az újságírókat, és amikor én a lapoknál dolgoztam, csak olyankor enyhült meg irántam, ha kockára tettem az életemet valamilyen háborúban. De remek újságíró volt. Remek f szerkeszt is volt, és amikor az újságírás szabályait sorolta, azt mennydörögte: „Első szabály: ne untasd az olvasókat.” Az énekes kabócák viszont éppen hogy untatják az olvasókat.)

Négy, mivel sallangoktól mentes és gazdag szellemi életet élek. Szeretek tanulni, ahogy írni is, élvezem az egyedülletet vagy azt, ha műveit emberek társaságában lehetek, és egy ilyen létbe nem férnek bele a hiány hírvív i. Végezetül, mert mindig követem egy illusztris honfitársam tanácsát. A túlon túl szám zőtt Dante Alighierit, aki azt mondta: „Non ti curar di lor ma guarda e passa. Ne tör dj velük, csak pillants rájuk, és

menj tovább. " Ami azt illeti, én valamivel tovább is megyek ennél: miközben továbbmegyek, nem is pillantok rájuk.

Most azonban kedvem van ahhoz, hogy egy kivétellel szórakoztassam magam. Arra az énekes kabócára gondolok, akinek a neve és kiléte számomra ismeretlen, és aki két súlyos bűn elkövetésével vádolt: azzal, hogy nem olvastam az „Ezeregyéjszaka meséi”-t, és hogy nem vagyok tisztában azzal, hogy a zéró fogalma arab meghatározás. Nos, nem, kedves hölgyem vagy uram, vagy sem-ez-sem-az. Nem, ingerlékeny piócám, szegény kis szóviv je a hiánynak: nagyon szeretem a matematikát, tehát meglehetősen jól ismerem a zéró fogalmát és annak eredetét. Gondoljon csak arra, hogy az Insallah című könyvemben (egyébként a regény Boltzmann képletén alapszik, azon, ami úgy hangzik: Az entrópia-egyenlő a Boltzmann-állandó-és-az-elosztás-valószínűség-termeszetes-logaritmusának-szorzatával) éppen a zéró fogalmának alapján írtam meg egy jelenetet, amelyben az ismeretlen megöli Passepartout-t. Annak az ördögi problémának a felhasználásával írtam, amit 1932-ben a pisai La Normale Egyetem adott fel a diákjainak a vizsgán: „Magyarázd meg miért több az Egy a Zérónál. ” (Annyira ördögi, hogy csak „ad absurdum” lehet megoldani.) Nos, amennyiben azt a nézetet tartja, hogy a zérót az arabok

határozták meg csakis Muhammad ihn Musza al-KhwárizmTarab matematikusra utallhat, aki Krisztus után 810-ben bevezette a tízes számrendszert a zéró ismétl désével. Csakhogy ön téved. Mert Muhammad ibn Musza al-Khtvárizmi maga jelentette ki az írásaiban, hogy a tízes számrendszer a zéró ismétl désével nem az nevéhez köt dik, nem. Hanem az indiaiaktól vette át, egész pontosan a neves indiai matematikustól, Brahmaguptától. (A „Brahma-Sphuta-Siddhanta” csillagászati értekezés szerz je, az az ember, aki már a hetedik század legelején foglalkozott ezzel a témával.)

Nos... Mai tudósok véleménye szerint Brahmagupta a maják után határozta meg a zéró fogalmát. Azt mondják, hogy a maják már az ötödik században zéróval jelezték a világegyetem születésének évét, valamint zéróval jelölték a hónapok els napját. És amikor a számításaikból hiányzott egy szám, zéróval töltötték ki a hiányt. Mindazonáltal mégsem azt a furcsa pontot használták a zéró jelölésére, amit sokkal kés bb a görögök használtak: hanem egy emberkét rajzoltak fejjel lefelé. Ez a fejjel lefelé lév emberke sok kétség és félreértés forrása, tehát tájékoztatom önt, hogy a matematika története során tíz tudósból kilenc Brahmaguptának tulajdonítja a zérót. És most, kedves hölgyem, uram vagy fele-fele, beszéljünk az „Ezeregyévszakaról”.

Édes Istenem, én Istenem: ki a csuda mondta önnek, hogy én egy ilyen kincset nem ismerek?!? Tudja, amikor kislány voltam, szerettem a „könyvtárban” aludni: ezt a nem egészen helytálló megnevezést használták az én nincstelen szüleim arra a kis szobára, amit szó szerint beborítottak a részletre vásárolt könyvek. Az általam az én-ágyamnak nevezett apró kis kanapéval szemközti polcon volt egy hatalmas könyv, rajta egy fátyolos hölgy, aki lemosolygott rám a borítóról, egy este tehát azzal viszonztam a mosolyát, hogy kielegítettem a kíváncsiságomat. Vagyis elolvastam az els oldalakat. Anyám nem akarta, hogy olvassam. Amint észrevette a kezében ezt a kincset, elkobozta, mintha csak a b-nnek, a romlottságnak a jegyzéke lett volna. „Szégyellj magad, szégyellj magad: ez nem gyereknek való! ” De aztán átgondolta a dolgot, és engedélyt adott. „Rendben, olvasd el, olvasd el. Mindenképpen hasznodra lesz. ” így hát az „Ezeregyéjszaka meséi” gyermekkorom tündérmeséje lett, és azóta az apai örökségként kapott könyveim közé tartozik. Ott található a firenzei lakásomban, a toszkánai vidéki házban, és itt is, New Yorkban, ahol több kiadásban is összegyűjtöttem. A legutóbbi francia nyelv. Kenneth Glasstól vettem a kedvenc bostoni antikváriumomban, együtt a „Les Oeuvres Complètes de Madame De La Fayette”-

tel 1812-b l D'Auteil nyomdájából és a „Les Oeuvres Complètes de Molière”-rel 1799-b l, Pierre Didot nyomdájából. Az a példány, amelyet Hiard, a Bibliothèque des Amis des Lettres kiadója készített 1832-ben. És nagy becsben tartom. De ha szinte akarok lenni, ezek az imádni való mesék nem hasonlíthatóak Homérosz „Iliász”-ához vagy „Odüsszeia”-jához. S t Platón „Párbeszédei”-hez, Vergilius „Aeneis”-éhez, Augustinus „Vallomások”-hoz, Dante Alighieri „Isteni színijáték” -ához, Shakespeare tragédiáihoz és komédiáihoz, Kant „A tiszta ész kritikája”-hoz, és még sorolhatnám. Nem lenne komoly dolog

És ezzel vége a kis mosolynak, és az utolsó megjegyzés következik. Egy olyan megjegyzés, ami nagyon fontos a számomra, mert a méltóság az erkölcsiség és a becsület problémáját veti fel.

* * *

A könyveimb l élek. Az írásaimból. A tiszteletdíjakból: abból a részesedésb l, ami a szerz knek jár minden eladott példány után. És büszke vagyok erre. Még akkor is, ha ez a részesedés igen alacsony vagy mondhatnám jelentéktelen. Olyan összeg, ami, különösen a puha borítású könyvek esetében (fordítások esetében még rossz-

szabb a helyzet) arra sem elegend' hogy egy fél ceruzát vegyek rajta Allah egyik fiától, aki a firenzei utcák szélén árul. (És aki természetesen soha nem hallott még az „Ezeregyéjszakáról”). A részeselemhez ragaszkodom. És meg is kapom. Egyébként, ha nem kapnám meg nekem kellene ceruzákat árulni a firenzei utcákon. De nem a pénzért írok. Soha nem írtam a pénzért. Soha. Még akkor sem, amikor nagyon fiatal voltam, és nagyon nagy szükségem volt pénzre, hogy egyetemre járhaszak. (Az orvosi egyetemre.. Ami abban az időben meglehetősen sokba került.) Tizenhét éves koromban felvettek újságrónak az egyik firenzei napilaphoz. Tizenkilenc évesen helyl kirúgtak, amikor nem voltam hajlandó megrendelésre írni. Azt az utasítást kaptam, hogy egy olyan cikket írjak egy neves vezető kampányáról - akit mellesleg mélyen megvettem - ami nem félt meg a valóságnak. (Az akkori Olasz Kommunista Párt vezetőjéről, Palmiro Togliattiról.) A cikket egyébként nem kellett volna aláírnom. Azt mondtam, hogy nem vagyok hajlandó hazugságokat írni, mire a lapszerkeszt (egy hájas és nagykép kereszténydemokrata) azt üvöltötte, hogy az újságírók csak firkászok, akiknek az a dolguk, hogy azt írják, amiért fizetik ket. „Nem szokás beleköpni az ételbe, amit élénk tesznek. ” A felháborodástól feldőltan azt válaszoltam neki, hogy az

ilyen ételt tartsa csak meg magának, és hogy én inkább éhen halok, mint hogy firkász legyek bellem, mire kirúgott. Így történt, hogy mivel nem volt fizetésem, amivel fizethettem volna az egyetemi tanulmányaimat, soha nem lett bellem az orvostudományok doktora. Igen: soha senkinek nem sikerült engem pénzért írásra bírnia. Amit életemben írtam, annak soha nem volt köze a pénzhez. Igen: mindig is tudatában voltam, hogy a leírt szavak sokkal inkább befolyásolják az emberek értelmét és tetteit, mint bármilyen bomba vagy szurony, és hogy az ebből az ismeretből fakadó felelősséget nem lehet pénzért gyakorolni. Következésképpen a szeptember 11-ei cikkemet sem pénzért írtam. Azt a rettenetes fáradtságot, ami már-már legyőzte amúgy is kimerült testemet, nem pénzért vállaltam. Az én-gyermekem, a legfontosabb regényem nem azért szunnyadt el, hogy több pénzt kereshessek annál, mint ami a rosszul fizetett részesedésem után jár. És itt következik a dolog jó oldala.

Jó dolog következik, mert amikor az izgatott szerkesztő átrepült New Yorkba és felkért, hogy törjem meg az általam már megtört csendet, nem esett szó köztünk pénzről. Egyszer én nem hozta szóba a témát, és ami engem illet, egyszer én erkölcstelennek tartottam volna pénzről kérdezni, tekintettel arra, hogy olyan munkáról

volt szó, ami oly sok teremtmény halálába került. Olyan munkáról ráadásul, ami arról szólt, hogy kihúzzuk a dugót a süketek füléből, felnyissuk a vakok szeméit és így tovább. Amikor fellángolt a t z, hogy máglyát gyűjtsanak alám, eretnek alá, hogy felkössenek mint egy salemi boszorkányt, akkor hirtelen mégis tájékoztatott, hogy az összeg ami a rettent fáradtságomért járt, készen áll. Egy „nagyon-nagyon-nagyon méltányos összeg”. Anynyira méltányos (nem tudom mekkora összeg és nem is akarom megtudni), ami mintegy szükségtelessé teszi, hogy megtérítsek nekem azokat a komoly kiadásokat, amibe a hosszú távolsági beszélgetések kerültek, tette még hozzá. Rendben: bár tisztában voltam vele, hogy a közgazdaság szabályai szerint kötelességük kifizetni engem (nem véletlen, a becsmérlni által ugyanennek a lapnak írt cikkeit következetesen és b kez en honorálták), a nagyon-nagyon-nagyon-méltányos összeg soha nem jutott el hozzám. Rögtön visszautasítottam. Mi több: amikor meghallottam, hogy az összeg-el-van-készítve, ugyanazt a zavart és meghökkenést éreztem, mint ötvenhat évvel korábban. Vagyis amikor kiderült, hogy az Olasz Hadsereg katonái kárpótlást szándékozik adni nekem, amiért tinédzserként harcoltam a náci-fasiszták ellen az Önkéntesek a Szabadságért Hadseregében. (Ez a történet jut eszembe a pénzről, amit

1946-ban elfogadtam, hogy rendes cip ket vegyek bel le, ami akkoriban sem nekem, sem a húgaimnak nem volt.)

*Nos... Elmondták nekem, hogy a vizs-
szautasításomtól úgy megdermedt a f szerkeszt ,
mint Lót felesége, amikor utoljára még visszapil-
lantott Szodoma felé. Azt is elmondták, hogy töb-
ben ezt a gesztusomat naivitással vegyes fennhéjá-
zásnak vették. (Ami akár igaz is lehet.) De mind
neki, mind azoknak azt mondja az Eretnek, a bo-
szorkány: most már van rendes cip m, már van.
És ha nem lenne, akkor is inkább járnék mezítláb
a havon, mint hogy a zsebemben legyen az a na-
gyon-nagyon-nagyon méltányos összeg. Egyetlen
fillérje is beszennyezte volna, beszennyezné a lel-
kemet.*

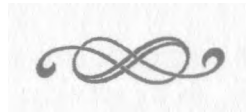
Oriana Fallaci

New York, 2001. december

Firenze, 2002. szeptember

Azt kérik, hogy ezúttal szólaljak meg. Azt kérik, hogy, ezúttal legalábbis, törjem meg a csendet, amelyet magam választottam. A csendet, amelyet éveken át kiszabtam magamra, hogy ne vegyüljön el a hangom az énekes kabócák hangjával. És én megteszem. Mert azt hallottam, hogy Olaszországban is voltak olyanok, akik örültek, akárcsak a minap a televízió képernyőjén látható gázai palesztinok: „Gy zelem! Gy zelem! “. Férfiak, asszonyok, gyerekek. (Már ha azokat, akik ilyen tesznek, férfinak, asszonymnak, gyereknek lehet nevezni.) Hallottam azt is, hogy néhány politikus vagy úgynevezett politikus, mindenféle értelmiségi vagy úgynevezett értelmiségi, akiket nem lehet a civilizált emberek közé sorolni, lényegében ugyanígy viselkedett. Hogy boldogan mondogatták: „Ez jó. Megkapták a magukét az amerikaiak. ” És nagyon, nagyon, nagyon dühös vagyok. Egyfajta hideg, világos, józan harag fogott el. Olyan harag, amely minden köt dést,

minden elnézést felmond, ami arra indít, hogy válaszoljak nekik, és az arcukba köpjek. Az arcukba köpjek. Ahogy így dühöngtem, tegnap este az afroamerikai költőnő, Maya Angelou azt kiabálta nekem: „Légy csak dühös! Nagyon jó dühösnek lenni. Egészséges. ” Nos... Lehet, hogy nekem egészséges, de nekik nem lesz az. Már úgy értem, azoknak, akik csodálják az Oszama bin Ladeneket, és a megértésükkel, együttérzésükkel vagy szolidaritásukkal támogatják őket. Azzal, hogy megtöröm a csendemet, kibiztosítom azt a gyújtószerkezetet, amely már túl régóta vár arra, hogy felrobban hasson. Majd meglátják.

Azt is kérik tőlem, hogy tanúskodjak, mondjam el, hogyan éltem meg ezt az apokalipszist, így hát ezzel fogom kezdeni. Otthon voltam - a házam Manhattan központjában áll -, és reggel kilenc óra tájban elfogott egy veszélyérzet, olyan veszélyé, ami talán nem érint közvetlenül engem, de bizonyos, hogy rám is tartozik. Olyan érzés volt, mint ütközet közben, amikor az ember minden porcikája érzékeli a golyó vagy a rakéta közeledtét, úgyhogy hegyezi a fülét és odaordít a mellette lévőeknek: „Gyorsan, le a földre! A földre, gyorsan! ” Eltoltam magamtól az érzést. Azt mondtam magamnak, nem vagyunk Vietnámban, az ég szerelmére. Nem vagyok egyik átkozott háborúban sem azok közül, amelyek

a második világháború óta gyötörték az életemet. New Yorkban vagyok, egy gyönyörű, szeptemberi reggelen. 2001. szeptember 11-én. De az érzés továbbra is bennem volt érthetetlen módon, így hát bekapcsoltam a televíziót. Ki tudja miért, a hang nem működött. A képernyő viszont igen. És minden egyes csatornán (New Yorkban legalább száz csatorna fogható) a Világkereskedelmi Központ egyik tornyát lehetett látni, ami a nyolcvanadik emelettől felfelé lángolt, akár egy gigantikus gyufa. Rövidzárlat? Egy kisgép szétszórta pilótája elveszítette az uralmát a gépe fölött? Vagy egy gondosan kitervelt, látványos terrorakció? Bénultan figyeltem a képernyőt, és miközben néztem, miközben ez a három kérdés kavargott bennem, egy repülőgép jelent meg a képernyőn. Egy nagy, fehér, utasszállító repülő. Nagyon alacsonyan repült. Hihetetlenül alacsonyan. És alacsonyan, hihetetlenül alacsonyan repülve egyenesen a második torony felé tartott, akár csak egy bombázó, amelyik célra tart, aztán zuhanni kezd. Akkor megértettem. Már csak azért is megértettem, mert ugyanabban a pillanatban visszajött a hang, és meghallottam a fulladozó sikolyokat. Fulladoztak, értetlenül, tehetetlenül. „Isten! Ó Isten! Isten! Isten! Ó én Isteneeeeem!” Aztán a repülőgép belesiklott a második toronyba, akár egy kés egy darab vajba.

Ekkor már három perccel elmúlt kilenc. És ne kérdezzék, mit éreztem abban a pillanatban vagy röviddel utána. Nem tudom. Nem emlékszem. Jéggé dermedtem. Még az agyam is jéggé dermedt. Már arra sem emlékszem, hogy az első vagy a második toronynál láttam bizonyos dolgokat. Embereket például, akik az ablakokon ugráltak kifelé a nyolcvanadik, kilencvenedik és századik emelet magasságából, csak hogy ne égjenek el élve. Akik kitörték az ablaküveget, kimásztak az ablakon, és ugrottak, ahogy ejtőernyővel szokás kiugrani repülőgépből. Tucattal. És hullottak lassan lefelé. Kezüket, karjukat nyújtogatva, mintha úsznának a levegőben... Igen, úgy látszott, mintha úsznának a levegőben. És soha nem értek földet. Soha nem értek le. A harmincadik emelet magasságában viszont felgyorsultak. Elkezdtek kétségbeesetten hadonászni, azt hiszem, megbánásból, mintha csak segítséget kértek volna. Kérem-segítsenek-kérem. És talán így is volt. Végül aztán zuhantak mint valami kő, és bumm! Tudják: életem nagy részét háborúkban töltöttem... Háborúkban, amelyek során mindenféle borzalommal találkoztam, és azt hittem, már be vagyok oltva háború ellen, hogy a háborúk miatt már semmivel nem lehet engem meglepni. Még akkor sem, ha dühös vagyok. Még akkor sem, ha fel vagyok háborodva. De a

háborúban mindig azt láttam, hogy megölik az embereket. Soha nem láttam olyat, hogy az emberek magukat ölik meg, hogy ejt erny nélkül ugrálnak ki a nyolcvanadik, kilencvenedik, századik emelet ablakaiból... Egyre csak ugráltak, dobálták magukat kifelé, míg csak a két torony, az egyik tízkor, a másik tíz harminc körül össze nem d lt, és a pokolba is: amellet, hogy embereket láttam meghalni a háborúk során, dolgokat is láttam felrobbanni. Dolgokat, amik összed l- nek, mert felrobbantak. A két Torony ehelyett, éppen a robbanás miatt, nem d lt össze. Az első torony azért d lt le, mert berobbant, önmagát emésztette fel. A második azért, mert elolvadt, folyékonyvá vált, mintha valóban egy darab vaj lett volna. És mindez, legalábbis nekem úgy t nt, síri csendben történt. Hogy lehetséges? Tényleg csend lett volna, vagy bennem volt csend?

Talán bennem volt csend. És ebbe a csendbe zárva hallottam a harmadik repül gép- r l, amelyik a Pentagonra esett, és egy negyedik r l, amelyik Pennsylvániában, egy erd ben zuhant le. Bezárva ebbe a csendbe elkezdtem számolgatni a halottakat, és úgy éreztem, a saját lélegzetem fojt meg. Hiszen a legvéresebb csatában, amelyet figyelemmel kísértem Vietnamban, a Dak-to melletti ütközetben, vagy négyszáz halott volt. A Mexico City-beli mészárlásban, ahol

engem is több találat ért, volt vagy nyolcszáz halott. Mivel engem is halottnak hittek, a mentegység magamra hagyott a hullaházban, és a testek alapján, amik közé bekerültem, még ennél is nagyobbnak tnt ez a szám. Így hát, tudván, hogy általában úgy ötvenezer ember dolgozik azokban a Tornyokban, nem is mertem tovább kalkulálni. Az első becslések öt- vagy hatezer elntre szóltak, de különbség van az „elntre” és a „halott” kifejezések között. Vietnamban mindig különbséget tettünk az elnteknek és a halottak között. És még ha nem is minden elnt lenne halott... Ide figyeljenek: az én véleményem szerint soha nem fog kiderülni a teljes igazság. Hogyan is derülhetne ki? Többnyire csak testrészek kerülnek elő a romok alól. Itt egy orr, ott egy ujj. És mindenütt barna iszapot látni, olyat, mint az őrölt kávé, de valójában szerves anyag: azoknak a testeknek a maradványa, amelyek egy szempillantás alatt szétporladtak, elszenesedtek. Tegnap Guiliani polgármester tízezer zsákot küldött a testeknek, és csak néhány százat használtak fel belőlük.

* * *

Mit gondoljak arról a sebezhetetlenségről, amit sok európai Amerikának tulajdonít, mit érzek az iránt a tizenkilenc kamikaze iránt,

akik ezt a pusztítást véghezvitték? Figyeljenek: ami a kamikazékat illeti, nincs bocsánat. Nincs irgalom. Így van: irgalom sincs. Én mondom ezt, aki végül mindig hajlok az irgalomra. Kezdve a második világháborús japán kamikazéktól, soha nem állhattam azokat, akik azért követnek el öngyilkosságot, hogy megöljenek másokat. Soha nem tekintetem h sies vagy önfeláldozó embereknek az olyanokat, mint a mi Pietro Miccánk, az a piemontei katona, aki azért, hogy megállítsa a francia csapatok el renyomulását és megmentse a torinói fellegvárat, 1706. augusztus 29-én felgyújtotta a I poros hordókat, és felrobbantotta magát az ellenséggel együtt. Soha nem tartottam az ilyeneket katonának. És még kevésbé tekintetem ket olyan mártírnak vagy h snek, ahogy Arafat beszélt nekem róluk 1972-ben, rikácsolva és közben rossz szagú nyálát köpdösve. Akkor, amikor Ammanban készítettem vele interjút: azon a helyen, ahol több Baader-Meinhof-terroristát is kiképeztek. Gyilkosoknak tartom ket, akiket a hiúságuk vezet, exhibicionisták, akik ahelyett, hogy a mozi, a politika vagy a sport világában igyekeznének sikert elérni, a saját és mások halálában keresik a dics séget. Akik ahelyett, hogy Oscar-díjra vagy egy parlamenti helyre vagy olimpiai aranyéremre pályáznának, a Dzsannában kívánnak maguknak helyet. A Korán

Paradicsomában, az Édenkertben, ahová a próféták szerint a hősök kerülnek, és ott hurikkal szerelmeskednek. Biztos vagyok benne, hogy még külső ségek szempontjából is hiúak. Elttem van annak a két kamikazének a fényképe, akikről az Insallah című könyvemben írtam, abban a regényben, amelyik 436 amerikai és francia katona lemészárlásával kezdődik, akik békefenntartóként Bejrútban szolgáltak, nézegettem őket és... Halálba indulásuk előtt készítették magukról ezt a fényképet, és mielőtt fotózni mentek volna, elmentek a borbélyhoz. Nézzék csak azokat a gondosan vágott frizurákat, azokat a gondosan nyírt bajuszokat, azt a tipp-topp szakállat, azt az ápolt oldalszakállat... De a legkevésbé azokat tartom tiszteletre, irgalomra méltónak, akik New Yorkban, Washingtonban és Pennsylvániában végezték be. Kezdve mindjárt Mohammed Attával, aki két végrendeletet hagyott maga után. Egyet, amelyikben azt mondja: „A temetésem nem akarok tisztátalan lényeket. Vagyis sem állatokat, sem asszonyokat. ” És azt, amelyben hozzáteszi: „Még a sírom körül sem akarok tisztátalan lényeket. Kiváltképp a legtisztátalanabbat: terhes asszonyokat nem. ” Nos... Nagy örömmel szolgál, hogy rámutathatok, hogy nem lesz se temetése, se sírja. Természetesen semmi, még csak egy hajszál sem maradt belőle.

Édes Istenem, gondolják csak el, milyen hisztérikussá válna Arafat úr, ha olvasna engem! Ugyanis nem vagyunk valami jó viszonyban, Arafat úr és én, nem. Soha nem bocsátotta meg nekem azokat a tüzes véleménykülönbségeket, amelyek az ammani interjú során merültek fel közöttünk, és én sem bocsátottam meg neki semmit, tehát a legrosszabbakat kívánom neki, ahogy is nekem. Gondosan kerüljük egymást. Ha azonban újra találkoznánk, belekiabálnám az arcába, mit gondolok a mártírjairól és a h - seir l. „El ször is hadd mondjam meg, kik az igazi mártírok”, kiabálnám. „Azok az utasok, akik azokon az eltérített repül gépeken utaztak, akiket emberi bombává tettek a maga tanítványai. Köztük az a négyéves kisgyerek, aki a második toronyban porladt el! Aztán azok az alkalmazottak, akik az Ikertornyokban és a Pentagonban dolgoztak. Az a négyszáznolcvan t zoltó és rend r, akik segítségnyújtás közben vesztették életüket. Te, nagyszájú! És hadd mondjam meg magának, kik az igazi h sök. Azok az utasok, akik azon a gépen utaztak, aminek a Fehér Házra kellett volna zuhannia, de egy pennsylvániai erd ben zuhant le, mert az utasok fellázadtak. Elmebeteg! ” A probléma az, hogy ez a nagyszájú, ez az elmebeteg ma az államf szerepében tetszeleg. Mussolini folytonosságát

biztosítja, a pápához megy látogatóba, a Fehér Házban fogadják, együttérzésér l biztosítja az Egyesült Államok elnökét. És amilyen kaméleon, és képes még önmagának is ellentmondani, megcáfolni saját magát, arra is képes lenne, hogy most azt felelje nekem, hogy igazam van. Ez a hazudozó, akin csak akkor fut végig az szinteség pillanata, amikor (négyszemközt) tagadja Izrael jogát a létezésre. Ez a képmutató, akinek még olyankor sem hihetünk, ha azt kérdezik t le, hány óra. Ez az úgynevezett forradalmár, aki még a saját népének sem biztosít egy kis demokráciát. Nem olyan demokráciára gondolok, mint amilyen Izraelé, csak „egy kevés” demokráciáról beszélek. Ez az álharcos, aki mindig egyenruhában jár, mint Fidel Castro vagy mint Pinochet, a harcot viszont átengedi szegény alattvalóinak, azoknak a szerencsétlen kis krisztusoknak, akik hisznek benne. Ez a tudatlan ember, aki képtelen egy gondolatot kifejtteni, egy mondatot elmondani, egy normális beszédet összeállítani. Ez az örök terrorista, aki csak arra képes, hogy terroristákat neveljen, hogy nyomorban tartsa a saját népét, hogy a halálba küldje ket. Ölni és meghalni... De elég is bel le, elég. Nem érdemli meg az id met, inkább arról a sebezhetetlenség-r l szeretnék beszélni, amit sokan Európában Amerikának tulajdonítanak.

Sebezhetetlenség? Minél nyitottabb és demokratikusabb egy társadalom, annál inkább ki van téve a terrorizmusnak. Minél szabadabb egy nemzet, annál nagyobb a kockázata a tömegmészárlásoknak, amelyek (hála a palesztinoknak) évek óta történnek Olaszországban és Európa többi részén. És ami mára elérte Amerikát. Nem véletlen, hogy a nem demokratikus országok mindig is befogadták és segítették a terroristákat. A volt Szovjetunió a csatlósaival, Kínával mindenekelőtt. Aztán Líbia, Irak, Irán, Pakisztán, Szíria, Afganisztán, Libanon. Aztán Egyiptom, ahol Anvar Szadatot is terroristák ölték meg. Aztán Szaúd-Arábia, ahonnan Oszama bin Laden származik. Aztán a muzulmán országok Afrikában... Ezeknek a repül tereken és repül gépeken mindig biztonságban éreztem magam, elhiszem. Olyan nyugodt voltam, akár egy alvó kisgyerek. Ezzel szemben az európai reptereken és az európai repül gépeken mindig ideges voltam. Az amerikai repül tereken és repül gépeken pedig kétszer olyan ideges. És New Yorkban háromszor olyan ideges. Mit gondolnak, miért lehetett a bens imben egy kedd reggel ilyen idegesség, ilyen veszélyérzet, és miért kapcsoltam be szokásommal ellentétben a televíziót? Mit gondolnak, miért volt a bennem kavargó három kérdés egyike az, amikor láttam az első tornyot füstölögni,

hogy talán gondosan kitervelt terrortámadásról van szó? Mit gondolnak, miért értettem meg azonnal az igazságot, amint megjelent a második repül gép? Mivel Amerika a leggazdagabb és leger sebb ország a világon, mivel a leghatalmasabb, a legkapitalistább, mivel a katonai fölénye megijeszti a világot, maguk az amerikaiak is hittek a sebezhetetlenség illúziójában. De Amerika sérülékenysége éppen az erejében van, kedveseim. A gazdagságában, a hatalmában, a szuper-kapitalizmusában. Vagyis ezek azok az okok, amelyek féltékenységet és gy löletet szítanak.

Etnikai sokszínűségéből is fakad, a toleranciájából, a polgárai és a vendégei iránt tanúsított tiszteletből. Tudják, az amerikaiak között van néhány milliányi muzulmán arab. És amikor egy Musztafa vagy egy Ali vagy egy Mohammed eljön Afganisztánból, hogy meglátogassa, tegyük fel, a nagybátyját, senki nem akadályozza meg abban, hogy beiratkozzon egy pilótaiskolába, és megtanuljon 757-eseket vezetni. Vagy egyetemre járjon, és kémiát meg biológiát tanuljon: azt a két tudományt, ami egy biológiai háború kirobbantásához szükséges. Még akkor is beiratkozhat, ha közben a titkosszolgálat gépeltérítéstől vagy éppen egy ilyen háborútól tart. De térjünk vissza az eredeti érveléshez: melyek Amerika jellemzői, melyek az erejének, a gazdagságának, a ha-

talmának, a szuper-kapitalizmusának, a katonai fölényének a szimbólumai? Nem a jazz és a rock and roll, annyit mondhatok. Nem a rágógumi és a hamburger, nem a Broadway és Hollywood. A felh karcolók azok, a repül gépei, a tudása, a technológiája... Azok a leny göz felh karcolók. Milyen magasak, milyen er sek, stabilak és olyan gyönyör ek, olyannyira, hogy ha nézi ket az ember, szinte elfeledkezik a piramisokról és a múlt isteni palotáiról. Azok a mindenhol látható repül gépek és helikopterek. Milyen hatalmasak, milyen gyorsak, mennyi mindent képesek szállítani. El re gyártott házakat, friss virágot, friss halat, megmenekített elefántokat, nincstelen turistákat, hadtesteket, felfegyverzett tankokat, atombombákat... (Emellett Amerika az, aki a hisztériáig fejlesztette a légvédelmet: emlékeznek?) Az a félelmetes Pentagon. Az a sötét er dítmény, ami Napóleont és Dzsingisz kánt együttesen is elijesztené. Az a mindenhol jelenlév teljhatalmú tudomány. Az az ellenállhatatlan technológia, ami egyetlen szemvillantás alatt megváltoztatta a mindennapi létünket, a századfordulós életstílusunkat. És hova csapott le Oszama bin Laden? A felh karcolókra, a Pentagonra. Hogyan? A saját tudományunkkal, a saját technológiánkkal. Egyébként: tudják mi az, ami a leginkább leny göz ezzel a zord ultra-

milliárdossal és explayboyjal kapcsolatban, aki a húszas éveiben éjszakai bárókban bolondozott, ma pedig a Kegyetlen Szaladin feladatára jelölte ki magát? Az a tény, hogy a végeláthatatlan apai öröksége egy olyan vállalat jövedelméből származik, amelyik rombolásra szakosodott, és igazi szakért je ennek a területnek. Mestere, verhetetlen bajnoka.

Ha interjút készíthetnék vele, éppen erről kérdezném. Úgy értem, arról a szinte bizonyos élvezetről, amit a pusztítás okoz a lelke számára. És felesleges is mondanom, hogy egy másik kérdésem a már elhalálozott ultra-poli-gámista apjára vonatkozna, aki ötvennégy gyermeket nemzett, és a tizenhetediket (ez lenne a következő) a következő szavakkal jellemezte: „a legkedvesebb, legbájosabb, a legjobb.” Egy másik kérdés pedig a nővéreivel lenne kapcsolatos, akik Londonban meg a Riviérán fedetlen füllel, fedetlen arccal fényképeztették magukat. Duzzadó mellük jól látszott a színes blúz alatt, kövér fenekük kirajzolódott a színes nadrágokban. Semmi burka, semmi csador. Megint másik kérdés arra vonatkozna, amelyet a mai napig fenntart Szaúd-Arábiával. Az a mocskos pénzeszsák. Az a középkori hűbéres, aki rabszolgasorba hajt minket a francos olajával, a mohóságával, az elmaradottságával, mindenfajta terrorizmus

titkos támogatásával. Megkérdezném t le: „Bin Laden úr, uram, mennyi pénzt kap az al-Kaida az ön honfitársaitól és a királyi család tagjaitól? ” De lehet, hogy ahelyett, hogy kérdésekre vesztegetném az időmet, egyszer én tájékoztatnám arról, hogy nem sikerült térdre kényszerítenie New Yorkot. És hogy tájékoztassam erről, elmondanám neki azt, amire Bobby, egy nyolcéves kisfiú tanított minket tegnap reggel: „Az anyukám mindig azt mondta nekem: »Bobby, ha egyszer eltévednél hazafelé, ne félj. Nézz a két Toronyra, és jusson eszedbe, hogy tíz tömbnyire lakunk tőlük a Hudson folyó mentén. « Most már nincsenek Tornokok. Gonosz emberek lerombolták őket, azokkal együtt, akik benne voltak, és napokig azon tanakodtam: »Bobby, hogy jutsz ezután haza, ha eltévednél? « De aztán rájöttem: »Bobby, ezen a világon vannak jó emberek is. Ha eltévednél, lesznek majd jó emberek, akik segítenek a Tornokok helyett. A legfontosabb, hogy ne félj. « „ És erről el kell még mondanom egy pár dolgot, ami velünk kapcsolatos.

* * *

Amikor eljött hozzám múlt héten, láttam, mennyire lenyűgözi az a hősies és csodá-

latraméltó egység, amivel az amerikaiak szembenéztek ezzel az apokalipszissal. Ó igen: minden hibája ellenére, amire folyton mutogatunk és ítéletet mondunk (csak hogy mi, európaiak sokkal rosszabbak vagyunk, majd látni fogjuk), Amerika olyan ország, ami rengeteg dologra tanít bennünket. Aprópó h sies hatékonyság, hadd énekeljek egy dicshimnuszt New York polgármesterér l. Arról a Rudolph Giulianiról, akiért az olaszok hálából összetehetik a kezüket, hiszen (akárcsak számtalan t zoltó és rend r, akik a Tornnyokban vesztették életüket) is olasz nevet visel, olasz szül k leszármazottja, világszerte jó híret kelti az olaszoknak... Hallgassanak meg, egy olyan embert, aki soha nem dicsér senkit, saját magát a legkevésbé: micsoda egy fantasztikus polgármester ez a Rudolph Giuliani! Akárcsak egy másik nagy polgármester, aki szintén olasz nevet viselt, Fiorello La Guardia, és akit l sok polgármesterünk tanulhatna. Hamut kéne szórniuk a fejükre a polgármestereinknek, és úgy menni a városházára, meghajolni és kérni t: „Giuliani úr, uram, lenne olyan szíves megtanítani nekünk, hogyan kell végezni a munkánkat? ” Giuliani nem ruházza át másokra a feladatait, ahogy k teszik. Nem osztja meg magát a polgármesterség és az országgy lési képvisel ség között, ahogy k teszik. Amikor bekövetkezett az apokalipszis,

azonnal rohant a Tornyokhoz, kockáztatva, hogy esetleg is hamuvá égjen. Egy hajszálon múlt, hogy megúsza, és alig három napon belül talpra tudott állítani egy kilencmilliós várost. Csak Manhattan közel kétmilliós. Hogyan volt képes rá, rejtély. (Ugyanaz a baja, mint nekem, tudják. Évekkel ezelőt is elkapta az az átkozott rák.) De soha nem lankad. Soha nem adja jelét tétlenségnek, kimerültségnek, félelemnek. „Az Emberi Jogok között a legelső a félelmetlenség való szabadság joga. Ne féljete!”, mondja. A helyzet az, hogy azért mondja ezt, és azért viselkedik így, mert vannak körülötte olyan emberek, akik hasonlóak hozzá. Emberek, akiknek merszük van. Például az a tizedes, akit tegnap láttam a tévében. Egy szalmaszékbe ülve, tengerkék szemekkel és szintén olasz névvel: Jimmy Grillo. Azt kérdezték tőle, megváltoztatná-e a foglalkozását. Azt felelte: „Tizedes vagyok, és egész életemben tizedes leszek. Mindig itt, New Yorkban. Hogy megvédjem a városomat, a családomat, a barátaimat.”

Ami az egységre való bámulatos képességüket illeti, azt a szinte katonás fegyelmet, amivel az amerikaiak válaszolnak a szerencsétlenségekre és az ellenségeiknek, ide hallgassanak: be kell vallanom, hogy szeptember 11-én magam is elámultam rajta. Persze tudtam arról, hogy már a múltban is tanújelét adták ennek az összetartás-

nak. Hogy csak egy példát említsek, Pearl Harbor idején: amikor az ország egységesen Roosevelttel állt, és Roosevelt hadat üzent Hitler Németországnak, Mussolini Olaszországnak, és Hirohito Japánjának. Vagy, hasonló szellemben, John Kennedy meggyilkolása után. De a Kennedy gyilkosságot a vietnami háború okozta megosztottság követte, és ez a megosztottság bizonyos értelemben a Polgárháború idejére emlékeztetett, így tehát, amikor azt láttam, hogy fehérek és feketék egymás nyakába borulnak, demokraták és republikánusok együtt énekelik az „Isten áldd meg Amerikát”, ugyanazt éreztem, amit önök. Akkor is, amikor azt hallottam, hogy Bill Clinton (aki iránt soha semmilyen gyengéd érzelmeket nem tápláltam) kijelenti: „Sorakozzunk fel Bush elnök mögött, bízzunk az elnökünkben.” Akkor is, amikor ezeket a szavakat a felesége, Hillary Rodham szenátor ismételte meg. Akkor is, amikor Joe Lieberman szenátor újra elismételte ket. (Csupán a legy zött Al Gore maradt csendben, és hallgat még most is, fájdalmasan visszataszító csendben.) Akkor is, amikor a Kongresszus egyhangúlag megszavazta a háborút. Akkor is, amikor megtudtam, hogy a mottójuk az a nemes latin mondás: „Ex Pluribus Unum. Sok közül egy.” (Vagyis, Mindenki Egyért). Igen, elámultam, és most irigykedem. Irigykedem, és meg vagyok

hatva. Ó, bárcsak a mi országunk tanulna ebből! Annyira megosztott ország a miénk. Annyira szektás, annyira megmérgezik a régi, törzsi nyomorúságok! Ezek az olaszok képtelenek összetartani még a saját politikai pártjaikon belül is. Még ha ugyanaz az ideológiájuk, akkor is csak a saját piti kis sikerük érdekli őket, a saját piti kis dicsőségük. Elárulják egymást, egymást vádolják, sarat dobálnak egymásra...

Egészen biztos vagyok benne, hogy ha Oszama bin Laden a Giotto-tornyot vagy a Pisai Tornyt rombolta volna le, az olasz ellenzék a kormányt okolta volna, az olasz kormány pedig az ellenzékét; a kormány vezet és az ellenzék vezet pedig a saját tagságukat. És engedjek meg, hogy elmagyarazzam, honnan származik az amerikaiaknak az a rendkívüli képessége, hogy összefogjanak, hogy szinte katonás összetartással válaszoljanak a szerencsétlenségekre és az ellenségeiknek.

A hazafiasságukból származik. Nem tudom, látták-e a tévében, amikor Bush eljött ide, hogy köszönetet mondjon a mentőalakulatoknak, akik lankadatlanul kutattak abban a bizonyos röltkávé-szer anyagban, és ha megkérdezték volna tőlük, hogy csinálják, azt válaszolták volna: „Megléhet, hogy kifáradunk, de le nem győzhetnek.” Nem tudom, látták-e,

amint az amerikai zászlót lengették, és azt ki-
áltózták: „U-s-a, U-s-a, U-s-a! ” Nos, én láttam.
És egy totalitárius országban arra gondoltam
volna: „Milyen jól megszervezte ezt a Hatalom! ”
Amerikában nem. Amerikában nem lehet ilyes-
mit megszervezni. Nem lehet ket sorba állítani,
nem lehet parancsolgatni nekik. Kiváltképpen
egy olyan kiábrándult világvárosban nem, mint
New York, és olyan munkásoknak, mint a New
York-i munkások. Határozott fickók ezek a New
York-i munkások. Kemény akaratúak, a szélnél
is szabadabbak. Egyéniségek, én mondom, akik
még a szakszervezeteknek sem engedelmesked-
nek. De ha a Hazájukat éri bántódás...

Angolul nem létezik a „haza” kifejezés.
Ahhoz, hogy kifejezzük, „haza”, két szót kell
összeragasztani, úgy mondhatjuk: „apaország”
vagy „anyaország”, „szül hely” vagy egyszer en
az „én országom. ” Ugyanakkor önmagában a
„hazafiság” kifejezés létezik, a „hazafias” jelz ”
létezik. És eltekintve talán Franciaországtól,
nem tudok elképzelni hazafiasabb országot, mint
Amerika. Egyfajta megalázottságot éreztem, mi-
közben néztem azokat a munkásokat, akik spon-
tán lengették a zászlóikat, és azt zúgták: „U-s-a,
U-s-a, U-s-a! ”

Azért fogott el ez az érzés, mert soha
nem láttam még, hogy olasz munkások a nem-

zeti trikolórt³ lengették volna, és azt zúgták volna: Italia-Italia-Italia. Soha. Láttam már két vörös zászlókat lengetni. Vörös zászlók folyamait, tengereit, óceánjait. De olasz zászlót még soha. Félrevezette vagy leuralta két egy olyan Kommunista Párt, amely a Szovjetuniót szolgált, és eközben a háromszínűt átengedték az ellenfeleiknek. És nem lehet azt mondani, hogy az ellenfeleik megfelelően használták volna. Ennek eredményeképpen ma a háromszínűt zászlót csak az Olimpiai Játékokon lehet látni, amikor véletlenül érmet szerzünk, vagy stadionokban, ahol nemzetközi futballmérkőzéseket játszanak. Ez az egyetlen alkalom, amikor felhangzik a büszke ordítás: „Italia-Italia-Italia”.

Igen, nagy különbség van egy olyan nemzet között, ahol az Apaország-Anyaország zászlóját csak a huligánok vagy az olimpiai érmek nyertesei lengetik, és egy olyan nemzet között, ahol minden lakója lengeti a zászlót. Például azok

³ *A szerző lábjegyzete:* a trikolór háromszínű zászló. Az olaszok egyszer csak trikolórnak hívják a nemzeti lobogót (amely zöld, fehér, piros vízszintes sávokból áll). Ez a megnevezés a Risorgimento kora óta használatos, azaz Olaszország egyesítése óta, amikor a Francia Forradalom alatt született piros, fehér, kék francia zászló mintájára megalkották a zöld, fehér, piros trikolórt (amelyet ismeretlen okok miatt az egész nemzet „bianco rosso e verde”, azaz fehér, piros, zöld lobogóként emleget).

a hazafias munkások, akik abban az öltözköztetésben kutatnak, hogy kimentésük belé azoknak a teremteknek egy-két testrészt, akik Allah fiai miatt porladtak hamuvá, és akik nem találnak egyebet egy orrnál itt, egy ujjnál ott.

***

A helyzet az, hogy Amerika nagyon is különleges ország, kedveseim. Olyan ország, amit irigyelni lehet, igen, olyan ország, amire tényleg lehet irigykedni. Mégpedig olyan okokból, amiknek semmi köze a gazdagsághoz, az elképesztő hatalmához, a katonai fölényéhez. Tudják, miért? Mert Amerika olyan nemzet, amely egy szívbeli szükségben lefordul a hazai iránti szükségben, a legfennköltebb eszményben, ami valaha is született Nyugaton: a Szabadság és Egyenlőség eszményének mászóából. Azért is különleges ország, mert mindez akkor történt, amikor a Szabadság eszménye nem volt éppen divatos. Az Egyenlőség talán még kevésbé. Mindössze bizonyos filozófusok, akiket Felvilágosultaknak neveztek, beszéltek akkoriban ezekről a dolgokról. Csak egyetlen hatalmas és költséges könyvet adtak ki tizenhét kötetben (ami a tizennyolc kötetekkel összesen

harmincötöt tett ki) Franciaországban, egy bizonyos Diderot és egy bizonyos D'Alambert irányítása és szerkesztése alatt (Enciklopédiának, a M vészet és a Tudomány Tárának nevezték el), ami magyarázta ezeket a fogalmakat. Eltekintve ezektől az entellektüelektől és azoktól az arisztokratáktól, akiknek elég pénzük volt arra, hogy megvásárolják az elbb tizenhét, majd harmincötöt kötetét annak a Nagy és Drága Könyvnek, vagy azokat a könyveket, amelyek ez alapjául szolgáltak, ki ismerte a Felvilágosodást abban az időben? Ki harcolt ezekért a magasztos eszmékért? Még a Francia Forradalom forradalmárai sem, már csak azért sem, mert a Francia Forradalom 1789-ben kezdődött. Vagyis tizenöt évvel az Amerikai Forradalom után, ami 1776-ban kezdődött, de már 1774-ben kicsírázott. (Ezt a tényt sok Amerika-ellenes baloldali mindig elfelejti, vagy úgy tesz, mintha elfelejtené.) De mindenképpen Amerika azért különleges ország, mert a Szabadság eszményét, összekapcsolva az Egyenlőség eszményével, olyan földmészek érték meg, akik többségében írástudatlanok, vagy legalábbis műveletlenek voltak. A tizenhárom amerikai gyarmati földművelő. És mert fantasztikus vezetőik révén jött létre, rendkívül kulturált, értékes és nagy képzelőerőű férfiak révén: az Alapító Atyák

révén. Az Isten szerelmére, emlékszik valaki Benjámín Franklin, Thomas Jefferson, Thomas Paine, John Adams, George Washington nevére, és még sorolhatnám? Semmi közülük a Francia Forradalom kis zugüggyvédeihez, az „ügyvédecskékhez” - „avvocraticchi” (ahogy Vittorio Alfieri megvetően nevezte őket). Semmi közülük a forradalmi Terror komor és álnok ítéletvégrehajtóihoz: a Marátokhoz, Dantonokhoz, Desmoulins-ekhez, Saint-Just-ökhöz, Robespierre-ekhez, és így tovább. Az Alapító Atyák olyan emberek voltak, akik úgy tudtak görögül és latinul, ahogy a mi görög és latin tanáraink sosem fognak tudni. Olyan emberek, akik Archimédészt, Arisztotelészt és Platón-t görögül olvasták, Senecát, Cicerót és Vergiliust pedig latinul. Olyan emberek, akik úgy tanulmányozták a görög demokrácia tételeit, ahogy az én időmben még a marxisták se tanulmányozták az értéktöbblet elméletét. (Feltéve, hogy egyáltalán tanulmányozták.) Jefferson még olaszul is beszélt. (Maga toszkánnak nevezte.) Meglehetősen könnyedséggel beszélt, írt és olvasott olaszul. Mi több, a firenzei doktor, Filippo Mazzei, 1774-ben a kétezer szőlő dugvány és az ezer olivat, valamint a Virginiában nehezen beszerezhető kották mellett hozott neki öt példányt egy bizonyos könyvből, amelyet

egy bizonyos Cesare Beccaria írt: Dei Delitti e delle Pene (Bűnök I és Büntetésekről I). Ami az önképző Benjamin Franklint illeti, egy zseni volt. Tudós, tipográfus, író, szerkesztő, újságíró, politikus, feltaláló. Felfedezte például a villámlás elektromos természetét. Feltalálta a villámhárítót és a cs vezetékes t zhelyet, amelynek segítségével kandalló nélkül is be lehetett f teni a szobákat. (Toszkána f hercege, Pietro Leopoldo el is hozatott bel le kett t Firenzébe a Pitti palotabeli irodájához.) És ilyen kiváló vezet kkel, ezekkel a rendkívül m velt, értékes és nagy képzel er vel megáldott férfiakkal az élen történt, hogy 1776-ban a tizenhárom amerikai gyarmat nagyrészt írástudatlan és m veletlen földm vesei felláztak Anglia ellen, és megvívták a függetlenségi háborút. Az amerikai forradalmat.

Megvívták, és a vérontás ellenére, ami minden háború velejárója, a Francia Forradalom utálatosságai nélkül vívták meg. A guillotine borzalma, a touloni, a lyoni és a bordeaux-i mészárlások nélkül, a vendéebeli vérfürd k nélkül. Megharcolták egy darab papírnak köszönhet en, amelyben a szívbeli szükség, a haza iránti szükség mellett a Szabadsághoz kapcsolt Egyenl ség magasztos eszméje testesült meg: a Függetlenségi Nyilatkozatnak köszönhet en. „Magától értet -

d nek tartjuk azokat az igazságokat, hogy minden ember egyenl nek teremtett, az embert Teremt je elidegeníthetetlen jogokkal ruházta fel... Ezek közé a jogok közé tartozik a jog az élethez és a szabadsághoz, valamint a jog a boldogságra való törekvéshez. Ezeknek a jogoknak a biztosítására az emberek kormányzatokat létesítenek... ". És ez a papíros, amit a francia forradalomtól kezdve az egész Nyugat lemásolt, amelyb l mindegyikünk ihletet merített, ma is Amerika gerincét képezi. Életfontosságú szerve. Tudják, miért? Mivel az alattvalókat állampolgárrá változtatta. Mivel a köznépet polgársággá avatta. Mert meghívást jelent, nem is, utasítást a köznép l lett polgárok számára, hogy fellázadjanak az önkényuralom ellen, és önmagukat kormányozzák. Hogy kifejezzék az egyéniségüket, keressék a saját boldogságukat. (Olyasvalami ez, ami a szegények és a köznép számára egyet jelent a meggazdagodással.) Röviden, éppen az ellenkez je annak, amit a kommunisták tettek, amikor megtiltották az embereknek, hogy kormányozzák önmagukat, hogy kifejezzék önmagukat, hogy meggazdagodjanak. Azzal, hogy Kormány felségét emelték trónra. „A kommunizmus monarchikus államforma, egy meglehet sen régimódi királyság”, mondogatta az én intelligens apám. „És mint ilyen, kiheréli

az embereket. Márpedig egy kiherélt férfi nem férfi többé. " Azt is mondogatta, hogy ahelyett, hogy megmentené a köznépet, a kommunizmus mindenkit prolivá tesz. Mindenki szegénységt l és éhezést l hal meg, megakadályozza a köznép megmentését.

Nos, az én véleményem szerint Amerika megmenti, felemeli a köznépet. Alapjában véve itt mindenki köznép. Fehér, fekete, sárga és barna, buta és okos, szegény és gazdag egyaránt. Valójában a legtöbb esetben éppen a leginkább köznépi emberek a gazdagok. A bugrisok! Azonnal lehet látni rajtuk, hogy sosem olvasták Monsignor della Casa illemtanát, soha nem kerültek kapcsolatba semmilyen kifinomultsággal, jó modorral. Vegyük például az ételt, amit általában esznek. Az öltözködésüket. A legtöbben közülük annyira anti-elegánsak, hogy hozzájuk képest Anglia királyn je olyan sikkesnek t nik, mint egy topmodell. De szabadok, az Istenért! Megszabadultak! És a világon semmi sem olyan étellel teli, olyan er teljes, olyan engesztelhetetlen, mint a Megváltott Köznép, a Megmentett Köznép. A Megváltott Köznéppel, a Megmentett Köznéppel való összeütközésbe beletörik a bicska. És így vagy úgy, mindenkinek beletört a bicskája Amerikába. Az angoloknak, a németeknek, az oroszoknak, a mexikóiaknak, a nácioknak, a fa-

sisztáknak, a kommunistáknak... A végén még Ho Si Minh vietnamjainak is. A gy zelem után nekik is napirendre kellett térniük a gy lölt Amerika felett. És amikor az exelnök Clinton egy kis látogatást tett náluk, a felh kben jártak. „Isten hozta méltóságod, Isten hozta! Csinálunk üzlet Ámérikával, ugyé? Sok-sok pénz, ugyé? ” A gond az, hogy Allah fiai nem vietnamiak. És a háború velük igen kemény lesz. Nagyon hosszú, nagyon nehéz, nagyon kemény. Hacsak mi, európaiak, abba nem hagyjuk a nadrágba vizeletet és a kett s játszmát az ellenséggel, hacsak nem adjuk fel a kevélységünket. Ajánlom tisztelettel ezt a véleményt a pápának is.

(Mondja meg nekem, Szentatyám: igaz az, hogy valamivel ezel tt arra kérte Allah fiai, hogy bocsássák meg a keresztesháborúkat, amelyek az Ön el djei vívtak, hogy visszaszerezzék a Szent Sírt? De vajon Allah fiai bocsánatot kértek-e valaha amiatt, hogy elfoglalták a Szent Sírt? Bocsánatot kértek-e valaha azért, hogy hét évszázadon keresztül leigázták a szuperkatolikus Ibériai-félszigetet, egész Portugáliát és Spanyolország háromnegyed részét, és ha Kasztíliai Izabella és Aragóniai Ferdinánd nem zte volna ki ket 1490-ben, ma mindnyájan arabul beszélénk? Nagyon érdekelne, Szentatyám, mert t lem soha nem kértek

bocsánatot egyetlen gonosztettért sem, amit a tizenhetedik és tizennyolcadik század során a szaracének elkövettek Toszkána partjainál és a Földközi-tengernél. Arra gondolok, hogy elrabolták az seimet, láncot kötöttek a lábaikra, karjaikra, a nyakukra, és Algírba, Tuniszba, Tangierbe vagy Konstantinápolyba vitték, ahol aztán áruba bocsátották ket. Rabszolgaként élték le az egész életüket, a fiatal n k a háremekbe kerültek, a szökési kísérleteiket azzal torolták meg, hogy elvágták a torkukat: emlékeznek? Persze, hogy emlékeznek. A Fehér Rabszolgák Felszabadításáért Társaságot, amit az érdeklükben szerveztek Algériában, Tunéziában, Marokkóban, Törökországban és sorolhatnám, olasz szerzetesek alapították: nem igaz? És a katolikus egyház volt az, aki tárgyalt azoknak a felszabadításáért, akiknek volt pénzük arra, hogy kifizessék a saját váltságdíjukat: nem igaz? Igazán zavarba hoz engem, Legszentebb atyám. Hiszen olyan keményen dolgozott azért, hogy láthassa a Szovjetunió összeomlását. Az én generációmnak, annak a generációnak, amelyik egész életét a harmadik világháborútól való félelemben töltötte, köszönetet kell mondania Önnek azért a csodáért, amelyben egyikünk sem hitt: egy olyan Európáért, amely megszabadult a kommunizmus rémálmától, egy olyan Oroszorszáért, amely be

akar lépni a NATO-ba, egy olyan Leningrádért, amelyet ismét Szentpétervárnak hívnak, Putyinért, aki Bush legjobb barátja. Legjobb szövetségese. És egy ilyen gy zelem után Ön szemet huny olyan személyek el tt, akik rosszabbak Sztálinnál, olyanokkal kokettál, akik a legszívesebben mecseteket építenének a Vatikán falain belül? Legszentebb atyám... Minden tiszteletem mellett Ön azokra a német-zsidó bankárookra emlékeztet engem, akik a harmincas években, annak reményében, hogy talán megmenthetik magukat, kölcsönadtak Hitlernek. És akik néhány évvel kés bb az krematóriumai-ban végezték.)

* * *

Én persze nem azokhoz a kesely khöz beszélek, akik a szeptember 11-ei képsorokat látván megvet en kacarásztak: „Ez jó. Az-amerikaiak-megkapták-a-magukét. ” Azokhoz az emberekhez beszélek, akik, bár se nem buták, se nem gonoszak, mégis áhítatoskodnak vagy bizonytalankodnak vagy kételkednek. És nekik azt mondom: Ébredjetek, emberek, ébredjetek! Meg vagytok félemlítve attól való félelmetekben, hogy netán az árral szemben úsztok, és rasszistá-

nak mutatkoztok (ami egyébként súlyos ferdtetés, hiszen a problémának semmi köze a rasszhoz: a valláshoz van köze), ezért nem értitek, vagy nem akarjátok érteni, hogy egy fordított kereszties háború van folyamatban. Amilyen vakká tesz benneteket a politikai korrektség rövidlátása vagy ostobasága, észre sem veszitek, vagy nem akarjátok észrevenni, hogy vallásháború zajlik. Háború, amit Dzsihadnak hívnak. Háború, ami talán nem a földünket akarja meghódítani (talán?), de arra biztosan irányul, hogy meghódítsa a lelkünket és megszüntesse a szabadságunkat. Háború, amelyet azért indítottak, hogy lerombolják a civilizációkat, azt, ahogy mi élünk és halunk, ahogy imádkozunk vagy nem imádkozunk, eszünk és iszunk és öltözködünk és tanulunk és élvezzük az Életet. Lebénít benneteket a hazugság propagandája, ezért nem tudja vagy nem akarja bevenni az agyatok, hogy ha nem védjük meg magunkat, ha nem harcolunk, a Dzsihad fog gy zni. Gy zni fog, igen, és le fogja rombolni azt a világot, amit nekünk, jól-rosszul, már sikerült felépítenünk. Változtatgattuk, javígtattuk, okosabbá tettük, kevésbé bigottá vagy talán egyáltalán nem bigottá tettük. Megsemmisíti kultúránkat, művészetünket, tudományunkat, identitásunkat, erkölceinket, értékeinket, élvezeteinket... Az Istenre! Nem értitek, hogy ezek az Oszama bin

Ladenek felhatalmazva érzik magukat arra, hogy megöljenek minket a gyerekeinkkel együtt, csak mert alkoholt iszunk, mert nem növesztünk hosszú szakállat, és nem akarunk csadort meg burkát viselni, mert színházba meg moziba járunk, mert szeretjük a zenét és a táncot, mert televíziót nézünk, mert miniszoknyát meg sortot viselünk, mert a strandon és az uszodában félmeztelenül vagy egészen meztelenül napozunk, mert akkor szeretkezünk, amikor akarunk, és azzal, akivel akarunk, vagy mert nem hiszünk Istenben!?! Ateista vagyok, hála Istennek. És semmi kedvem ahhoz, hogy ezért megbüntessenek azok az elmaradott bigottak, akik ahelyett, hogy hozzájárulnának az emberiség haladásához, napjában ötször imához hajlonganak és rikoltoznak.

Húsz éven át ismételtettem ezt. Húsz. Bizonyos szelídséggel, nem ezzel a büszkeséggel és ezzel a haraggal, húsz évvel ezelőtt írtam egy vezércikket. Egy olyan ember vezércikke volt, aki hozzáédz dött ahhoz, hogy mindenfajta emberrel, szokással és hitvallással éljen együtt, egy olyan asszonyé, aki hozzászokott már, hogy szembehelyezkedjen bármiféle fasizmussal vagy intoleranciával, egy tabuk nélküli világi ember cikke volt. Ugyanakkor egy nyugati ember sikoltása is, tele felháborodással azok iránt az ostobák iránt, akik nem érezték egy Szent Háború el sze-

lét, és akik eltrétek Allah fiainak a visszaéléseit, amit Európában a terrorizmusukkal okoztak... Nagyjából így hangzott az érvelésem húsz évvel ezelőtt: „Mi a logika abban, hogy tiszteljük azokat, akik nem tisztelnek bennünket? Mi a nagyszerű abban, hogy védjük a kultúránkat vagy feltételezett kultúránkat, amikor csak semmilyen megbecsülést nem tanúsítanak a miénk iránt? Én a saját kultúrámot akarom megvédeni, nem az övékét, és csak hogy tudják, sokkal jobban szeretem Dante Alighierit, Shakespeare-t, Goethét, Verlaine-t, Walt Whitmant és Leopardit, mint Omar Kháyyámot. ” Nos: megköveztek érte. „Rasszista, mocskos rasszista! ” A mi énekes kabócáink köveztek meg azzal a csalárd jelzellel, hogy „rasszista. ” Később pedig, amikor a szovjetek bevonultak Afganisztánba, újra megtörtént. Azért mondták újra rám, mert minden egyes alkalommal, amikor a szakállas harcosok azt ordították ágyúzás közben, hogy Allah-akbar, rossz el érzetem támadt, és azt mondtam: „Lássuk be. A szovjetek olyanok, amilyenek, jelen esetben azonban mégiscsak köszönetét kellene mondanunk nekik. ” Azért is megköveztek, amikor napvilágra hoztam, miket csináltak a szovjet foglyokkal. Arra gondolok, hogy levágták a karjaikat és lábaikat. (Ugyanezt kellett elszenvedniük, ne feledjük, a tizenkilencedik század végén Viktória

királynagyköveteinek és más európai diplomatáknak is, akiket Kabulba küldtek. Miután így megszabadították őket a végtagoktól, levágták a még életben lévő foglyok fejét, és buskachit játszottak a levágott fejekkel. Egy afgán labdajátékot. Ami a karokat és lábakat illeti, azokat eladták egy zelmi trófeaként a bazárban...). Akkor is megköveztek, igen. Nem tetszett nekik az sem, hogy megsirattam azokat a láb és kar nélküli ukrán újoncokat, akiket azok a barbárok a sorsukra hagytak, a bajtársaik találtak rájuk, és most táborigyógyintézetekben könyörögnek, hogy engedjétek-meghalni. Rasszistának neveztek ezért is, emlékeznek? És miközben engem rasszistának kiáltottak ki, üdvözölték az amerikaiakat, akik a Szovjetuniótól való esztelen félelmükben támogatták ezeket a barbárokat, fegyvert adtak nekik, kiképeztek egy szaúdi fiatalembert, akit Oszama bin Ladennek hívtak, és azt kiabálták: „Éljen a hies afgán nép! Le a szovjetekkel! Ki a szovjetekkel Afganisztánból! ” Nos: a szovjetek kimentek. Oszama bin Laden maradt, és elküldte a kamikázéit Amerikába. Most boldogok?

Vannak, akik se nem boldogok, se nem boldogtalanok. Egyszer én nem érdeklődtem. Miért törődnek ezzel, ellenkeznek, Amerika messze van. Ott az óceán Amerika és Európa között. Eh, nem, kedveseim. Nem óceán van ott,

csupán egy kis ér. Mert amikor a Nyugat sorsa forog kockán, amikor a civilizációnkat fenyegeti veszély, mi vagyunk New York. Mi vagyunk Amerika. Mi, olaszok, mi, franciák, mi, angolok, mi, németek, mi, svájciak, osztrákok, hollandok, magyarok, szlovének, lengyelek, belgák, spanyolok, görögök, portugálok, skandinávok, oroszok... Igen: az oroszok is, mivel Moszkva is osztozik a terrorizmussal kapcsolatos problémánkban azzal, amit a csecsen muzulmánok követnek el. Amerika mi vagyunk, higgyék el. Tehát ha Amerika összeomlik, Európa is összeomlik. Az egész Nyugat összeomlik. Mindannyian összeomlunk. És nem csak gazdaságilag, amit I mindannyian els sorban félünk. (Egyszer, amikor még fiatal és naiv voltam, azt mondtam Arthur Miller színdarabírónak: „Ti, amerikaiak, mindent pénzben mértek, csak az átkozott pénzért aggódtok. ” Arthur Miller nevetett, és így vágott vissza: „Miért, ti nem? ") Minden területen összeomlunk, kedveseim. Mert kihal a civilizációnk, és minaretek kerülnek a harangtornyaink helyére, burkák a miniszoknyák helyére, tevetej az italocskáink helyére... Nem értitek, a mindenit? Blair megértette. Nem sokkal a tragédia után eljött, és megújította az együttm kódését Bushsal. Szolidaritást vállalt velem, nem olyat, ami csak szavakból és nyafogásból áll: tényeken

alapuló szolidaritást. Vagyis katonai szövetséget. Chirac nem tette ezt meg. Önök is tudják, is ellátogatott ide. Hosszú el készítés után, nem csak úgy ad hoc. Eljött, látta a Tornnyok maradványait, rájött, hogy az áldozatok száma kimondhatatlan, de nem foglalt állást. Egy CNN interjú során négy alkalommal is rákérdezett Christiane Amanpour, hogy milyen mértékben szándékozik Franciaország felsorakozni a Dzsihad elleni küzdelemben. És négy alkalommal siklott ki a válaszáadás alól, kicsúszott, mint egy angolna. Olyan körmönfont és félelmetes módon, hogy legszívesebben odaordítottam volna neki: „Elnök úr, nem emlékszik a normandiai partaszállásra? Nem tudja talán, hány amerikai halt meg Normandiában azért, hogy ki zze a nációkat Franciaországból!?! ”

A gond az, hogy nem látok egyetlen Oroszlánszív Richárdot a többi európai vezet ' között sem. Még kevésbé látok a saját országomban, ahol, egészen ennek a levélnek a megírásáig, 2001. szeptember végéig, egyetlen cinkos vagy cinkossággal gyanúsított Oszama bin Ladent sem azonosítottak és tartóztattak még le. Mi lesz már, Olaszország miniszterelnök ura: a milánói, a torinói, a római mecsetek szinte túlcsondulnak a terroristáktól vagy terroristajelöltektől, akiknek az az álmuk, hogy felrobbanthassák a harangtor-

nyainkat, a dómjainkat: ilyen tehetetlenek a rendrei? Ennyire alulinformáltak a titkosszolgálat emberei, ilyen félenek? Ilyen alkalmatlanok a hivatalnokai? Vajon ennyire ártatlan minden szakállas vendégünk, ennyire nincs közük ahhoz, ami Amerikában történt? Vagy talán a saját félelmei gátolják meg abban, hogy azonosítsa és letartóztassa a fent említett alakokat? Édes Istenem, én aztán senkit I sem tagadom meg a félelemhez való jogát. Több ezerszer leírtam már, hogy az, aki azt állítja, hogy nem ismeri a félelmet, vagy hazudik, vagy bolond, vagy mindkettő. De az Életben és a Történelemben vannak pillanatok, amikor nem megengedett a félelem. Pillanatok, amikor a félelem erkölcstelen és primitív. És azok, akik gyengeségből vagy ostobaságból (vagy abból a megszokásból, hogy egyszerre két lovon üljenek) kikerülik azt a kötelezettséget, amit ez a háború ró ránk, nem egyszer en gyávák: egyenesen mazochisták.

* * *

Mazochisták, igen, mazochisták. Ezzel kapcsolatban pedig hadd beszéljünk végre arról, amit önök a két-kultúra-közötti-különbségnek neveznek. Két kultúra?! Ha nagyon akarják

tudni, már attól is kényelmetlenül érzem magam, amikor azt mondják, „két kultúra”. Azok, ha egy szintre emelik a kettőt, mintha két, egymással párhuzamos entitás lennének. Két egyenlő súlyú és értékű valóság. Ne legyenek már ennyire szerények, kedveseim. A mi kultúránk mögött ugyanis ott áll Homérosz, ott áll Pheidiasz, ott van Szókratész, ott van Platon, ott van Arisztotelész, ott van Archimédész. Ott van az antik Görögország a csodálatos szobraival és építészetével, költészetével és filozófiájával, a demokrácia alapelveivel. Ott van az antik Róma minden nagyságával, egyetemességével, a Jog fogalmával, irodalmával, palotáival, amfiteátrumával, csatornarendszerével, hidjaival és az utakkal, amelyek behálózták az egész ismert világot... És volt egy forradalmár, akit Jézusnak hívtak, aki meghalt a kereszten azért, hogy megtanítsa bennünket a szeretet és az igazság elvére. (Annál rosszabb nekünk, ha nem tanultunk belőle.) És ott van egy Egyház is, amelyik az inkvizíciót adta nekünk, tudom. Egy Egyház, amelyik az inkvizíció révén gyötört és kínozta bennünket, ezerszer is elégetett minket a máglyán. Egy Egyház, amelyik évszázadokon keresztül elnyomott minket, évszázadokon keresztül arra kényszerített, hogy csak Krisztusokról, Madonnákról, mártírokról és szentekről készítsünk szobrokat és képeket. Egy

Egyház, amelyik kis híján megölte Galileo Galileit, megalázta t, arra kötelezte, hogy tagadja meg saját magát és a tudományát... De ez az Egyház nagymértékben hozzájárult a Gondolkodás történetéhez is, és az inkvizíció után elkezdett megváltozni. Még egy olyan antiklerikális sem tagadhatja ezt, amilyen én vagyok. Azután ott van a kulturális felvilágosodás, amely Firenzéb l, Toszkánából indult ki és virágzott fel, hogy az Embert helyezze a Világegyetem középpontjába, és kibékítse a szabadság iránti szükségét az Isten iránti szükségével. A reneszánszra gondolok. És hála a reneszánsznak, ott van Leonardo da Vinci, Michelangelo, Donatello, Raffaello, Lorenzo il Magnifico. (Azokat a neveket sorolom, amelyek el ször jutottak eszembe). És ott van az az örökség, amit Rotterdami Erasmus hagyott, és amit Montaigne, Morus Tamás és Descartes hagytak maguk után. Aztán ott van a Felvilágosodás, vagyis Rousseau és Voltaire és az *Enciklopédia*. Ott van Mozart, Bach, Beethoven, Rossini és Donizetti zenéje egészen Verdiig, Pucciniig és a többiekig. (A zene, ami nélkül nem élhetünk, és ami a muzulmán kultúrában vagy úgynevezett kultúrában szégyen, óriási bűn: jaj annak, aki egy dallamot fütyül, vagy aki egy altatódalt dúdol. „Legfeljebb egy katonai indulót engedélyezek önnek”, mondta nekem Khomeini a kumi interjú

során.) Végül pedig ott van a mi Tudományunk, az Istenért. A technológia, ami ebből fejlődött ki. A Tudomány, amely néhány évszázad alatt lélegzetelállító felfedezéseket tett, valósággal megváltoztatta ennek a bolygónak az arculatát. Egy technológia, amelyik olyan csodákat vitt és visz véghez, hogy Merlin, a varázsló is megirigyelhetné... Elég a marhaságokból, kedvesem: Kopernikusz, Galileo, Newton, Darwin, Pasteur, Einstein nem a Próféta tanítványai voltak. Vagy talán igen? A motort, a telegráfot, a villanykörtét, úgy értem, az elektromosság használatát, a fényképezést, a telefont, a rádiót, a televíziót nem mullahok vagy ajatollahok találták fel. Vagy talán igen? Ugyanez igaz a vonatra, az automobilra, a repülőgépre, a helikopterre (ami Leonardo da Vinci képzeletében született meg, és terveket készített hozzá), az űrhajók, amelyek segítségével eljutottunk a Holdra és a Marsig, és hamarosan Isten tudja, hova jutunk még el. Igaz? A szív-, máj-, szem- és tüdőtranszplantáció, a rákgyógyítás, a génállomány feltérképezése éppígy. Tévednék? És ne felejtsük el az életszínvonalról, amit a nyugati kultúra hozott létre a társadalom minden rétegében. Nyugaton már nem halunk meg az éhségtől meg az olyan gyógyítható betegségektől, mint a muzulmán országokban. Igaz vagy nem? De még ha ezek mind lényegtelen eredmények

lennének is (amit kétlek), mondják meg nekem: melyek a másik kultúra vívmányai, a szakállas bigottak, a csador és a burka kultúrájának vívmányai?

Akármilyen figyelmesen kutatok is, csak egy Próféta-t találok, egy szent könyvvel, ami még olyankor is nevetségesen hangzik, amikor a Bibliát meg az evangéliumokat, a Tórát meg a hellén gondolkodókat utánozza. Csak Averroést találok, aki vitán felül megérdemli a tudós nevet (Arisztotelész Kommentárjai, és így tovább), Omar Khajjámot a csodás költészetével plusz egynehány szép mecsetet. Semmi kézzel fogható a m vészter terén vagy a Gondolat mezején. Semmi kézzel fogható eredmény a tudomány, a technológia, a jólét területén... Amikor err l beszélek, sokan felhozzák a matematika világát. Arafat, ezúttal is rossz szagú nyálat köpdösve beszéd közben az arcomba, azt kiabálta nekem 1972-ben, hogy az kultúrájuk „fels bbrend ” a miénkhez képest, hiszen az seik találták fel a matematikát és a számokat. (Tényleg, énekes kabócák: hogy lehet az, hogy használhatja a felsőbbrend kifejezést, én meg nem?) Csakhogy a gyengécske intelligenciához és az er teljes tudatlansághoz Arafat esetében rövid emlékezet is járul. Nem, Miszter Nagyszájú, tisztázzuk egyszer s mindenkorra: nem az ön sei találták fel

a matematikát. A matematikát id ben nagyjából párhuzamosan az arabok, az indiaiak, a görögök, a maják és a mezopotámiaiak találták fel. Nézz csak utána. A számokat sem az ősei találták fel. Mindössze egy új írásmódot találtak ki. Ezt vettük át mi, Hitetlenek, megkönnyítve és felgyorsítva általa azokat a felfedezéseket, amelyeket önök soha nem tettek meg. A találmányuk melegen ajánlható, elismerem. Mindenképpen dicséretre méltó. De ahhoz kevés, hogy az iszlám kultúráját emiatt felsőbbrendűnek lehessen nevezni a nyugati kultúrához képest. Következésképpen maximálisan felhatalmazva érzem magam arra, hogy megállapítsam: Averroéstól és néhány más költőtől meg egy-két mecsettől eltekintve, meg attól, hogy hogyan írjuk a számokat, az ősei lényegében egyetlen könyvet hagytak maguk után, ennyi. A Koránt értem ez alatt, ami ezernégyszáz éve kínozza az emberiséget, jobban, mint a Biblia vagy az evangéliumok meg a Tóra együttesen. És most nézzük, vajon az énekes kabócák, kiváltképp az európaiak, miért becsülik ezt jobban, mint annak idején Kari Marx T. kéjét.

A Béke, Testvériség és Igazság hazug, képmutató, álságos prédikálása miatt talán? Ó! Ahhoz, hogy sikerüljön elhallgattatni az arab-amerikaiakat, még George W. Bushnak is azt kell hajtogatnia, hogy az iszlám békességet, testvéri-

séget és igazságot prédikál. Kérem, a logika nevében: ha ez a Korán annyira békés és testvéries és igazságos, hogyan magyarázzuk azt a „szemet - szemért, fogat-fogért” elvet, ami ugyan benne van a Bibliában meg a Tórában is, csak hogy az számkra ez maga az Elet Sója? Hogyan magyarázzuk a csador és a burka kötelező vé tételét, azét a burkáét, amely alatt a mozlím asszonyok formátlan zsáknak látszanak, és csak egy apró hálón keresztül nézhetik a világot? Hogyan magyarázzuk azt a tényt, hogy a legtöbb iszlám területen a nők nem járhatnak iskolába, nem mehetnek orvoshoz, semmilyen joguk nincsen, kevesebbre tartják őket egy tevénel és így tovább és így tovább ámen? Hogyan magyarázzuk a megkövezés szörny ségét vagy a házasságtörő asszonyok lefejezését? (Nem a házasságtörő férjekét.) Mivel igazolható az alkoholt ivók halálbüntetése és a tolvajok megcsonkítása, első alkalommal a bal kezét, második esetben a jobb kezét, harmadszor pedig a bal lábat, ezután meg mit tudom én, mi mást távolítanak el? Ez is benne van a Koránban: igaz vagy nem? És nekem nem t nik valami igazságosnak. Nem t nik különösebben testvériesnek. Nem t nik túlzottan békésnek. Intelligensnek sem t nik... Ha már az intelligenciáról van szó: miért nem fogadják el az olasz ultrabalos éneklő kabócák ezeket a észrevétele-

ket? Miért van az, hogy ha ilyen megjegyzéseket hallanak vagy olvasnak, begurulnak t le, és azt kiabálják „T rhetetlen, elfogadhatatlan, botrányos”? Talán mindannyian áttértek iszlám hitre, vagy azért viselkednek így, hogy megnyerjék új partnerüket, vagyis a megmagyarázhatatlanul iszlámpárti katolikus egyházat? Nos... Bruno nagybátyámnak igaza volt, amikor azt mondta: „Olaszország, ahol nem volt reformáció, sokkal intenzívebben és katasztrofálisabban éli meg az ellenreformációt.”

Itt van tehát a válaszom azzal kapcsolatban, amit a-két-kultúra-közötti-különbségnek neveznek. Ebben a világban mindenki számára jut hely. A saját házukban, a saját országukban az emberek azt tesznek, amit akarnak. Ezért ha a muzulmán országokban az asszonyok vannak olyan ostobák, hogy elfogadják a csador vagy a burka viselését, ha vannak olyan ostobák, hogy elfogadják, hogy annyit sem érnek, mint egy teve, ha vannak olyan bolondok, hogy olyan léha alakokhoz menjenek feleségül, akik négy feleségre vágyanak, úgy kell nekik. Ha a férfiak vannak olyan buták, hogy visszautasítanak egy pohár bort vagy sört, nekik is úgy kell. Én nem fogok beleavatkozni a választásukba. Engem a szabadság elve alapján neveltek, a fenébe is, az anyám mindig azt mondogatta: „A világ azért érdekes,

mert olyan sokszínű .” Ha azonban rám akarják er szakolni ezeket az eszementségeket, az én életemre, az én országomra, ha a kultúrámat az kultúrájukkal vagy úgynevezett kultúrájukkal akarják felváltani... És megteszik. Oszama bin Laden kijelentette, hogy az egész földgolyónak mozlimmá kell válnia, hogy ilyen vagy olyan módszerrel, de meg fog téríteni bennünket, hogy a cél érdekében megöl minket, és továbbra is ölni fog. Ezt pedig még az iszlám nagyon hiszékeny vagy cinikus támogatói sem fogadhatják el. Képzeltetik akkor, én hogyan fogadhatnám el. Ami azt illeti, nagyon is sürgőssé vált számomra, hogy ráborítsam az asztalt, és kitekerjem a nyakát... A gond az, hogy a megoldás nem Oszama bin Laden halálától függ. Mert mostanra túl sok az Oszama bin Laden: klónozva van, akárcsak a kutatólaborok birkái. Mi több, már nem is azokról a vakmer mórokról van szó, akik meghódították Spanyolországot és Portugáliát teveháton és arany handzsáraikat forgatva.

Változnak az idők. A maiak ravasz szélhámosok, akiket pilótának képzünk ki a 757-esekhez, megtanítjuk nekik, hogyan kell használni a fejlett számítógépeket, hogyan kell nukleáris fegyvert készíteni. Hogyan kell tönkretenni vagy megbénítani egy elektromos rendszert, egy kommunikációs hálózatot, egy gazdasági rendszert,

hogy kell szabadjára engedni járványt okozó vírusokat. Hogyan kell megszarolni egy kormányt, manipulálni a pápát, magukhoz édesgetni és kihasználni a médiát, és az intelligens vagy feltételezeten intelligens világot. Vagyis hogyan lehet befolyást gyakorolni a nyugatiak gondolkodásmódjára (beleértve a jó lelkiismeret embereket) azáltal, hogy kontrolláljuk az ket körülvev mindennapi környezetet. Valójában a legjobban képzettek és a legintelligensebbek nem maradnak a muzulmán országokban, az afganisztáni barlangokban vagy Irán és Pakisztán mecseteiben. Itt maradnak a mi országainkban, a mi városainkban, a mi egyetemeinken, a mi cégeinknél. Remek kapcsolatot ápolnak a felekezeteinkkel, a bankjainkkal, a televízióinkkal, a rádióinkkal, az írott sajtóval, a kiadóinkkal, a tudományos társaságainkkal, a szakszervezeteinkkel, a politikai pártjainkkal. Befészkelik magukat a technológiánk idegközpontjaiban. Vagy még rosszabb: beférk znek annak a társadalomnak a szívébe, amelyik befogadta ket anélkül, hogy megkérde jelezte volna a különböző ségüket, ellen rizte volna, nincsenek-e gonosz szándékaik, vagy ítékezett volna komor fanatizmusuk felett. Olyan társadalomban, ahol az engedékeny demokrácia, a kényszer nélküli tolerancia, a keresztény irgalom, a liberális elvek, a kulturált törvények rájuk

is érvényesek. A törvények, amelyek eltörölték a kínzást és a halálbüntetést, nem teszik lehet vé, hogy letartóztassanak valakit, ha nem követett el semmit, nem engedik, hogy ügyvédi védelem nélkül vádoljanak valakit, nem engedik, hogy elítéljenek valakit, ha a vádat nem bizonyították. Törvények, vagy mondjam inkább, kikapuk, amelyek jóváhagyják, hogy elengedjenek egy büntetést, vagy hogy szabadon eresszenek egy gonosztev t. Ami ezeket a kikapukat illeti, nos... Vajon nem ezeknek köszönhet , hogy a vendégeink betelepédtek az országainkba, beleavatkoznak az életünkbe, zaklatnak minket, és basáskodnak felettünk? Egy zsinat alkalmával, amit 1999 októberében tartott a Vatikán a keresztények és muzulmánok közötti kapcsolatok megvitatására, egy neves iszlám tudós a következő fordult a meglepett hallgatósághoz arcátlanul higgadtan: „Az önök demokráciájának a segítségével megszállhatjuk önöket, a magunk vallása révén uralkodhatunk önök fölött. ” (E riasztó beszámoló az egyik résztvev t l származik: Guiseppe Bernardini eminenciás úrtól, a szmirnai Török Egyházmegye érsekét l.)

Láthatják, az fordított kereszties háborújukhoz nincs szükség modern Kegyetlen Szaladinok vagy újfajta Napóleonok felemelkedésére. Szaladinnal és Napóleonnal vagy anél-

kül, ez már visszafordíthatatlan tény. Olyan napról napra fejlődni valószínűség, amit a Nyugat öntudatlanul táplál és el segít. Ezért van az, hogy ezek a kereszties lovagok egyre többen és többen lesznek, egyre többet és többet követelnek, egyre inkább eluralkodnak. Ezért történhet meg, hogy (ha továbbra is közömbösek maradunk) mindig egyre többen lesznek. Mindig egyre többet fognak követelni, egyre inkább fognak zaklatni minket és uralkodni rajtunk. Egészen addig, míg végül leigáznak bennünket. Így hát lehetetlen alkudozni velük. A párbeszéd elképzelhetetlen. Elnézőnek lenni öngyilkosság. Bolond, aki az ellenkezében hisz.

* * *

Fogadják el ezt egy olyan embert I, aki meglehetősen jól ismeri azt a hatalmas világot. Iránban, Pakisztánban, Bangladesben, Szaúd-Arábiában, Kuvaitban, Líbiában, Jordániában, Libanonban, Szíriában, Afrikában és még Olaszországban is. Olyan valakit I, aki megismerte ezt a világot, igen, és aki groteszk események révén borzongató megerőltetést kapott arról, amit állít. Édes Istenem, soha nem fogom elfelejteni, mi történt Rómában, amikor iráni

vízumért folyamodtam (a Khomeini-interjúhoz) és elmentem az iráni követségre, pirosra festett körmökkel. Egy fanatikus mozlím szemében ez maga a feslettség jelképe. Olyan vétek, amiért a vétkesnek levághatják az ujjait. A felháborodástól remeg követségi hivatalnok felkért, hogy távolítsam el a körmeimről a pirosságot, és ha nem mondtam volna el, hogy mit lenne kedvem eltávolítani az altestérrel, habozás nélkül megbüntetett volna. Azt sem fogom elfelejteni, ami Qom szent városában történt, ahol nemi mivoltom miatt minden hotelben, minden nyilvános helyen elutasítottak. Ahhoz, hogy interjút készíthessek Khomeinivel, csadort kellett felvennem, ahhoz, hogy csadort vehessek fel, le kellett vetnem a farmernadrágomat, hogy levethessem a farmernadrágot, el kellett rejtenöm valahol, és persze elvégezhettem volna ezt a műveletet az autóban is, amivel Teheránból jöttem. Csakhogy a tolmácsom könyörgött, hogy ne tegyem. „Kérem, asszonyom, kérem! Ilyesmiért Qomban halálbüntetést is kaphatunk.” Elutasítás elutasítást követett, míg végül megérkeztünk a volt Királyi Palotába, akkor már városházába, ahol egy őrgróf beeresztett bennünket. Pazar el térben találtuk magunkat, a közepén még ott állt a trón (a volt sah, Reza Pahlavi trónja), és úgy éreztem magam, mint valami Szűz Mária, aki me-

nedéket talál egy istállóban, hogy megszülhessen a Gyermeket, bezártam az ajtót, és találják ki, mi történt. Minthogy a Korán tiltja, hogy egy nem házas pár egyedül maradjon egy szobában, a pazar hall ajtaja egyszer csak szélesre tárult. A mullah, felfegyverkezve a teljes Erkölcsvédelmi Osztaggal, berontott, „szégyen-szégyen, micso-da-b n, istentelenség” zihálták, és csak egyetlen módon lehetett elkerülni, hogy istentelenségért letartóztassanak bennünket: ha összeházasodunk. Ha aláírunk egy rövid távú házassági szerzést (négy hónapra), amit már izgatottan lengettek előttünk, hogy házasodjunk össze máris. A bökkenő az volt, hogy az én Josephem, vagyis a tolmácsom, már házas volt. Egy spanyol és nagyon katolikus lány volt a felesége, bizonyos Consuelo, nagyon féltékeny természet, következőképp nem lelkesedett volna azért, hogy elviselje egy második feleség gyalázatát. Ami engem illet, én senkihez sem szándékoztam hozzámenni. Legkevésbé egy féltékeny katolikus spanyol lány iráni férjéhez. Ugyanakkor azt sem akartam, hogy letartóztassanak, és lecsússzak a Khomeinivel készített interjúról. Ott álltam ezzel a dilemmával, hogy hozzámenjek-ne-menjek-hozzá, és...

Nevetnek, tudom. Önöknek ez csupán egy mókás eset. Egy anekdota. Úgyhogy nem

is mesélem el a többit. Meghagyom maguknak a kíváncsiságot, hogy vajon feleségül mentem hozzá vagy sem, és hogy megríkassam magukat, elmesélem annak a tizenkét tisztátalan férfinak a történetét (sosem tudtam meg, milyen tisztátalanságot követtek el), akiket Allah fiai 1975-ben Dakkában, Bangladesben végeztek ki. Egy stadionban végezték ki ket, bajonettet döftek a mellkasukba vagy húszezer hív jelenlétében, akik a lelátókon ültek, és azt imádkozták: Allah-akbar, Allah-akbar. Nagy-az-Isten, Nagy-az-Isten... Ó igen: szinte hallom, mit gondolnak most. A régi rómaiak, gondolják, azok a rómaiak, akikre az én kultúrámmal olyan büszke, azzal szórakoztatták egykor magukat, hogy végignézték, hogyan falják fel az oroszlánok a keresztényeket. A katolikusok, azok a katolikusok, akiknek a Gondolkozás Történetéhez való hozzájárulását elismerem és tisztielem, Európa-szerte azzal szórakoztatták magukat, hogy végignézték, hogyan égnek el a máglyán az eretnekek. Csakhogy sok idő" telt el azóta, közben némileg civilizálódtunk, és még Allah fiainak is meg kellett volna érteniük, hogy ilyen dolgoknak nem szabad megtörténnie. Mégis megtörténnék. A tisztátalan fiatalemberek után kivégeztek egy tízéves kisfiút is, aki, hogy megmentse az egyik elítéltet, a bátyját, a kivégz kre vetette magát. Ne-bántásák- t, ne-bántásák- t.

Nehéz csizmáik sarkával zúzták össze a fejét. És ha nekem nem hisznek, olvassák el az én cikkeit vagy a francia, a német és a brit újságírók beszámolóját, akik szintén ott voltak. Sőt, nézzék meg a fényképeket, amit az egyikük készített. A német. Mindenesetre azt akartam kiemelni, hogy amint vége lett a kivégzésnek, a húszezer hívó" (köztük sok nő) elhagyta a lelátókat, és lejött a küzdőtérré. De nem összevissza, tömegesen: szép rendben, ünnepélyesen. Tulajdonképpen gyászmenetbe rendezték őket, felvonultak. Ünnepélyes menetben lejöttek a vérontás színhelyére. És miközben továbbra is imádkozták a megszállott litániájukat: Allah-akbar, Nagy-az-Isten, Allah-akbar, végigmeneteltek a holttesteken. Összezúzott csontszeméremmé tették őket. Megsemmisítették őket, mint az Iker tornyokat.

Ah! Akármeddig folytathatnám az ilyen felháborító történetek sorát. Felidézhetném azokat az eseményeket, amelyekről I soha nem készítettem beszámolót, amelyek soha nem kerültek nyomtatásba. Mert tudják, mi a baj az olyan emberekkel, amilyen én vagyok, úgy értem, az olyanokkal, akik túl sokat láttak? Az, hogy egy ponton túl hozzászokunk a rémségekhez. Olyanná válik beszámolni róluk, mint a megunt kérdés, ezért inkább megtartjuk magunknak a dolgokat. A poligámia kegyetlenségéről, amit a Korán

ajánl, és amit az énekes kabócák soha nem hánytorgatnak, el tudnám mesélni például Ali Bhuttó történetét: a pakisztáni miniszterelnökét, akit az ultramozlim ellenfelei akasztottak fel. Ismertem Ali Bhuttót. Két hétig járkáltam vele, hogy elkészíthessem az interjút. És egy este Karacsiban, minden unszolás nélkül, elmondta nekem az első házassága történetét. Egy esküvőét, amit a kétségbeesése ellenére megtartottak („Nem akarok megházasodni, nem akarok”), amikor még tizenhárom éves sem volt. A feleség, egy gyönyörű unokatestvér, a húszas évei végén járt. Könnyek között mesélte el a történetet. Egy könnyecsepp végiggurult az orrán, az ajkára hullott, és onnan nyelte le szomorúan. Később azonban meggondolta magát. Megkért, hogy vegyek ki bizonyos részleteket. És én kivettem két, mert mindig is hatalmas tisztelettel voltam az emberek magánügyei iránt. Beleértve az ellenségeket és az államfőket is. Ráadásul mindig rendkívül kényelmetlenül éreztem magam, ha magánügyeket kellett végighallgatnom. (Látták volna, milyen hevesen vágtam egyszer Golda Meir szavába, aki éppen azt taglalta nekem, milyen boldogtalanná tette a férjét az izraeli politika iránti lelkesedése. „Golda, biztos abban, hogy beszélni akar erről?”) De néhány év múlva újra találkoztam Bhuttóval. Egy római könyvesboltban futottunk össze, véletlenül.

A szerencsés véletlen feletti örömünkben elementünk teázni, teázás közben az iszlámról kezdtünk el beszélgetni, és hirtelen felkiáltott: „Tévedtem, amikor arra kértem, hogy vegyen ki bizonyos részleteket az első házasságommal kapcsolatban. Egy nap el kell mondania a teljes történetet! ” A teljes történet pedig azzal a zsarolással kezdődött, aminek az esküvő eltti estén volt kitéve. Vagyis amikor azt sikoltozta, hogy: „Nem-akarok-megházasodni, nem-akarok. ” „Ha hajlandó leszel, megkapod t lünk a görkorcsolyát meg a krikettüt ket, amit már olyan régen szeretnél. ”

A történethez tartozik az esküvői fogadás, amelyen a menyasszony nem vett részt, mivel a muzulmán n k semmilyen fogadáson nem vehetnek részt, még a saját esküvőjükön sem. A történet azon az éjszakán éri el a csúcspontját, amikor a házasságot kellett volna elhálni, de nem történt meg. „Még csak meg sem próbáltam. A kinézetem ellenére valójában még kisfiú voltam, egy gyerek: higgye el. Azt sem tudtam, hogy fogjak hozzá, és ő" meg ahelyett, hogy segített volna, sírt. Csak sírt és sírt. Hamarosan én is vele sírtam, aztán a sírástól kifáradva elaludtam a karjai között. Másnap elhagytam Karacsit, egy londoni iskolába mentem tanulni. Így aztán csak a második házasságom után találkoztam vele ismét,

amikor már felnőtt férfi voltam, és szerelmes a második feleségembe. Négyszemközt találkoztunk, a magányos larnakai házban, ahol lakott, és ezúttal vonzalmat éreztem iránta. Még mindig olyan szép volt... Hogy magyarázzam meg? Tudja, én szeretem a n ket. Ki nem állhatom a sz zinességet. Vannak, akik n csábásznak tartanak. Az újbóli találkozásunkat követ en még sok-sok alkalommal voltunk együtt. De sosem született t le gyermekem. Úgy értem, sosem hoztam magam olyan helyzetbe, hogy gyermekem lehessen t le. Az els éjszaka emléke mindig megakadályozott abban, hogy gyakoroljam a férji jogaimat és kötelességeimet... És amikor csak elmegyek Larnakába, ahol teljesen egyedül és magára hagyottan él, mivel ha csak megérintene egy másik férfit, a házasságtörés b nébe esne, és megköveznék, szégyellem magamat és a vallásomat. Alávaló dolog a poligámia. Alávaló dolog a szervezett házasság. És egyetlen vallás sem olyan zsarnoki, mint az enyém. "

(Nos, Bhutto: íme a történet. Akárhol légy is, és nagy kár, hogy már a sírodban vagy, megnyugodhatsz, a Rómában elhangzott kérésed teljesült. Szegény pára, semmit nem tettem érted, amikor Zia tábornok katonai juntája megdöntötte a kormányodat, téged pedig felakasztottak a börtönben, mint valami gonosztev t. Mit is tehettem

volna? De az első házasságod szomorú történetét végre elmondtam, úgy, ahogy akartad.)

* * *

Most felejtjük el Ah Bhuttót, felejtjük el a kétségbeesett kisfiú és a tizenkét tisztátalan fiatalember kivégzését Dakkában. Felejtjük el az Erkölcstörvény mullahját és az én házasságkötésemet vagy nemkötésemet Qomban, felejtjük el a pirosra festett körmeim vígjátékba illő kellemetlen esetét, és kísérjenek el engem a mozlimok nekem iránti megvetésének útján. A lenézés, amit még olyan helyzetekben is megtapasztaltam, amikor teljesen jogos lett volna elvárni egy csepp emberi együttérzést. Ezt, 1973-ban, történetesen egy palesztin fedajin egységnél tapasztaltam meg, akik abban az időben Jordániában Husszein király vendégszeretetét élvezték: az egyetlen szeretetre méltó és kulturált vezetőt, akit, az én felakasztott barátom mellett, az iszlám világban megismertem. (Annyira kulturált, hogy amikor új feleséget akart, elvált az előzőtől. Semmi poligámia. Annyira szeretetre méltó, hogy amikor egy interjú során megemlítettem neki, mennyire nehezemre esik úgy szólítanom valakit, hogy Felsőged, vidáman felkiáltott: „Akkor szólítson

egyszer én Husszeinnel! Egy király munkája is csak munka, mint bármi más. ") íme a példa. Egy éjjel azt a titkos bázist, ahol riporterként tartózkodtam, heves t z alá vette az izraeli légi-er ". Mindenki a hegy oldalában található barlang biztos fedezéke felé rohant, én is így tettem. De a parancsnok megállított. Azt mondta, hogy egy n az emberei közvetlen közelében illetlen lenne, majd megparancsolta a szárnysegédjeinek, hogy helyezzenek el engem valahol máshol; és találják ki, hová zártak be engem ezek a szemét alakok: egy elszigetelt fakunyhóba, ahol a dinamitkészletüket tartották. Erre csak akkor döbbsentem rá, amikor meggyújtottam az öngyújtót, és megláttam a lepecsételt dobozokon az ijeszt figyelmeztetést „Robbanóanyag-Veszély-Robbanóanyag”. De a legrosszabb a dologban mégsem ez volt. A legrosszabb az volt, hogy nem véletlenül vagy tévedésb l zártak be éppen ide. Szándékosan tették, szórakozásból, mintha csak annak a kockázata, hogy felrobbanhatok, ha a közelben csapódik be egy lövedék, a legmulatságosabb dolog lenne a világon. Mi több, amikor vége lett a légitámadásnak, mindannyian elégedetten röhögcséltek: „Rég szórakoztunk ilyen jól. ”

Egy dokumentumfilmmel indulunk tovább a megvetés útján, amit egy ügyes, londoni

újságíró - készített nemrég Afganisztánban. Annyira megdöbben, dühít, szívszaggató a dokumentumfilm, hogy még engem is felkészületlenül ért, jóllehet a felirat éberségre intett. „Felhívjuk néz ink figyelmét, hogy a m sor egyes képsorai megzavarhatják nyugalmukat. ” Látták? Leadták Olaszországban? Akár leadták, akár nem, most rögtön elmondom, melyek voltak a „nyugalmat megzavaró” képsorok. Azok, amelyeken három burkába öltözött asszony kivégzését mutatták, akiket ki tudja, miben találtak b nösnek. Egy kivégzés képsorai, ami Kabul egyik terén zajlott egy elhagyatott parkoló szomszédságában. Ebbe az elhagyatott parkolóba érkezik hirtelen egy járm . Egy kisteherautó, amelyb l kilökik az asszonyokat. Az els asszony barna burkát visel. A második n fehérét. A harmadik n burkája világoskék. A barna burkás n láthatóan halálra van rémülve. Alig áll a lábán, csak támolyog. A fehér burkát visel n kábultnak t nik. Óvatos léptekkel halad el re, mintha attól tartana, hogy elesik és megüti magát. A világoskék burkás asszony, egy nagyon alacsony, nagyon törékeny teremtés viszont határozottan lépked, aztán megáll. Segít mozdulatot tesz a társai felé, mintha bátorítaná ket. De egy szakállas huligán, szoknyában és turbánnal a fején, közbelép, er szakos taszítással szétválasztja ket

egymástól, térdre kényszeríti a n ket az aszfalton. Eközben emberek haladnak el mellettük, akik datolyát majszolgatnak, vagy az orrukat piszkálják, olyan lustán és közömbösen, mintha a közelg halálnak semmilyen jelent séget nem tulajdonítanának. Csak egyetlen fiatalember néz némi kíváncsisággal a tér szélér l. Ami a kivégzést illeti, minden késlekedés nélkül zajlik. Nincs kivégz osztag. Nincsenek dobok, nem olvasnak fel semmilyen ítéletet. Vagyis semmi ceremónia, s t még a ceremónia látszata sem. A három asszony ott térdel az aszfalton, amikor gyilkosuk, egy másik szakállas huligán, szoknyában és turbánnal a fején, el kerül a semmib l, jobb kezében gépfegyverrel. Úgy tartja, mint valami bevásárlószatyrot. Hanyag és unott léptekkel közeledik, mintha az asszonyok legyilkolása a mindennapi feladatai közé tartozna, és odamegy a három mozdulatlan alakhoz. Annyira mozdulatlanok, hogy már szinte nem is látszanak emberi lényeknek: olyanok ott a földön, mint valami ottfelejtett csomagok. A pasas hátulról lép hozzájuk, mint egy tolvaj, aki alattomban támadja le az áldozatait. Odalép hozzájuk, majd gondolkodás nélkül, rajtaütésszer en, közvetlen közeln l l a barna burkát viseln tarkójára, aki azonnal el reesik. Tökéletesen élettelenül. Azután, továbbra is hanyag és unott mozdulatokkal, balra lép, és a fehér

burkát viselőn t lövi tarkón, aki társához hasonlóan el reesik. Éppen az arcára. Azután egy kicsit továbblép, megint balra. Megáll egy pillanatra, hogy megvakargassa a nemi szervét, aztán belel a világoskék burkát viselő törekeny alak tarkójába, aki ahelyett, hogy el rebukna, egy hosszú pillanatig áll még a térdein. A fels teste egyenes, merev. Er sen tartja magát. Végül aztán az oldalára rogy, és egy utolsó, lázadó mozdulattal felemeli a burka szegélyét, és kivillan alóla egy mezítelen lábszár. De a férfi jeges higgadsággal letakarja, és hívja a hullaszállítókat. A lábuknál fogva húzzák el a holttesteket, három vastag vércsíkot hagyva maguk után, és akkor a helyi külügyminiszter plusz igazságügyminiszter, Wakil Motawakil jelenik meg a tévé képernyjén. (Igen, lejegyeztem a nevét. Pontosan... Soha nem lehet tudni, mit hoz az élet. Lehet, hogy egy nap találkozom vele egy elhagyatott országúton, és még mielőtt megtenném, amir álmodom, esetleg kedvem támad ellenrizni a személyazonosságát. „Tényleg maga az, Wakil Motawakil úr?”)

Egy harminc-egyven körüli disznó ez a Wakil Motawakil úr. Egy nagyon tömzsi, nagyon szakállas, nagyon bajszos barna disznó. Olyan magas hangja van, mint egy eunuchnak, és eksztatikus örömmel beszél a három nő kivégzéséről. Úgy remeg, mint egy darab kocsonya,

miközben azt nyüszíti: „Örömteli nap ez a mai. Ma visszanyerte a mi igaz városunk a békét és a biztonságot”. Azt azonban nem mondja, mivel fosztotta meg ez a három asszony a várost a békét és a biztonságtól. Nem említi az okot, amiért elítélték és kivégezték őket. Talán levették a burkájukat, felfedték az arcukat, hogy egy pohár vizet igyanak? Megszegték az éneklésre vonatkozó tilalmat, aldató dúdoltak talán egy újszülöttnek? Vagy a nevetés bűnét követték el? (Igenisuram: a nevetés bűnét. Azt írtam, „nevetés.” Nem tudta, hogy a fundamentalista muzulmánok megtiltják a nevetést?) Éppen ezeket kérdezgettem magamban, amikor Wakil Motawakil kiűzik a képből, és a képernyőn megjelenik egy szalon, tele burka nélküli csinos lányokkal. Lányok, akiknek nem fedi fátyol az arcát, meztelen a karjuk, rövid a ruhájuk. És az egyik a haját göndöríti, a másik a szemét festi, egy másik rúzsot tesz fel, és pirosra festi a körmeit. És közben viccelődnek, játszadoznak, nevetgélnek, ezért aztán úgy vélem, már nem Afganisztánban járunk: az ügyes újságíró visszatért csapatával Londonba, ahol a dokumentumfilm a fellélegzés és a remény képsoraival fejeződik majd be. Tévedés. Még mindig Kabulban vagyunk, és az újságíró hangja kicsit reszel senki hangzik. Elfojtott. Ezen

a reszel s és elfojtott hangon sűg valamit, szinte csak mormolja: „Most a város egyik legtiltottabb helyén járunk. Egy nagyon titkos, veszélyes helyen. Egy fodrászűzletben. ” Vagy legalábbis én így értem, mivel hirtelen megborzongok, és eszembe jut, mekkora kárt okoztam tudtomon kívül 1980-ban, Teheránban egy fodrásznak, akinek „Chez Bashir - Coiffeur pour Dames” nevű boltját a kárhozat helyeként bezáratta a kormány. Nem mérlegeltem az okot, amiért bezárták, és kihasználva azt, hogy nagy tisztel m volt, és minden egyes könyvemet lefordítottatta farszi nyelvre, meggy ztem t arról, hogy ki nyissa az űzletet. „Kérem, Basír, kérem! Csak egy félórára. Meg kell mosnom a hajamat, és a szobámban nincs meleg víz. ” Szegény Basír. Miközben levette a pecsétet és beengedett az űres űzletbe, úgy reszketett, mint a nyárfalevél, és azt hajtogatta: „Madame, madame! Ön nem tudja, mekkora kockázatot vállalunk. Ha valaki véletlenül ránk nyit, ha valaki megtudja, börtönbe kerülök, és maga is”. Nos, senki nem nyitott ránk, mialatt nyárfalevélként reszketve mosta a hajamat. A házmaster közben figyelte az ajtót. De nyolc hónappal kés bb, amikor visszatértem Teheránba (egy újabb csűnya történet, amelyr l sosem beszéltem), és Basír után érdekl dtem, az volt a válasz: „Hát nem tudja? Valaki tudomást

szerzett a dolgról, és szólt az Erkölcshatóság hivatalnokainak. Miután maga elutazott, Basirt letartóztatták szeméremszégyény miatt, és még mindig börtönben van. " Eszembe jutott, igen, és végül rájöttem, hogy szinte biztos, hogy azt a három kabuli asszonyt azért végezték ki, mert fodrásznál jártak. És megértettem végre, hogy három ellenállóról van szó, három h sr l; és mondják csak: ez az a „kultúra”, amir l maguk beszélnek, amikor tiszteletteljesen emlegetik a „két-kultúra-közötti-különbséget”?! Nem, kedveseim, nem. Amilyen megszállott vagyok a szabadságkultuszommal, valamivel ezelőtt azt írtam, hogy ezen a világon mindenki számára jut hely. Hogy anyám azt mondogatta, hogy a világ-azért-érdekes-mert-olyan-sokszínű . És azt is írtam, hogy úgy-kell-azoknak-az-asszonyoknak-akik-elfogadják-a-rabszolgasorsot, és hogy a legfontosabb-hogy-az- -rabszolgaságukat-nekényszerítsék-rám. De tévedtem. Alaposan tévedtem. Mert elfeledkeztem arról, hogy az olyan szabadság, amit elválasztanak az igazságtól, csak félszabadság, és ha csak saját szabadságunkat védjük, akkor az igazságot sértjük vele. És ahogy Wojtila pápa bocsánatot kért az el dei keresztábróért, én is bocsánatért esedezem ahhoz a három kabuli h shöz és minden, mozlímok által megkínzott, meggyötört, megalázott, agy-

mosott asszonyhoz (olyan szinten agy mosottak, hogy képesek részt venni a dakkai stadionban történt eseményen), kijelentem, hogy az tragédiájuk rám is tartozik. Mindannyiunkra tartozik, beleértve az énekes kabócákat is. És...

A hímnem kabócák számára, úgy értem, az olyan önzök számára, akik soha nem nyitják ki a szájukat a témával kapcsolatban, soha nem emelik fel a kisujjukat sem a burka miatt, nincs mondanivalóm. Azok az erkölcstelen gyálatosságok, amiket a mozlím férfiak követnek el a mozlím asszonyokon, nem foglalkoztatja az képmutató igazságértelmezésüket, és az a gyánúm, hogy titokban irigylik Wakil Motawakilt. Nem ritka az sem, hogy maguk is verik a feleségüket, és durván bánnak velük. A homoszexuális kabócákra ugyanez vonatkozik. Amennyire emészti ket a harag amiatt, hogy ilyen köztes állapotban vannak, még a saját anyjukat is gyölölik. A n kben pedig csak egy petesejtet látnak, amelyik klónozza az kétséges példányaikat. A n nem kabócáknak, a rosszemlék feministáknak viszont van mondanivalóm. Vegyétek le az álarcot, ti ál-amazonok. Emlékeztek még arra, amikor ahelyett, hogy azt mondtátok volna, hogy új utat török számotokra, és bebizonyítom, hogy egy n is lehet alkalmas bármilyen munkára, akárcsak egy férfi, sértéseitekkel becsméreltetek

engem? Emlékeztek arra, amikor ahelyett, hogy követték volna a tanításaimat, „mocskos-férfisovinizta-disznó”-nak neveztek, és kivel hajigáltatok, mert megírtam a Levél egy meg nem született gyermekhez című könyvet? („A méhében hordja az agyát.”) Nos: hová lett az a keserű, csipős feminizmusotok? Mikor fogyott ki a ti sokat fitogtatott, büszke harciasságotok? Meg tudjátok magyarázni nekem, hogy miért van az, hogy amikor a ti muzulmán női testvéreitekről van szó, asszonyokról, akiket kínoznak és megaláznak és meggyilkolnak a valódi férfisovinizta-disznók, ti ugyanúgy hallgattok, mint a ti kis hímnemitek? Meg tudjátok mondani nekem, miért nem szervezték soha egy rövid összeröffenést az afgán vagy a szaúd-arábiai nagykövetség elé, miért nem emeltek fel soha a hangotokat azok ellen az erkölcstelen gyalázatok ellen, amikről beszélek, miért maradtok csendben még akkor is, ha a szemetek előtt zajlanak ezek a dolgok? Mind beleestetek talán az ellenségbe, szerelmesek letetek Bin Laden úrba? Arról álmodoztok, hogy egyszer megerszakol benneteket? Vagy egyszer én csak fabatkát sem érnek számotokra a mozulmán női testvéreitek, mert alacsonyabb rendűeknek tartjátok őket? Ez esetben ki a rasszista: ti vagy én? Az igazság az, hogy ti még csak énekes kabócák sem vagytok. Hisztériás libák vagytok,

mindig is csak azok voltak, csak a tyúkketrecben tudtok porolni. Gá-gá-gá.

Most pedig hadd fejezzem be az okfejtésemet.

* * *

Tudják, amikor kétségbeesem, és a mi kockára tett szabadságunkért harcolok, a kultúránkért, amit az ilyen Wakil Motawakilok veszélyeztetnek, és az nyugati támogatóik aláznak meg, nem csak az az apokalipszis lebeg a szemeim előtt, amivel a leveletem kezdtem. A testek, amelyek tucatjával vetik ki magukat a nyolcvanadik, kilencvenedik, századik emeletről, az első Torony, amely berobban, aztán elnyeli önmagát, a második Torony, amelyik elolvad és folyóssá válik, mintha a valóságban is egy darab vaj lett volna. Ennek a két gyönyörű fényes felhők karcolónak a képét, amelyek már nem léteznek, gyakran felváltja bennem annak a két ezeréves Buddhának a képe, amelyet a tálibok romboltak le múlt nyáron Afganisztánban. A négy kép egybeemosódik, eggyé válik, és arra gondolok: vajon kitörölték már az emberek a gondolataikból ezt a szégyent? Nos, én nem! Mi több, ha ránézek arra a két kis réz buddhára, amelyeket a kandallóm

párkányán tartok a nappalimban, New Yorkban (egy öreg khmer szerzetes ajándékai, amit Phnom Penhben kaptam t le a kambodzsai háború idején), összeszorul a szívem. És a helyükbe képzelem azt a két hatalmas szobrot, amelyek a sziklafalnak támaszkodva tartották szemmel Bamidzsán völgyét. A völgyet, amelyen évezredekkel ezel tt a Római Birodalomból a Távol-Kelet felé tartó karavánok haladtak át, és viszont. Az a keresztút, amelyen egykor a legendás Selyemút, minden kultúrák keveredése haladt át. Látom ket, mert mindent tudok róluk, amit illik tudni. Azt, hogy a régebbi (Krisztus utáni harmadik század) harmincöt méter magas volt. A másik (Krisztus utáni negyedik század) ötvennégy. Mindkett nek egybeforrnt a háta a sziklafalal, és polikróm gipsz fedte ket. Piros és sárga, zöld és kék, barna és lila színek szimfóniája. Hogy az arcukat és a kezüket arany fedte, így a napsütésben úgy fénylettek, mint valami hatalmas ékszer. Hogy a falmélyedés belsejét, ami most már üres, mint egy üres szemüreg, remekbe szabott freskók borították. Hogy a tálibok érkezéséig még a színek is érintetlenül megmaradtak...

A szívem összeszorul, mert a m remekek iránt ugyanolyan hódolat él bennem, mint a mozlímokban a Próféta sírja vagy a Korán iránt. Számomra egy m tárgy ugyanolyan szent, mint

az számukra Mekka, és minél régebbi, annál szentebb a szemeimben. Emellett minden tárgy a Múltból szent eltem. Egy kövület, egy régi pergamen, egy kopott érme. Minden, ami arról tanúskodik, akik voltunk, és amit tettünk. A Múlt még inkább izgatja a fantáziámat, mint a Jövő, és soha nem győzöm hangsúlyozni, hogy a Jövő csak egy hipotézis. Egy lehetőség, egy feltevés, tehát nem valóság. Legfeljebb egy remény, ami álmainkban és képzeletünkben ölt testet. A Múlt ezzel szemben bizonyosság. Konkrét, megalapozott valóság, iskola, ami nélkül nem boldogulhatunk, mert ha nem ismerjük a Múltat, nem értjük meg a Jelent, és meg sem próbálhatjuk befolyásolni a Jövőt. Testet alkotni a számára az álmainkkal és a képzeletünkkel. Emellett a tárgyak, amelyek túléltek a Múltat, felbecsülhetetlenek a számomra, mert az örökkévalóság illúzióját hordozzák magukban. Egy győzelem jelképei az Idő felett, ami hanyatlást hoz és ölt és megsemmisít, és reményt ébresztenek, hogy a Halál legyőzése lehetséges. És ahogy Stonehenge gigantikus csodája, a knosszoszi Mínoész palota, a piramisok a szfinxekkel, a Parthenon, a Colosseum, ahogy egy százéves teknő vagy egy ezeréves fa, például egy méltóságteljes óriásfenyő Sierré Nevadában, a két bamidzsani Buddha is ezt nyújtotta számomra. De azok a gonosztevők,

azok a Wakil Motawakilok lerombolták ket. Lemészárolták ket.

A szívem összeszorul azon a józan módszeren is, ahogy lemészárolták ket. Azon a hideg tudatosságon és élvezeten, amivel véghezvitték ezt az aljasságot. Mert, emlékeznek, nem rület hevében cselekedtek, nem az elmezavar hirtelen és átmeneti kitörésének hatására. Vagyis nem a maoisták irracionálisával, akik 1951-ben lerombolták Lhasát, és mint részeg bikák törtek be a kolostorokba, azután a Dalai Láma palotájába, felgyújtották az évezredes iratokat, szétzúzták az évezredes oltárokat, széttépték az évezredes öltözeteket, beolvasztották az arany és ezüst buddhákat: szégyen rájuk, ad saecula saeculorum, örökkön-örökké, ámen. Lhasza gyalázatát azonban nem el zte meg semmilyen per vagy ítélethirdetés. Nem volt kivégzés jellege, ami jogi vagy ügynevezett jogi normák alapján született volna. Mi több, a világ tudta nélkül történt. A két bamidzsani Buddha esetében viszont valódi per folyt le. Valódi ítélet született, egy kivégzés, ami jogi vagy ügynevezett jogi normákon alapult. Tudatos és el re megfontolt b n cselekmény volt, tudatos és szándékos vétséget vittek véghez az egész világ szeme láttára, miközben a világ könyörgött: „Kérem, ne tegyék. Könyörgünk, ne tegyék.

Az archeológiai emlékek az egyetemes örökséghez tartoznak, és a bamidsani Buddhák nem ártnak senkinek. " Ó! Még az ENSZ és a szomszédos országok, Oroszország, India és Thaiföld és Kína (akinek a lelkiismeretén Lhasza szárad) is csatlakoztak a petícióhoz. De a kabuli Legfelsőbb Iszlám Bíróság mégis kihirdette az ítéletet: „Minden iszlám eltti korból származó szobrot le kell rombolni. Minden iszlám eltti jelképet meg kell semmisíteni. Minden bálványt, amelyet a Próféta kárhoztatott, a földdel kell egyenl vé tenni. " 2001. február 26-án (nem 1001-ben) hirdették ki az ítéletet. Ugyanazon a napon, amikor a tálib rezsim hivatalosan elfogadta a stadionokban történ nyilvános akasztásokat, és eltörölték a N i Jogok utolsó maradványait. (Egyebek között a nevetés jogát, a magas sarkú cip viselésének jogát és a behúzott sötétít függönyök nélkül való otthon tartózkodás jogát.) És elkezd dött a rombolás. Emlékeznek a gépfegyverek ropogására a Buddhák arcán? Emlékeznek, amikor lerepült az orruk, szétmállott az álluk, az arcuk elt nt, a kezeik leestek? Emlékeznek a sajtótájékoztatóra, amit a tálib miniszter, Qadratullah Dzsamal tartott a külföldi újságírók számára? „Nehéz dolgunk van a lerombolásukkal. A kézigránatok és a tizenöt tonnányi robbanóanya-

gok, amiket elhelyeztünk a két bálvány lábainál, nem bizonyultak elegendőnek. A nehéztüzérség sem: eddig csupán a fejüket sikerült szétrombolni. Ezért most számítunk egy baráti ország segítségére, egy szakért támogatására, aki ért a romboláshoz, és három napon belül az ítélet teljes mértékben végre lesz hajtva. (Melyik volt az a baráti ország: Szaúd-Arábia vagy Pakisztán? És ki volt a rombolási szakért? Maga Oszama bin Laden?) Végül megtörtént az igazi és kettős kivégzés. Az a két földindulásszerető robaj. Az a két szerető felhő. Hasonlított arra a felhőre, ami hat hónappal később a New York-i Tornnyokból szállt fel. És Kon-dun barátom jutott eszembe.

* * *

Tudják, 1968-ban egy rendkívül kedves emberrel készítettem interjút. A legbékésebb, legtoleránsabb, legbölcsebb emberrel, akivel kőborló életem során találkoztam. A jelenlegi Dalai Lámával. Avval a szerzetessel, akit a buddhisták az élő Buddhának hívnak. Harminchárom éves volt akkor. Nem sokkal fiatalabb nálam. És kilenc éve már egy egyház nélküli pápa, egy királyság nélküli király, egy szám zött isten volt. Így élt Dharamsalaban, egy városban a

Himalája lábánál, szinte pontosan a Kasmírt és Uttar Pradest elválasztó határvonalon, ahol az indiai hatóságok befogadták t és azt a néhány ezer tibetit, akik Lhaszából menekültek. Nagyon különös, felejthetetlen találkozás volt. Hol teázgattunk az apró kis villában, amit beragyogtak a fehér hegyek és az ezüstsín jégcsúcsok, amelyek hegyesek voltak, akár a kés, hol sétálgattunk az illatos rózsákkal teli zöld mez kön, és kora reggelt l kés - éjszakáig együtt maradtunk. beszélt. Én hallgattam. , az ifjú isten azonnal észrevette, hogy olyan n vagyok, akinek nincs istene. Azok a mandulavágású szemek, amelyek még okosabbnak látszottak az aranykeretbe foglalt lencsék mögöl, jól megfigyeltek engem már érkezésemkor. Mégis mellette lehettem egész nap, határtalan liberalizmusában úgy bánt velem, mintha régi barát volnék, vagy egy lány, akinek udvarolgat. Még egy olyan hódolói gesztusban is részesített, amihez foghatót nem kaptam még férfitöl. Azzal az ürüggyel, hogy elviselhetetlen a h ség, elment átöltözni. Levetette azt a finom kasmír stólát, ami meztelen fels testét takarta, és felvett egy világos pólót, amit Popeye arcképe díszített. A rajzfilmfiguráé. A fura tengerészé, aki mindig a fogai közt tartja a pipáját, folyton spenótkonzervet eszik, hogy egyre er sebb legyen. És amikor hitetlenked - nevetéssel megkérdez-

tem t le, honnan szedte ezt az rült ruházatot, miért vette fel, angyalian nevetve válaszolta: „Új-Delhiben vettem a piacon, és azért vettem fel, hogy örömet okozzak magának. ”

Az interjú hihetetlen történetek folyama volt. A gyerekkoráról mindenekel tt, amely szomorúan telt könyvek és tanárok között, így már hatéves korában szanszkrit nyelvet, asztrológiát, irodalmat tanult. Tízévesen következett a dialektika és a metafizika és a csillagászat. Tizenkét évesen megtanulta, hogyan kell uralkodni, mint egy pápa. Mint egy király. A serdül kora azzal a komor er feszítéssel telt, hogy tökéletes szerzetes váljon bel le, hogy uralni tudja a kísértéseket, elfojtsa a kívánságokat, és csak egy kis kert vidította fel, ahol hatalmas káposztafejeket termesztett. „Egy méter volt az átmérjük, hm? ” A mechanika iránti szerelmér l és arról, hogy ha történetesen foglalkozást választhatott volna, mérnök lett volna bel le, bizonyosan nem szerzetes. Még kevésbé Dalai Láma. „A palota garázsában felfedeztem három, régi autóbilt, amiket az el dömnek küldtek ajándékba. Két 1927-es Baby Austint, egy kéket és egy sárgát, és egy 1931-es narancsszín Dodge-ot. Mindegyik rozsdás volt már, de nekem sikerült beindítani ket, és a palota udvarában tanultam vezetni ket. Kizárólag a palota udvarában, mert

Lhaszában nem voltak utak. Csak ösvények és öszvéryomok. " Beszél Mao Ce Tungról is, aki tizenhét éves korában meghívta t, és tizenegy hónapon keresztül gyakorlatilag bezárva tartotta. („Hagytam, hadd tegye, mert azt gondoltam, hogy ha Pekingben vagyok, azzal megmenthetem Tibetet, de... Szegény Mao. Tudja, volt valami szárnalmas, patetikus Maoban. Valami, ami egyfajta gyengédséget ébresztett bennem. Mindig piszkos volt a cipje és rossz szagú a lehellete, egyik cigarettát szívta a másik után, és folyton a marxizmusról beszélt. Mindössze egyszer változott témát, és ismerte be, hogy az én vallásom jó vallás. Egyébként sosem beszélt ostobaságokat. ") Beszél nekem azokról az atrocitásokról is, amiket a maoisták követtek el Lhaszában, és a menekülésér l Tibetből. Egy huszonnégy éves fiatalember menekülésér l, aki katonának öltözve elhagyja a kifosztott palotát, elvegyül a rémült tömeg között, aztán eljut a város külső kerületeibe, ahol ellop egy lovat, és az t üldöz - kínai repül géppel a sarkában az életéért küzd. Barlangokban rejt zködik, és menekül. Bokrok alatt lapul, aztán fut. Hegyre fel, hegyr l le, faluról falura haladva végül eljut Dharamsalába, de mi értelme? Az alattvalói szétszéledtek Indiába vagy Nepálba vagy Sikkimbe, a halála után gyakorlatilag lehetetlen lesz utódot találni, és szinte

bizonyos, hogy lesz az utolsó a Dalai Lámák sorában... Oh... és elcsuklott a hangja, miközben azt mondta, hogy nagy bizonyossággal volt az utolsó a Dalai Lámák közt. Ezért félbeszakítottam, és azt kérdeztem: „szentsége, tényleg meg tud bocsátani az ellenségeinek?” És ahelyett, hogy igennel vagy nemmel válaszolt volna, hitetlenkedve, döbbenettel nézett rám. Aztán lélegzethez jutott, és azt kiáltotta: „Ellenség?! Nem tartottam, és most sem tartom ellenségnek a maoistákat! Nincsenek ellenségeim! Egy buddhistának nem lehetnek ellenségei!”

Vietnamból érkeztem Dharamsalába, emlékeznek? És Vietnamban abban az évben ott voltam a Tet-támadásnál, a May-támadásnál, Khe Sanh ostrománál, Hue véres csatájában. Más szóval, a gyógyíthatatlan gyűlölet világából érkeztem. Olyan világból, ahol az ellenség-ellenemico kifejezés másodpercenként elhangzott, olyan volt, mint a szívverésünk. Így amikor ettől a fiatal embertől azt hallottam szenvedélyesen kiabálni, hogy „Nincsenek-ellenségeim, egy-buddhistának-nem-lehetnek-ellenségei”, elveszítettem a szokásos elfogulatlanságomat. Nem sok választott el attól, hogy beleszeressek abba a fiatal szerzetesbe. Azokba a mandulavágású szeméibe, a Popeye-es pólójába, a jóságába, a leikébe. Amikor elutaztam, azt mondtam, remélem, találkozunk

még, és átadtam a telefonszámaimat, és örömmel hallottam a választ: „Természetesen. Azzal a feltétellel, hogy nem nevez többé szentségének. A nevem Kon-dun. ” De soha többé nem láttam őt, a televíziót leszámítva, ahol felfedezhettem, hogy öregszik, akárcsak én... Attól a naptól eltekintve, amikor egy barát az üdvözlését hozta el nekem („a Dalai Láma arra kért, hogy emlékeztessen önt arra, hogy a neve Kon-dun”), nem hallottam többé fel le. Az életünk annyira különböző irányban halad, annyira eltér pályán... A találkozás nyomán viszont, annak a napnak az emléke iránti nosztalgiából, az elmúlt harminchárom év során sok mindent elolvastam a buddhizmusról. És azt találtam, hogy a muzulmánokkal és az „szemet-szemért-fogat-fogért” elvükkel ellentétben a buddhisták valójában még az „ellenesség” kifejezést is elutasítják. Azt is megtudtam, hogy nem volt olyan id szak, amikor er szakkal térítettek volna, nem volt olyan id szak, amikor területet hódítottak volna a vallás ürügyén, soha nem fogant meg bennük a Szent Háború eszméje... Vannak tudósok, akik ezt tagadják. Azt mondják, hogy a buddhizmus nem ilyen pacifista, nem ilyen lágy, és hogy alátámasztják az elméletüket, azoknak a buddhista harcosoknak a példáját hozzák fel, akik sok évszázaddal ezel tt Japánban éltek. Ugyanakkor k is elismerik,

hogy még a buddhista harcosok sem vívtak soha Szent Háborút, hogy híveket szerezzenek. És az is tény, hogy a buddhizmus története nem jegyez egyetlen Kegyetlen Szaladint vagy IX. Leót se, se egy II. Orbánt, se egy II. Incét, se egy II. Piust, se egy II. Juliust, azokra a pápákra gondolok, akik hadseregek élére álltak, és embereket gyilkoltak le Isten nevében. Ellenben a muzulmánok a buddhistákat is üldözik. Felrobbantják az ezeréves szobraikat, megtiltják nekik, hogy gyakorolják a vallásukat, er vel megtérítik ket. Ezért azt kérdezem: ki következik most, hogy a bamidzsani „bálványokat” felrobbantották, akár az Ikertornyokat? Azok a Hitetlenek, akik Visnuhoz vagy Sívához, Brahmához, Krisnához, Annapurhoz imádkoznak? Az indiaiak, akik Kasmírban élnek, vagyis azon a vitatott területen, amit Pakisztán az 1947-es felosztás óta magának akar? Más szóval: csak a keresztényeket és a buddhistákat gy lölik Allahnak ezek a mohó fiai, vagy egész bolygónkat az uralmuk alá akarják hajtani?

A kérdés akkor is fennáll, ha Oszama bin Laden meghal, vagy ha áttér katolikus hitre. Vagy ha a követ i olyan liberálissá válnak, mint az én Kon-dunom. Mert Oszama bin Laden és a tanítványai, nem gy zöm eleget hangsúlyozni, csak a legutóbbi megnyilvánulásai annak a valóságnak,

ami el t t a Nyugat ostobán vagy cinikusan évszázadokon keresztül szemet hunyt. Az Isten szerelmére! 1982-ben láttam, ahogy lerombolják a katolikus templomokat, elégetik a feszületeket, beszenyvezik a Madonnákat, levizelik az oltárokat, latrinává változtatják a kápolnákat. Láttam, ahogy szabadjára engedik a többi vallás iránt érzett megvetésüket. Láttam ket Bejrútban, abban a Bejrútban, ami az érkezésük el t t oly gazdag, oly boldog, oly elegáns volt, és ami ma csak Damaszkusz vagy Iszlambad mocskos másolata... Az a Bejrút, ahol a palesztinokat úgy fogadták be a keresztények, ahogy az én Kon-dunom tibetijeit fogadták be az indiaiak Dharamsalában, és ahol azonnal úgy kezdtek el viselkedni, mint az urak. Ahol Arafat úr vezényletével államot építettek az államban, aztán belepték egész Libanont. Olvassák csak el a húsz évvel ezel tti újságokat, ha nem emlékeznek. Vagy olvassák el újra az én Inshallahomat. Az egy regény, rendben van, de történelmi tényeken alapul, olyanokon, amit sok ezer ember élt át, és sok száz újságíró számolt be róla a világ minden nyelvén. Az emlékezet elhalványulhat, a képmutatás gyzedelmeskedhet, de a Történelmet nem lehet semmissé tenni... Figyelmen kívül lehet hagyni, vagy el lehet felejtkezni róla, igen. Meg lehet hamisítani, ahogy a Nagy Testvér tette Orwell regényében, de sem-

missé nem lehet tenni. És még mindig azokhoz szólok, akik úgy tesznek, mintha nem tudnák vagy elfelejtették volna: hogy lehet az, hogy az úgynevezett baloldaliak nem emlegetik már Karl Marx figyelmeztetését, miszerint „a vallás a népek ópiuma”? Hogy lehet az, hogy soha nem nyitják ki a szájukat az iszlám országok teokratikus rezsimjével szemben? Gondolják végig: egyetlen iszlám országban sem kormányoz demokratikus rezsim, világi rezsim. Egyetlen egyben sem. Még azokon a helyeken, amelyeket katonai diktatúra nyom el, mint Irakban, Líbiában vagy Pakisztánban, még azokon a helyeken, amelyek abszolút monarchiának vannak alávétve, mint Szaúd-Arábiában vagy Jemenben, még azokon is, ahol egy elfogadhatóbb monarchia uralkodik, mint Jordániában vagy Marokkóban, még ott sem térnek el soha a vallásnak egy olyan nyomvonalától, amelyik irányítja, szabályozza és zsarnokoskodik áldozatai életének minden egyes percén. (Egy kis példa? Marokkó volt királya, aki gyakran mutatkozott úgy, mint modern ember, soha nem fedte fel a nevét és az arcát első feleségének: a királynénak. És mivel a jelenlegi király elárulta a nevét annak a lánynak, akit feleségül vett, sőt fotót is adott róla, ezt a modernség jelének tartják.) Ugyan már! Együtt tudnak létezni ilyen rezsimek a mi szabadságról, demokráciáról és civilizációról alko-

tott elképzeléseinkkel? Elnézhetjük nekik a széleslátókörűség, az engedékenységet, a megértést, a pluralizmus nevében? Ha igen, miért harcoltunk Mussolini és Hitler, Sztálin és a hasonmásuk ellen? Miért mentünk Vietnamba? Miért szegültünk és szegülünk ma is szembe azzal az elviselhetetlen Fidel Castróval? Miért dobtunk bombákat Milosevic Jugoszláviájára? Miért viselkedünk úgy, mintha mi lennénk a világ rendjei, miért ölünk és halunk meg olyan háborúban, amelyeket a szabadság, a demokrácia, a civilizáció ellenségei ellen hirdetünk meg? Vajon ezek az elvek csak bizonyos esetekben érvényesek, csak egyes országokkal szemben? Vajon az iszlám zsarnokság nem ugyanolyan elfogadhatatlan és megengedhetetlen, mint a fasiszta vagy a kommunista rezsimek? Elég volt a kétségekből, a kétértelműségek, a képmutatásokból, a ti énekes kabócák a világ minden táján! Elég a dumából, és feleljetek végre: hová tart a ti világhírességetek, a ti hangoskodó liberalizmusotok? S t: létezett valaha is? Mert ha létezett, ha valahol a rossz lelkiismeretek egy csücskében még mindig léteznek, nektek szegezek még egy kérdést. Milyen joggal ítéltétek az ortodox zsidók felett, akik fekete kalapot viselnek, mint az amik, és hosszú szakállat növesztenek, mint Oszama bin Laden, és tincsekben hordják a hajukat, akár a

Kaméliás Hölgý?! Ehhez csak nekem van jogom, mert én szabad szellem vagyok, világi, olyan valaki, aki elutasítja a zsarnokság minden formáját és mindenféle vallási beavatkozást, aki még hallani sem akarja a Teokratikus Állam kifejezést! De nektek nincs ehhez jogotok.

És most beszéljünk azokról az úttörőkről, akik kiépítették hídfő állásaikat, településeiket az én országomban. Az én városomban.

* * *

Én nem megyek sátrat állítani Mekkába. Nem megyek Miatyánkokat és Avemariákat mormolni a Próféta sírjánál. Nem megyek el, hogy levizeljem a mecseteik falát. Még kevésbé, hogy ürülékkel szennyezzem be. Amikor az országaikba látogatok (amiben nem sok örömet lelem), soha nem feledkezem el arról, hogy vendég vagyok, idegen. Ügyelek arra, hogy ne sértsem meg őket se a ruházatommal, se gesztusokkal vagy viselkedéssel, ami a mi számunkra természetes, az ő számukra azonban elfogadhatatlan. Kötelességtudó tisztelettel bánok velük, kötelességtudó udvariassággal, figyelmességgel. Elnézést kérek tőlük, ha tudatlanságból, figyelmetlenségből megsértem a szabályaikat vagy

babonáikat. És olyankor, amikor a két felrobbantott Torony képe összemosódik a két felrobbantott Buddhával, magam előtt látom annak a hatalmas sáturnak a (nem apokaliptikus, viszont számomra jelképes) képét is, ami két nyárral ez előtt csúfította el a Katedrális teret Firenzében. Az én városomban.

Egy hatalmas sátort állítottak fel a szomáliai muzulmánok (Szomália olyan ország, amelynek mélyen gyökerező kapcsolatai vannak Oszama bin Ladennel, ne feledjük, és olyan ország is, ahol 1993-ban tizenhét békefenntartó tengerészt mészároltak le, majd megcsönkítették őket), hogy nyomást gyakoroljanak az olasz kormányra, amely ez egyszer vonakodott megújítani útlevelüket, és befogadni rokonaik hadát. Anyákat, apákat, fivéreket és nővéreket, nagybácsikat és nagynéniket, unokatestvéreket, terhes feleségeket, és esetleg még a rokonaik rokonait is. A sátrat az Érseki Palota mellett állították fel, a járdát arra használták, hogy otthagyoassák a cipőiket és a vízzel teli üvegeiket, amiből ima előtt megmosták a lábukat. Így kerültek a Santa Maria del Fiore-katedrális elé, néhány lépésnyire a Keresztel kápolnától. A sátrat berendezték, akár egy kis lakást: asztalok, székek, kanapék, alvásra és kefézésre szolgáló matracok, tüszők a földre, és hogy telefűstölhessék a

teret. Minden cirkuszra alkalmas volt tehát. A sátorba bevezették az áramot, és felszerelték egy magnóval is, ami a műezzin hangját játszotta, aki folyamatosan buzdította a híveket, szidalmazta a Hitetleneket, botrányosan elfojtva a harangok gyönyör muzsikáját. És emellett ott volt még az a sárga vizeletcsík, amely megszejtelenítette a Keresztel kápolna évezredes márványát, valamint az arany ajtókat is. (Te jó ég! Micsoda ívekre képesek ezek az Allah fiai! Hogy tudták így megcélozni azt a helyet, ami olyan jól megbújik egy erkély mögött, majdnem két méter távolságra az vizelet eszközöktől?) A sárga vizeletcsíkokkal, az ürülékszaggal, ami eltorlaszolta a San Salvatore al Vescovo f bejáratát: a remekbe szabott román korabeli templomét (kilencedik század), ami a tér közelében áll, és amit Allah fiai latrinává tettek, akárcsak a bejrúti templomokat 1982-ben. Tudják már.

Tudnak erről is, hiszen éppen én voltam az, aki telefonált, és arra kérte önt, hogy járjon közbe a lapjánál: emlékszik? Felhívtam Firenze polgármesterét is, aki azonnal eljött hozzám, alázatosan törté a dühkitörésemet, félénken beismerte, hogy a tiltakozásom jogos. „Igaz van. Tényleg igaz. ” De semmit nem tett, hogy eltávolítsa a sátrát. Elfelejtette, vagy talán inkább nem volt hozzá bátorsága. Felhívtam a külügyminisz-

tert is, aki firenzei volt, er s firenzei akcentus-
sal, és akinek a hatáskörébe tartozott a külföldi
útlevelek megújítása vagy annak megtagadása.
is beismerte, hogy a tiltakozásom jogos. „Igaza
van. Tényleg igaza. ” De semmit nem tett, hogy
eltávolítsa a sátrat. A polgármesterhez hasonlóan
elfeledkezett róla. Vagy inkább nem volt bátor-
sága hozzá. Azután (több mint három hónap telt
el) taktikát váltottam. Felhívtam egy rend rt, aki
a Városi Biztonsági Hivatalt vezette, és kiabáltam
vele: „Biztos úr, drága, én nem vagyok politikus:
ha én mondok valamit, azt úgy is értem. Ha hol-
napra nem távolítja el azt az átkozott sátrat, én
felgyújtom. Becsületemre mondom, felgyújtom,
és egy regimentnyi katona sem akadályozhat meg
ebben. És szeretném, ha letartóztatnának érte.
Bilincsbe vernének, börtönbe zárnának, letartóz-
tatnának! Akkor az újságok és a tévécsatornák
beszámolnak majd arról, hogy Fallacit bebörtö-
nőzték a saját városában, mert meg akarta védeni
a saját városát. És akkor maguk nagy bajban lesz-
nek mindannyian. ” Nos... mivel a rend r intel-
ligensebb volt a többieknél, néhány napon belül
eltávolította azt az átkozott sátrat. A helyén csak
egy óriási és gusztustalan folt maradt a téren, a
járdán. Vagyis három és fél hónapnyi iszonyú
táborozás b zl maradványai. Csakhogy a gy -
zelmem valójában gyengécske gy zelem volt, pir-

ruszi gy zelem. Azért volt az, mert közvetlenül utána a szomáliai útleveleket megújította az er s firenzei akcentussal beszél külügyminiszter, és a kormány az összes szomáliai kérvényét elfogadta. Mára a tiltakozók, az apák, az anyák, a fivérek, a n vérek, a nagybácsik, a nagynénik, az unokatestvérek, a terhes feleségek (akik azóta már megszülettek) mind ott telepedtek le, ahol szerettek volna. Vagyis Firenzében és Európa más városaiban. Azért is gyengécske piruszi gy zelem volt csak, mert a sátor eltávolítása nem szabott gátat azoknak a különféle gaztetteknek, amelyek évtizedek óta lealacsonyítják azt a várost, ami egykor a m vészet, a kultúra, a szépség f városa volt. És mert az eset nem bátorította el a többi mozlím betolakodót. Az albánokat, a szudániakat, a bengáliakat, a tunéziaiakat, az egyiptomiakat, az algériákat, a pakisztániakat, a nigériákat, akik a drogkereskedelemben buzgólkodnak. (Ezt a b nt, úgy t nik, nem tiltja a Korán.) Velük együtt a házalókat sem, akik elárasztják az utcáinkat és tereinket, és hamis órákat vagy ceruzákat árulnak. Az utcai árusokat, akik a járdákra helyezett kis sz nyegekre teregetik ki az áruikat. A prostituáltakat, akik még az országutakon is folytatják az üzelveiket, és közben terjesztik az AIDS-et. A rablókat, akik vidéki házakba törnek be, különösen éjszakánként, és

nehogy pisztolyt szegezzen rájuk, mert te leszel az, akit börtönbe csuknak. (Természetesen tetézve mindezt a rasszizmus vádjával.)

Ó igen. Mindannyian ott vannak most is, ahol azelőtt voltak, mielőtt a rendszer eltávolította a sátrát. Az árusok ott guggolnak még az Uffizi Képtár két arkádja között a gyönyörű belső udvaron is. A Vásári Udvarban. Eltorlaszolják még a múzeumokba és a könyvtárakba vezető utakat is. Például a Bibliotheca Laurentianához vezető utat (ahol olyan kincseket őriznek, mint az évezredes Vergilius-kódex, vagy a középkori iniciálés kódexek), és a fényes Nemzeti Könyvtárhoz vezető utat. Elfoglalják a Giotto-torony lábánál fekvő részt, a Ponte Vecchio boltívéét, ahol az ékszerüzletek előt tanyáznak, és az Arno folyó kétoldalán húzódó sétautakat. Az én drága Lungarnim... Belakják a sok évszázados templomok előtereit. Például a San Lorenzo-bazilikánál. Ott találjuk őket, ahol nyilvános engedetlenséget tanúsítva a Prófétával szemben, leisszák magukat, és ha leisszák magukat, szemtelenkedni kezdenek a nével. (Múlt nyáron még velem is szemtelenkedtek, velem, aki pedig régiség vagyok már. És mondanom sem kell, drágán megfizettek a pimaszságukért. Egyikük talán még mindig fájlalja a nemi szervét.) Az ürügy persze az, hogy az árucikkeiket értékesítik. „Árucikkek” alatt csak azokat a b r-

holmikat értik, amiket levédett termékek mintája után készítettek, tehát illegálisan. Posztereket, képeslapokat, olcsó órákat, afrikai szobrocskákat, amiket a tudatlan turisták reneszánsz szobroknak hisznek. És hadd ismételjem meg, kábítószert. „Je connais mes droits. Ismerem a jogaimat”, sziszegte oda nekem franciául egy nigériai drogárus, amikor azzal fenyegettem, hogy feljelentem. És ugyanezek voltak a szavai két évvel korábban a Porta Romana téren Allah egyik nagyon fiatal fiának is, miután buján megfogdosta a mellemet, és megkapta érte az elkerülhetetlen tökön rügást. „Ismerem-a-jogaimat. ” Kérvényezik, és meg is kapják az anyagi támogatást az önkormányzatoktól. Követelik, és megengedik nekik, hogy új mecseteket építhessenek. K, akik a saját országukban még egy kis kápolnát sem engednek felépíteni a keresztényeknek, és akik nemegyszer lemészárolják az apácákat és a misszionáriusokat. És jaj annak a polgárnak, aki tiltakozik, aki felb szülten válaszol: „Menjetek és gyakoroljátok a jogaitokat a saját országaitokban! ” Jaj annak a járókel nek, aki az „árucikkeik” között lépkedve rá talál taposni egy táskára vagy egy poszterre vagy egy szobrocskára. „Rasszista, rasszista! ” Jaj annak a rend rnek, aki szertartásosan közeledik felé, és arra kéri: „Kirakodó árus úr, felsége, kérem, lenne olyan szíves arrébb helyezni csak

néhány centiméterrel a holmiját, hogy el tudjanak haladni mellette az emberek? " Élve nyúzzák meg. Megmarják, mint a veszett kutyák. A legkevesebb, hogy az anyját, az apját, az sejt, a leszármazottait szidalmazzák. És a firenzeiek befogják a szájukat. Megfélemlítve vonulnak vissza, megzsarolva a „rasszista” szótól. Még akkor sem szólnak semmit, ha azt hányod a szemükre, amit az apám ordított a fasizmus idején azoknak a gyáva alakoknak, akik eltréték a Feketeingesek terrorizálását és kegyetlenkedéseit: „Nincs bennetek egy csepp becsület, hitvány birkák?! Nincs bennetek semmi önbecsülés, ti nyulak? ”

Ugyanez folyik bármely más olasz városban: ez igaz. Torinóban például. Abban a városban, amelynek oly sokkal tartozunk Olaszország egyesítéséért, és amelyik ma már nem is látszik olasz városnak: afrikai városnak látszik. (Egyébként: Torino falait különösen összekenték mozlim feliratokkal, amelyek azt hirdetik: „Takarodj innen! Ez az utca az enyém. ") Ez zajlik Velencében. Abban a Velencében, ahol a Szent Márk tér ezernyi galambját elüldözték a házalók és az árusok, és ahol az évezredek emlékeit ugyanolyan sárga vizeletcsíkok mocskolják be, mint a Keresztel kápolnát Firenzében. Ez zajlik Genovában. Abban a Genovában, ahol a csodálatos palotákat, amelyek annyira elböl-

ték Rubenst, most könyörtelen vandálok lakják, és úgy halnak meg, mint a gyönyörűnek, akiket egy csordára való vaddisznó érszakolt meg. Ez zajlik Rómában. Abban a Rómában, ahol vannak olyan vandálok, akik még a régészeti lelkeket sem kímélik. És ahol a minden színben és hamiságban játszó politikusok védik őket, csak hogy megszerezhessék maguknak a jövőbeni szavazataikat. (Igen, politikusaink ma már arról beszélnek, hogy választójoggal ruházzák fel vendégeinket.) És ahol, mivel a keresztesháborúk miatt elhangzott bocsánatkérés még nem volt elég, a pápa szünet nélkül áldja őket. (Hadd kérdezzem meg még egyszer, Szentatyám: miért nem tér végre észhez? Az egy Isten nevében kérdezem, miért nem szállásolja el ezeket a testvéreit mindjárt a tágas Vatikán falain belül? Feltéve persze, hogy ürülékükkel nem mocskolják be a Sixtusi Kápolnát is, nem vizelik le Michelangelo szobrait, és nem szennyezik be Raffaello képeit sem.) Ez zajlik Svájcban, Franciaországban, Belgiumban, Németországban, Spanyolországban, Angliában, Hollandiában, Svédországban, Norvégiában, Dániában, Magyarországon, Görögországban, és így tovább. Ez zajlik egész Európában. De Olaszországban ez a botrány túlmegegy a tisztesség és a tisztelet minden határán. Mivel a természet örökséget tekintve a mi városainknak több ve-

szíteni valója van, mint bármely más európai városnak. Mivel Olaszország olyan kétségbeesett - en közel fekszik Albániához, Boszniához, Egyiptomhoz, Líbiához, Tunéziához, Algériához, Marokkóhoz: azokhoz az országokhoz, ahonnan azoknak a betolakodóknak a dönt többsége érkezik... Szükséges-e emlékeztetnem arra, hogy Olaszország gyakorlatilag egy sziget, amely ki van szolgáltatva a muzulmán országok kivándorlási szeszélyeinek, egy hosszú híd a Földközi-tenger közepén, 5281 kilométernyi ellenrizhetetlen partvidékkel? Kell-e emlékeztetnem arra, hogy szinte mindegyik emigráns, aki elhagyja Albániát és Boszniát, Egyiptomot és Líbiát, Tunéziát és Algériát, Marokkót és mozlim Afrika többi részét, a tenger felé veszi az útját, és még akkor is a mi partjainkon köt ki először, ha úti célja Észak-Európa? Kell-e emlékeztetnem arra, hogy ha már egyszer kikötöttek nálunk, olyan vendégszeretben van részük, hogy ahelyett, hogy továbbindulnának, a 25 százalékuk megáll Olaszországban, letelepedik Olaszországban, ahogy a mórók is letelepedtek Portugáliában és Spanyolországban ezer évvel ezelőtt?

Most én vagyok az, aki nem ért valamit. Mert, a fenébe is, a bntársaik és védelmezik úgy nevezik ket, „vendégmunkások” vagy „kétkezi-munkások-akikre-szükségünk-van.” És

sokan közülük valóban dolgoznak, így van. Az olaszok olyan piperkócók lettek. A Seychelle-szigetre járnak nyaralni, a karácsonyt Párizsban töltik, angolul beszél bébiszittereik vannak, és szégyellnek munkások lenni. Mindenki orvos, professzor, tábornok, admirális, földbirtokos, popzenész, vállalkozó akar lenni. Senki sem akar a proletariátushoz tartozni, de az Isten szerelmére: egy társadalomban valakinek muszáj törnie az olyan munkával is, ami fizikai kimerültséggel jár... De vajon azok a betolakodók, akikről eddig beszéltem, milyen munkások? Vajon milyen módon szolgál olyan kétkézi munkával, amit az olasz ex-proletariátus már nem vállal el? Azzal, hogy lófrálnak a városban az „árujukkal”, a prostituáltjaikkal, a drogukkal? Azzal, hogy elcsúfítják a memóriáinkat, lebzselnek a régi templomok elterületeiben? Azzal, hogy a Korán ellenére lerészegednek, obszcén dolgokat sutognak öregasszonyok fülébe, vagy a mellüket fogdossák, és azt sziszegik ismerem-a-jogaimat? Van még valami, amit nem értek: ha olyan szegények, mint ahogy azt a börtönosaik és védelmezőik állítják, akkor ki ad nekik pénzt arra, hogy eljöjjenek? Honnan van nekik fejenként öt- vagy tízezer dollárjuk arra, hogy kifizessék az utat? Lehetséges, hogy valami Oszama bin Laden-től származik a pénz, csak azért, hogy a fordított kereszt háborúhoz

biztosítson bázisokat, és könnyebben tudja szervezni az iszlám terrorizmust? Lehetséges volna, hogy azt az öt- vagy tízezer dollárt fejenként tehet s sejkjeik pazarolják erre a célra, csak hogy el segítse annak a hódításnak a megvalósulását, ami nemcsak lelkeket hódít, hanem területet is? És túl szaporák. Az olaszok, azok az idioták, nem csinálnak már gyerekeket. Évtizedeken keresztül itt volt és ma is itt van a legalacsonyabb születési arány Nyugaton. A mi „vendégmunkásaink” viszont csodálatraméltóan szaporodnak és sokszorozódnak. Azoknak a muzulmán asszonyoknak, akiket az utcán lehet látni, legalább a fele terhes vagy egy csapat gyerek veszi körül. Tegnap Rómában hárman is nyilvános helyen születtek meg. Az egyik egy buszon, a másik egy taxiban, a harmadik pedig az utcán. Nem, ez a mese nem gy z meg engem. És azok, akik nem veszik komolyan a helyzetet, éppolyan bolondok, mint akik ezt a kivándorlási hullámot ahhoz a kivándorlási hullámhoz hasonlítják, ami Amerikát érte el az 1800-as évek második felében és az 1900-as évek első negyedében. Hadd hangsúlyozzam, miért.

* * *

Valamivel ezel tt a tévében a számos exminiszterelnök egyikét hallgattam, egyet azok

közül, akik az elmúlt évtizedekben garázdálkodtak Olaszországban, és azt mondta: „A nagybátyám is bevándorló volt. Jól emlékszem még a nagybátyámra, aki egy kartonb rönddel indult el Amerikába.” Szó sincs erről, tájékozatlan vagy szintétlen exminiszterelnököm. Eltekintve a tényről, hogy önnek nem lehetett olyan nagybátyja, aki kartonb rönddel indult Amerikába, mert az Amerikába induló kartonb rönös nagybácsik az 1900-as évek első negyedében mentek Amerikába, vagyis amikor ön még meg sem született, ez a kivándorlás egyáltalán nem hasonlítható az akkorihoz. Egyáltalán nem ugyanarról van szó, olyan okokból kifolyólag, amiket ön nem vesz tudomásul, vagy úgy tesz, mintha nem venne tudomásul. A következők okokból.

Az első számú ok: Amerika egy 3 millió 618 770 négyzetmérföldnyi kontinens. Még ma is vannak rajta óriási területek, amelyek nagyrészt lakatlanok, vagy olyan ritka rajtuk a népsűrűség, hogy hónapokon át vándorolhat úgy, hogy senkivel nem találkozik az ember. És, különösen az 1800-as évek második felében, ezek a területek még üresen vagy majdnem üresen álltak. Sehol egy város, sehol egy település, nem voltak utak, nem voltak házak: legfeljebb egy kis erdő vagy egy karámot lehetett találni, ahol lovat válthatott az ember. A lakosság nagy része valójában a ke-

leti államokban összpontosult. A közép-nyugati részre csupán néhány vakmer kalandor merészkedett, valamint a bennszülött indián törzsek, az úgynevezett rézb rüek. A Vadnyugatra még kevesebben: az Aranyláz éppen csak beindult. Nos: Olaszország nem egy kontinens. Egy aránylag kis ország, harminckétszer kisebb, mint Amerika, és túlzásfolt: mintegy 58 millió olasz 282 millió amerikaival szemben. Így hát, ha évente három- vagy négyszázezer Allah fia telepedik le Olaszországban (ahogy ez történik is), az ugyanazt jelenti, mintha évente három- vagy négy millió mexikói telepedne le Texasban, Arizonában, vagy Kaliforniában. Második számú ok: egy évszázadon keresztül, vagyis a függetlenségi háborútól 1875-ig, Amerika nyitott hely volt. A határait és partjait nem rizték, az idegenek kényük-kedvük szerint jöhettek, mi több, szívesen látták a bevándorlókat. Ahhoz, hogy növekedni, virágozni tudjon az újonnan született nemzet, ki kellett használni a rendelkezésre álló teret, és a hely adta b séget, éppen ezért írta alá Abraham Lincoln 1862. május 20-án a Telepes Törvényt. Azt a törvényt, ami közel egymilliárd négyszögöl szövetségi földterület átadásáról szól. Oklahomában, példának okáért. Montanában, Nebraskában, Coloradóban, Kansasben, a két Dakotában... Egy törvény, amely ráadásul nem

csak az amerikaiaknak kedvezett. A mostohán kezelt kínaiakat és az üldözött bennszülött indiánokat leszámítva bárki (férfi vagy nő) kérhetett és kaphatott ötszáz négyszögöl ajándék földterületet. A feltétel az volt, hogy az illető nem lehetett fiatalabb huszonegy évesnél, legalább öt évre kellett letelepednie, a vad területet farmmá kellett alakítania, házat építeni rajta, családot alapítani, és (ha a kérvényező nem volt amerikai) állampolgárságot kellett kérnie. Az „Amerikai álom”, az „Amerika-a-lehet ségek-országa” szlogenjét követve valóban rengeteg kérvényező érkezett Európából. Olyan hatalmas számban érkeztek, hogy egész bennszülött törzseket (Cherokee, Creek, Seminole, Chickasaw, Cheyenne) üldöztek el brutálisan, és zártak megalázó módon rezervátumokba. Nos, Olaszországban soha nem volt Telepes Törvény, amely letelepedésre invitálta volna a külföldieket. „Gyertek, gyertek, idegenek. Ha idejöttök, kaptok egy darab földet Chiantin vagy Val Padana-n vagy a Riviérán. A kedvetekért kiteszük onnan a bennszülötteket, vagyis a toszkánokat és a lombardokat meg a ligurokat, és rezervátumokba csukjuk őket.” Akárcsak Európa többi részén, a bevándorlók, akik Olaszországot szomorítják, mind a saját kezdeményesükre érkeztek. Azokkal a vacak hajókkal, az albán maffia vacak gumihajóival,

és annak ellenére, hogy a parti részünk megkísérelt visszafordítani őket. Mert a miénk nem nyitott hely, drága exminiszterelnököm és egy kartonb rördös nagybácsi feltételezett unokaöccse. Nekünk nincs átadni való földterületünk. Nincsenek benépesíteni való üres országrészeink. Nincsenek Cherokee vagy Creek vagy Seminole vagy Chickasaw vagy Cheyenne indiánjaink és így tovább, akiket elüldözhetnénk.

Harmadik számú ok: még Amerika-lehet ségek-országa sem maradt mindig olyan engedékeny, mint amilyen Lincoln elnöksége idején volt. 1875-ben az amerikai kormány rájött, hogy bizonyos határt kell szabnia, és a Kongresszus hozott egy törvényt, amely megtagadta a belépés jogát volt elítéltek és prostituáltak számára. 1882-ben egy második törvényt is hoztak, amely kizárta az elmebetegeket és azokat, akik feltehetően terhet jelentenek a köz számára. 1903-ban egy harmadik törvény kizárta az epilepsziásokat és a hivatásos koldusokat és a fertőzött betegeket, plusz az anarchistákat. (Ezt a nem teljesen helyénvaló elnevezést abban az időben egyaránt használták az olyan rültekre, akik elnököket gyilkoltak meg, és olyan radikális személyekre, akik felforgató tevékenységet folytattak, vagy sztrájkra buzdítottak.) Ettől a pillanattól kezdve a bevándorlási politika na-

gyon is korlátozóvá vált, és az illegális bevándorlókat helyb l kiutasították. Olaszországba, Európába ezzel szemben kényük-kedvük szerint jöhetnek. Terroristák, rablók, er szakoskodók. Drogdíler, fert z betegek. Volt elítéltek, prostituáltak, koldusok. Még azoknak a háttérét sem vizsgálgatják, akik munkaengedélyt kapnak. Ha már egyszer itt vannak, szállást kapnak, enivalót és gyógykezelést a bennszülöttek költségén. Úgy értem, az olasz adófizet k pénzén. Még egy kevés költ pénzt is kapnak havonta. Ami az illegális bevándorlókat illeti, ha véletlenül kiutasítják ket, mert elkövettek valami felháborító b ntettet, visszajönnek. Ha megint kiutasítják ket, megint visszajönnek. Hogy újabb felháborító b ntetteket vigyenek véghez, természetesen. Miközben a politikusok semmit nem tesznek. A fenébe! Sosem felejttem el azokat a felvonulásokat, amelyek során tavaly ellepték a tereinket az illegálisok, hogy arcátlanul tartózkodási engedélyt követeljenek. (Nemegyszer a saját zászlóikat vagy a vörös zászlót lengetve.) Azokat a visszataszító, eltorzult arcokat. Azokat az öklöket a leveg ben, készen arra, hogy minket, bennszülötteket üssenek vele, és rezervátumokba kergessenek. Azt az üvöltözést, ami felélesztette Khomeini Iránjának és Bin Laden Indonéziájának, Malajziájának, Pakisztánjának,

Irakjának, Szenegáljának, Szomáliájának, Nigériájának üvöltözését, és így tovább... Sosem fogom elfelejteni, mert amellet, hogy sért " volt, úgy éreztem, gúnyolódnak velem azok a politikusok, akik azt mondták: „Szeretnénk kiutasítani ket, hazatoncolni ket. De nem tudjuk, hol rejt znek. " Rejt znek?! Szerencsétlen idioták! Ezren és ezren voltak ott a tereken, és egyáltalán nem rejt zködtek. Ha ki akarták volna utasítani ket, ha haza akarták volna toncolni ket, elég lett volna körbevenni a teret néhány fegyveres rend rrel és katonával. Teherautóra rakni ket, a reptérre vagy egy kiköt be szállítani ket, és hazaküldeni ket az országaikba.

Ami a legutolsó okot illeti, kedves exminiszterelnököm és egy kartonb röndös nagybácsi feltételezett unokaöccse, olyan egyszerű ez, hogy még egy kisgyerek is fel tudná fogni. Amerika nagyon fiatal ország. Ha arra gondolunk, hogy maga a nemzet születése az 1770-es évek végén történt, rájöhétünk, hogy ma (2002-ben) mindössze néhány száz éves. És egy bevándorlókból létrejött ország. A Mayflower megérkezése óta, a tizenhárom gyarmat óta, Amerikában mindig mindenki bevándorló volt. Vagy egy bevándorlónak a gyereke, unokája, közeli vagy távolabbi rokona. És mivel bevándorlókból épült fel a nemzet, ez a legszínesebb,

legerképeztebb, leger sebb egybeolvadása a fajoknak és vallásoknak és nyelveknek, ami ezen a bolygón valaha is létezett. És mint nagyon fiatal ország, nagyon rövid történelme van. Így a kulturális identitása még nincs teljesen kiforrva. Olaszország ezzel szemben nagyon régi ország. Görögországot leszámítva talán azt mondhatom, a legrégebbi Nyugaton. Feljegyzett történelme háromezer évre nyúlik vissza, vagyis Róma megalapításáig. Sőt, már az etruszkok óta civilizált társadalom volt. Ezalatt a háromezer év alatt, a Római Birodalom ellenére, az inváziók ellenére, amelyek végül a bukását okozták annak a hatalmas teljesítménynek, a megszállások ellenére, amelyek évszázadokon át szétszabdaltak bennünket, soha nem volt a bevándorlók országa. Vagyis fajoknak, vallásoknak, nyelveknek az egybeolvadása. Még a hódítóival sem vegyült el soha. Egyik olyan idegen nép sem volt képes az identitásunkat megváltoztatni, amely meghódított és szétszabdalt minket (németek, skandinávok, spanyolok, franciák és osztrákok). Mi ellenben úgy szippantottuk be őket, mint a szivacs. (Csak hogy legyen valami képük a dologról, gondoljanak a Habsburg-Lotharingiai-házra, akik 1735-ben Toszkána urai lettek, és fő hercegekként telepedtek le Firenzében, ahol egészen 1859-ig tartott a dinasztiájuk. Vagyis az Egyesítésig. Hamarosan

toszkánnak, firenzeinek nevezték magukat. Úgy beszéltek, úgy írtak, úgy viselkedtek, mint a firenzeiek... Egyik a másik után felejtette el, hogy osztrák, és amikor Bécsben jártak a rokonaiknál, azt nyafogták: „Jaj, de hiányzik az én Toszkánám, az én hazám! ” És ugyanez történt a Bourbonok esetében is, akik Nápolyban uralkodtak, a két Szicília királyságában. Elfeledték, hogy spanyolok, nápolyiak lettek.) Ennek eredményeképpen a mi kulturális identitásunk nagyon határozott. És bár vannak benne olyan elemek, amelyeket a szivacs magába szippantott (gondoljunk csak a sokféle nyelvjárásra, a sokféle szokásrendszerre, a különféle étkezési szokásokra), a mozlim világ semmiképpen nem tartozik közéjük. Semmilyen módon nem gyakorolt befolyást rá. Mi több, kétezer év óta az identitásunk egy kereszténységnek nevezett valláson alapszik. Egy katolikus egyháznak nevezett egyházon... Vegyünk most engem példának. „Ateista vagyok, antiklerikális vagyok, semmi közöm a katolikus egyházhoz” - mondom mindig. És így is van. De ugyanakkor nincs is így. Mert akár tetszik nekem, akár nem, nagyon sok közöm van a katolikus egyházhoz. A fenébe is, így van! Hogyne lenne! Dómok, kolostorok, krisztusok, madonnák, szentek, kereszttek, harangok földjén születtem. Az els zeneszó, amit valaha is hallottam, a harangok játéka volt.

A Santa Maria del Fiore-katedrális harangjai, amelynek hangját a nevezetes időpontban a nevezetes sátorból felhangzó műezsin hangja fojtotta el botrányos módon az Allah-akbarokkal. Evvel a zenével, ezen a tájon, ebben az Egyházban, ami eltt még olyan nagy elmék, mint Dante Alighieri és Leonardo da Vinci meg Michelangelo és Galileo Galilei is meghajoltak, nem ttem fel. Rajta keresztül tanultam meg, mi a szobrászat, a festészet, a költészet és az irodalom, mit jelent a szépség és a tudás egybefonódása. Neki köszönhetem, hogy elkezdtem gondolkodni azon, mi a Jó, mi a Rossz, hogy létezik-e Isten. Vajon talált-e ki bennünket vagy mi találtuk ki Őt, vajon a lélek kémiai anyagok összetétele-e, amit laboratóriumban lehet elemezni, vagy több ennél. És az Istenért...

Látják? Azt írtam, „az Istenért.” Minden világiasságom, antiklerikalizmusom, ateizmusom ellenére, annyira áthat a katolikus kultúra, hogy a katolikus kultúra részévé vált az írott és beszélt nyelvezetemnek. Istenért, Istenre, hála Istennek, te jó ég, te jó Isten, ó Uram, Jézusom, Sz. z. mária, Krisztus így, Krisztus úgy, Isten szerelmére... Ezek a kifejezések olyan spontán módon jönnek a számra, hogy észre sem veszem, ha kimondom vagy leírom ket. És mondjak még valamit? Jóllehet sosem bocsátottam meg a katolikus

egyháznak azokat a szörny ségeket, amiket rám er szakolt, kezdve az átkozott inkvizíciójokkal, ami az 1600-as években az én ük-ükanyámat, Ildebrandát is megégette, szegény Ildebrandát; a harangok hangja mégis mintha simogatná a szívemet. Annyira szeretem. Nagyon szeretem azokat a gyönyör Krisztus-, Madonna- és szentképeket is. Mi több, gy jtöm a régi ikonokat. Nagyon szeretem az apátságokat és kolostorokat, meg a zárdákat is. Ellenállhatatlan békességgel töltenek el, és gyakran irigylem azokat, akik bennük lakhatnak. Emellett, nézzünk szembe a tényekkel: a mi katedrálisaink sokkal szebbek a mecseteknél és a zsinagógáknál és a buddhista templomoknál, meg a sivár protestáns templomoknál. A családi sírhelyünk egy protestáns temet ben van. Minden vallás halottjait befogadják, igaz, de akkor is protestáns temet ". Az egyik dédnagyanyám valdens volt, az egyik dédnagynéném pedig evangélikus. A valdens dédnagyanyámat soha nem ismertem. Fiatalon halt meg. Az evangélikus dédnagynénémet viszont ismertem. Amikor kislány voltam, gyakran elvitt engem az istentiszteleikre a templomukba, és hogy unatkoztam! Fárasztott az a sok ember, akik semmi mást nem tettek, csak a zsoltárokat énekelték, az a pap, aki a lelkész volt, nem is pap, és egyre csak a Bibliát olvasta. Annyira untatott az a templom,

ami nem is látszott templomnak, csak padsorok voltak benne meg egy hatalmas kereszt. Sehol egy Jézus, sehol egy Madonna, sehol egy angyal, se egy szent, se egy gyertya, se ezüst, se tömjén. Még a tömjénillat is hiányzott, és sokért nem adtam volna, ha a közeli Santa Croce-bazilikában ülhettem volna, ahol mindebből bőségesen volt. A holmiból, a szimbolikus tárgyakból, amelyek mind-mind hozzátartoznak az életemhez. A kultúrához. Tudják, a toszkánai házam kertjében van egy apró kis kápolna. Mindig zárva van, sajnos. Mióta anyám meghalt, senki nem gondozza. Ezért aztán, ha hazamegyek, kinyitom. Hogy leporoljam az oltárt, megnézzem, nem fészkeltek-e bele az egerek, nem rágcsálták-e meg a misekönyv lapjait. És a világiasságom, az ateizmusom ellenére ott nyugalmat érzek. Az antiklerikalizmusom ellenére békét találok. (És lefogadom, hogy az olaszok többsége hasonlóan érez. Nekem, te jó ég, Enrico Berlinguer vallotta be: az egykori Olasz Kommunista Párt főtitkára, az az ember, aki eltökélte magát a történelmi egyezségekre a marxisták és a katolikusok között...)

Az Isten szerelmére, és már megint itt tartunk, azt mondom, hogy mi, olaszok, nem vagyunk ugyanabban a helyzetben, mint az amerikaiak. Mi nem vagyunk olvasztótégely, a különböző népek mozaikja, amit az állampolgárság

ragasztója köt egybe. Azt mondom, hogy éppen, mivel a mi kulturális identitásunk évezredek óta kialakult, nem viselnénk el egy olyan nép bevándorlási hullámát, amelyikhez semmi közünk... Akik nem állnak készen arra, hogy olyanná váljanak, mint mi, hogy beszipantsuk ket, mint a Habsburg-Lotharingiaiakat Toszkánában és a Bourbonokat Nápolyban. Akik, épp ellenkezőleg, azon igyekeznek, hogy beszipantsanak bennünket. Hogy megváltoztassák az eszméinket, az értékrendünket, az identitásunkat, az életmódunkat. És akik ugyanakkor zaklatnak bennünket az elmaradott tudatlanságukkal, az elmaradott bigottságukkal, az elmaradott vallásukkal. Azt mondom, hogy a mi kultúránkban nincs hely a müezzineknek, a minareteknek, az ál-önmegtartóztatóknak, a megalázó csadornak, a lealacsonyító burkának. És ha volna is hely, én nem adnám oda nekik. Mert ez olyan lenne, mintha törölnénk az identitásunkat, lenulláznánk az eredményeinket. Mintha leköpnénk azt a szabadságot, amiért megdolgoztunk, a civilizációt, amit megalapoztunk, a jólétet, amit elértünk. Olyan lenne, mintha kiárusítanák az országot, a hazámat. És az országom, a hazám nem eladó. Ez indít arra, hogy egyszer s mindenkorra tisztázzam ezt a kérdést.

* * *

Olasz vagyok. Tévednek, akik azt hiszik, hogy amerikai vagyok. Soha nem kértem amerikai állampolgárságot. Amikor Rómában az amerikai nagykövet, Maxwell Rabb megkérdezte, miért nem kérem az állampolgárságot a hírességeknek járó alapon, a következőket válaszoltam neki. (És még most is magam előtt látom, milyen átható tekintettel figyelt engem, miközben beszéltem, ahogy a homlokát ráncolta, látom az ajkait, amelyek hol mulatva rajtam, hol szomorkásan mosolyogtak.) „Nagykövet úr, uram: mélyen kötődöm Amerikához. Annyira, hogy gyakran veszekszem is vele. Akkor is, ha bírálom a hibáit, tévedéseit és fogyatékoságait. Mindenekelőtt azt, hogy gyakran elfeledkeznek a nemes eszmékről, amelyekből megszületett és amelyekben felnövekedett. A fényes gyerekes kultuszát, javainak meggondolatlan pazarlását, a képmutató erkölcsöket, az erőszakos arroganciáját gazdasági és katonai téren. (Olyan arrogancia, ami elkerülhetetlen minden olyan ország esetében, amely eljut a hatalom és az erőfölény hasonló szintjére.) És egy olyan, túlságosan is hosszán elterjedt csapás kísérteti emléké, amely mára teljesen kiveszett, és amit az áldozatok leszármazottai időnként, véleményem szerint

tévesen, kihasználnak. A rabszolgaság csapását. Aztán az oktatás hiányosságait, vagyis azokat a réseket, amelyek szegényessé teszik tudását, mert ismerjük be: tudományos és technológiai értelemben a tudása fantasztikus. Humán területeken azonban valahogy nem elegendő. És az erőszak és a brutalitás állandó felmagasztalását, olyan felmagasztalását, ami, különösen a mozi-filmeken keresztül, megmérgezi a megváltott, de tanulatlan köznépet, és megfertézi a világ többi részét is. Aztán a szex lealjasult és megszállott mutogatását, a homoszexualitás unalmas istenítését, a mértéktelen és határtalan hedonizmusát. Ugyanazok a hibák, amelyek a Római Birodalom bukását okozták, és egy nap az ő bukását is fogják okozni: emlékezzen majd erre. Mégis, mélyen kötődöm hozzá. Amerika olyan számomra, mint egy férj, egy szeretet, akihez mindig lojális és hálás leszek a hibáival együtt is. (És feltéve persze, ha nem szarvaz fel valamilyen megbocsáthatatlan árulással.) Sokat jelent számomra a férjem, a szeretetem. Szeretem a pimaszságát, a bátorságát, az optimizmusát. Imádom a szívéllyességét, a találékonyságát, az önmagába és a jövőbe vetett bizalmát. Elismerésem annak a tiszteletnek, amiben a közembereket, a nyomorultakat, a csúfakat és az elcsüggedteket részesíti. Irigylem a végtelen türelmét, amivel eltereli a sér-

téseket és a rágalmakat. Dicsérem azt a csodálatos méltóságot, s t alázatot, amivel hordozza a saját semmihez sem fogható sikerét, úgy értem azt, hogy mindössze két évszázad leforgása alatt abszolút gy ztessé vált. Prototípusa mindannak a Jónak és mindannak a Rossznak, amit mindnyájan követni, utánozni akarunk. Ment övet jelent, amibe mindannyian belekapaszkodunk, és ahová segítségért folyamodunk. Soha nem fogom elfelejteni, hogy ha az én férjem nem gy zte volna le Hitlert, ma németül beszélnék. Ha nem fogta volna vissza a Szovjetuniót, ma oroszul beszélnék... Végül pedig csodálom azt a vitathatatlan és elvitathatatlan nagyvonalúságát, ami megmutatkozik például akkor, amikor New Yorkba érkezem, átnyújtom az olasz útlevelemet az amerikai tartózkodási engedély kártyájával, és az útlevéllen r azt mondja: „Üdvözlöm itthon. ” Az én szememben ez az önzetlenség, a nagylelk ség kedves gesztusa. Arra emlékeztet, hogy Amerika mindig is Refugium Peccatorum, „b nöz k menedéke” volt, árvaház olyan emberek számára, akiknek nem volt országuk. Hazátlanok, otthontalanok, anyátlanok számára. Drága nagykövet úr, nekem van már egy anyaföldem. Nekem van már hazám, otthonom, anyám. A hazám, az otthonom és az anyám Olaszország. Szeretem az anyámat, jobban, mint a férjemet,

és ha elfogadnám az amerikai állampolgárságot, úgy érezném, hogy elutasítom, megtagadom t. "

Elmondtam neki, hogy az én nyelvem az olasz nyelv. Hogy olaszul írok, hogy angolra csak lefordítom magamat. És hasonló ér-
feszítéssel fordítom magamat franciára. Ami annyit jelent, hogy idegenszer nek érzem. Ismer s, mégis idegenszeru. Végezetül elmondtam neki, hogy amikor meghallom a Mameli Himnuszt, az országom himnuszt, mérhetetlen meghatottság fog el. Minden egyes alkalommal, amikor meghallom azt, hogy „Olasz-testvérek-Olaszország-felébredt, tararam-taram-taram”, gombócot érzek a torkomban. Fel sem t nik ilyenkor, hogy voltaképpen nem is olyan nagyszer zenem , és hogy szinte mindig hamisan játsszák. Csak arra gondolok, hogy ez a hazám, az édesanyám himnusza. Minden egyes alkalommal, amikor meglátom az olasz zászlót, ugyanezt érzem. És hallgasson ide: Toszkánában a vidéki házamban tartogatok egy háromszínű zászlót a tizenkilencedik századból, úgy néz ki, mint egy régi sz nyeg. Nagyon viseltes, egérrágta és vért l pecsétetes. Valami csatában vérezték össze, gondolom. És a Savoyai dinasztia címerpajzsa van rajta, vagyis egy olyan monarchiáé, ami nem különösebben kedves a számomra (mindössze annyit vagyok hajlandó elismerni, hogy II. Savoyai Viktor

Emmanuel, Olaszország első királya nélkül nem tudtuk volna egyesíteni az országot), olyan becsben tartom, mint egy ékszer. Címer ide vagy oda, meghaltunk azért a sz nyegért. Azért a trikolorért. Igaz? Felakasztottak minket érte, lel ttek, lefejeztek, megöltek az osztrákok, a pápák, Modena fejedelmei, a Bourbonok. Vele vitték véghez a Risorgimentót is. Vele harcoltuk meg a függetlenségi háborúkat, és tisztában vannak azzal, mit jelentett a Risorgimento?! Annak a méltóságnak a feléledését jelentette, ami elveszett az évszázadok megszállásai és megaláztatásai során! Annak a büszkeségnek a feltámadását, amit évszázadokig megtörték az idegenek, akik becsméreltek bennünket! Érti valaki, mit jelentettek a mi függetlenségi háborúink?! Sokkal többet, mint az amerikaiak Függetlenségi Háborúja, az Istenért! Mert az amerikaiaknak egyetlen ellenségük volt: Anglia. Nekünk ott volt mindenki, akit a bécsi konferencia visszahozott a földünkre, és akikért cserébe darabokra szedett bennünket, akár egy sült csirkét! Fel tudják fogni, mit jelentett Olaszország egyesítése, mennyi könnyet hullattunk ezért?! Amikor az amerikaiak megemlékeznek az angolok felett aratott gy zelmükr I, felhúzzák a zászlót, és eléneklük az „Isten áldd meg Amerikát”, az amerikaiak a szívükre teszik a kezüket. A szívükre! Mi semmir I

sem emlékezünk meg, se hova nem tesszük a kezünket, és Istennek hála, ha senki nem teszi oda a kezét, majd megmondtam hova!

Azért a háromszín zászlóért az elkövetkez ' évszázadban is sok vért és könnyet hullattunk: emlékeznek? Én emlékszem. Mert érte nézett farkasszemet 1848-ban Curtatone-nál és Montanaránál az osztrákokkal az én anyai ük-ük-nagyapám, Giobatta, és az egyik ágyúgolyójuk iszonyatos kárt tett benne, aztán tíz évvel kés bb Leghorn börtön rei botozták meg bestiálisán. Ekkor még mindig fiatal volt, és sántikáló nyomorék lett bel le: igen. De az apai nagybátyáim 1914-től 1917-ig az els világháború lövészárkaiban harcoltak Carso hegyei között. És a második világháborúban az apám harcolt az Ellenállásban, le is tartóztatták, és meg is kínozták. Az egész családom csatlakozott a küzdelemhez, én tizennégy évesen szintén. Az „Igazság és Szabadság” hadtestben, az Olasz Hadsereg Önkéntesei a Szabadságért egyik szárnyában, Emília fed név alatt. És egy évvel kés bb, amikor az Olasz Hadsereg leszerelt, mint közkatónát, nagyon büszke voltam. Mámoros voltam t le. Harcolhattam a zászlómért, édes Istenem, az országomért! A zászlómért, az országomért, olasz katona voltam! Az az igazság, hogy amikor megtudtam, hogy leszerelt katonaként 15670 líra

jár nekem, nem tudtam, hogy elfogadhatom-e. Annyira tisztességtelennek tartottam a pénzt elfogadni kötelességem teljesítéséért. Aztán elfogadtam. A családban senkinek sem volt rendes cipje, így hát azon a pénzen cipőt vettem magamnak és a húgaimnak. (Apám és anyám viszont nem fogadták el. Ok visszautasították.)

kkk

Persze az én Olaszországomnak, annak az Olaszországnak, aki miatt soha nem vettem fel az amerikai állampolgárságot, és azt mondtam Rabb nagykövet úrnak, amit mondtam, semmi köze a mai Olaszországhoz. Kezdve azon, hogy Olaszországban az olaszok (akárcsak a többi európai, ezt jobb, ha rögtön tisztázzuk) az Oszama bin Ladenek és palesztin csodálói mellett állnak. Úgy értem, azoknak az olaszoknak az Olaszországa, akik képesek lennének eladni a lányukat egy bejrúti bordélyházba, csak hogy kezet rázhassanak egy harmadrangú hollywoodi sztárral, ellenben amikor New York-iak ezrei válnak hamuvá, csak röhögcsélnek, és fitymálónan mondják: „Ez jó. Az amerikaiak megkapták a magukét.” Vagy azoknak az olaszoknak az Olaszországa, akiket a futballmeccsek kapcsán

írtam le, a hazafiasság hiányával kapcsolatban. Vagy a megalkuvók Olaszországa, a köpönyegforgatóké, akik egyforma lelkesedéssel tudják visítozni, hogy Isten-óvja-a-királyt és Isten-óvja-a-köztársaságot, Heil-Mussolini és Heil-Sztálin. Heil-bárki-aki-erre-jár. Vagy, ami még ennél is rosszabb, a vörös és fekete fasiszták Olaszországa, akikr l eszembe jut Ennio Flaiano író vészjósló megjegyzése, amit akkor tett, amikor helyreállt a demokrácia. „Az olasz fasisztákat két részre lehet osztani: fasisztákra és anti-fasisztákra. ”

A csudába is, mennyire gy lölöm a köpönyegforgatókat! Mennyire megvetem ket! Rendben van: a köpönyegforgatás nem olasz specialitás, még csak nem is olasz találmány, egy francia büszkeség. Maga a szó is Franciaországban látta meg a napvilágot. Már a középkori Franciaországban e szó politikai többletjelentéssel bírt, egészen pontosan: a nagy Francia Forradalom után, a Direktórium, a Konzulság, a Birodalom, a teljes Restauráció idején a világ egyetlen országa sem rendelkezett ilyen széles skálájú köpönyegforgató kollekcióval. (Itt els sorban arra a remek példára gondolok, amelyet Napóleon így definiált: „egy darab szar selyembe csomagolva”, azaz Talleyrandra. De gondolok itt magára az ifjú Napóleonra is, aki Marat és Robespierre lábnyomát csókolgatta,

„Marat és Robespierre, k az én isteneim”. És ilyen bemutatkozás ellenére is császár lett, szétosztotta Európa trónjait fivérei, lánytestvérei és barátai között. Gondolok itt Barassra, Tallienre, Fouchéra. A Terror biztosaira. A mézszárlások felel seire, amelyeket a Forradalom követett el Lyonban, Bordeaux-ban. Azokra a száználmas alakokra, akik megcsalták és eltávolították Robespierre-t, végignézték, amint az arisztokrácia túlél i paráználkodnak; az els re, aki megalkotta Napóleont, a másodikra, aki elkíserte t Egyiptomba, a harmadikra, aki élete végéig szolgálta t. Gondolok itt Jean-Baptist Bernadottera, aki Svédország királyává vált, szövetségre lépett a cárral, és a napóleoni taktikát alkalmazva 1813-ban eldöntötte a lipcsei csata kimenetelét. Gondolok itt Joachim Muratra, aki egy évvel kés bb szövetségre lépett az osztrákokkal apósa és jötev je ellen, az ellen az ember ellen, akit I a Nápolyi Királyságot kapta ajándékba. Ezen túlmen en ne feledkezzünk meg arról, hogy 1815-ben nem az olaszok, hanem a franciák írták meg a megdöbönt és pompás *Könyveforgatók Szótárát*. Azt a kiadványt, amelyet többször kiadtak újra, az adatokat minden nehézség nélkül frissítették fel, mivel az évszázadok során a lista meglep en hosszúvá vált. (Pétaint is beleértve.) Nem szeretném ezzel azt mondani, hogy ez vi-

gasztalásomra szolgál vagy bizonyítaná, hogy igazam van abban, hogy az általunk és az európaiak által elkövetett hibák összeköthetők. Mert erre azt felelem: mindenkinek a maga keserű sége, de a fenébe is! Ha van egy ország, amelyik igazán magáévá tette a francia leckét, az Olaszország. Gondolok itt arra a köpönyegforgatásra, amely 1799 és 1814 között zajlott, amikor a toszkánai községek Habsburg-Lotharingiai Ferdinánd nagyherceg tulajdonába, majd Napóleon kezébe kerültek, aztán Napóleontól ismét a nagyherceghez, aztán a nagyherceget I vissza Napóleonhoz. Gondolok itt arra a humoros versre, melynek címe „Il brindisi dei girella” (Köpönyegforgatók pohárköszöntje), amellyel 1848-ban Giuseppe Giusti überelte a mi szerény „példáinkat”, bevezetve a közhasználatba a „girella” (köpönyegforgató) kifejezést. Vagyis a francia „girouette” szó toszkánai megfelelőt jét.

Ó, kérem! Csak nem akarják, hogy felsoroljam az összes Olaszországot, ami nem az én Olaszországom, és amelyek szenvedést okoznak nekem, és időről időre arra készítetnek, hogy átkozzam a Mameli himnusz iránti lojalitásomat meg azt a vérpecsétetes zászlót, amit Toszkánában rúgnak?

Jól van, felsorolom. Mert ahogy az Angliák, a Franciaországok, a Németországok,

a Spanyolországok és így tovább, vagyis az egész mai Európa, azok az Olaszországok is szoros kapcsolatban állnak a fordított kereszties háborúval. Azzal a vaksággal, süketséggel, lustasággal, ostobasággal, mazochizmussal, ami megakadályozza a Nyugatot (beleértve Amerikát), hogy észrevegye azt a szakadékot, aminek a szélén állunk. És itt jönnek k... Mindenekel tt az exkommunisták Olaszországa, akik ötven éven keresztül (még nagyon fiatal voltam, amikor elkezd dött) sebekkel borították a lelkeket. Akik gyötörtek engem a liberalizmusellenességükkel, az elbizakodottságukkal, a megvetésükkel mindenki iránt, aki nem volt kommunista. (Minden nem-kommunistát reakciónak vagy skövületnek bélyegeztek, vagy Amerika-kiszolgálójának. Az amerikaiat ámérikainak írták: emlékeznek?) Akik úgy bántak velem, mint egy Hitetlennel, de a Berlieni Fal lebontása után azonnal hangnemet váltottak, és elveszetten, mint a csibék, akik már nem tudnak elbújni a kotlósuk szárnyai alatt, amit Szovjetuniónak hívtak, úgy tettek, mint akik letagadják a múltjukat. Megjátszották a liberálist. S t, most úgy viselkednek, mintha k bontották volna le azt a falat, és a „jótev ” szerepében tetszelegnek. Extravagáns elnevezés, ami a „jó” szóból ered, és amellyel én a sokkal realistább „jómadár” kifejezést állítom szembe.

Nagyon szeretnek a pártjuknak és a csatlósáiknak virág- vagy zöltségneveket adni. Tölgyfa, Olajfa, Százszorszép. És a sarló-kalapács szimbólum helyett egy számár rajzának képét mutogatják, egy olyan állatét, amely nem éppen az intelligenciájáról híres. Ahelyett, hogy Moszkvába vagy Pekingbe járnának, New Yorkba jönnek, és a Brooks-Brothersnél vesznek maguknak inget. Ágynem t a Bloomingdale's-nél. És nem sértegetik az amerikaiakat, inkább olyan mosópor-reklámnak hangzó amerikai szlogenekkel ünneplik a kongresszusaikat, mint: „I care. ” És mit számít, ha a munkások, akik valaha vörös zászlók folyamait, óceánjait lengették, nem beszélnek angolul. Mit számít, ha az ácsmesterem, egy öreg és tisztességes kommunista, nem érti, mint jelent az, hogy Icare és azt hiszi, hogy Icare Ikaruszt jelenti, azt a mitológiai alakot, aki repülni szeretne, de a viasz-szárnyai elolvadnak a napsütésben, és zavarodottan, elveszetten kérdezi t lem: „Fallaci, mi az ördögöt akarnak ezek Ikarusszal? ” Mit számít, ha azt kell felelnem neki, hogy Ikarusznak semmi köze hozzájuk és a kongresszusukhoz, hogy az „I care” nem „Ikaruszt” jelenti, azt jelenti „Tör döm-vele-érdekel-engem-számít-nekem. ” Mit számít, ha a kisöreg erre dühbe gurul, és azt ordítja: „Ki a fene találta ki ezt a marhaságot?! ” Most már nem neveznek engem reakciónak,

skövületnek, Ámérika-kiszolgálójának sem. Még a látszatát is elkerülik, hogy kigúnyolnának vagy kinevetnének engem, ahogy a vietnami háború idején tették, és különösen 1969-ben, egy riportom után, amit Hanoiban készítettem. Itt azonban egy zárójelet kell megnyitnom, amivel még tartozom magamnak.

Zárójelben. Ho Si Minh, akit elb völtek a cikkeim, amiket Dél-Vietnamról írtam 1967 és 1968 között, és amelyekben teljes mértékben nyilvánvalóvá tettem, amit arról az igencsak megkérd jelezhet háborúról gondoltam, 1969-ben meghívott, hogy látogassam meg Észak-Vietnamban. Így hát elmentem, és nem került sok id be rájőnnöm, hogy Hanoi gazemberei semmivel sem jobbak Saigon gazembereinél: a sztálinizmus és a maoizmus sokkal er sebben uralkodott náluk, mint a Szovjetunióban vagy a Népi Kínában. Az ítéletalkotásnak ugyanazzal a szabadságával, amivel Saigonban beszámoltam a háborúról, ezt az igazságot is nyilvánosságra hoztam. (Olyasmit tettem ezzel, amit akkoriban senki nem mert. Olvassák csak el azoknak az újságíróknak a beszámolóit, akik hasonló tapasztalatokra tettek szert, és meg fogják látni, hogy egyikük sem merte megtenni. Egyikük sem.) Bemutattam természetesen azt a nyomorúságot, amiben a hétköznapi embereknek volt

részük nap mint nap. Például azt a tényt, hogy arra kötelezték ket, hogy külön pisiljenek és külön kakiljanak. Ez az eljárás megkönnyítette a Mezőgazdasági Minisztérium számára, hogy összegyűjtsék az emberi ürüléket, amihez még nem ért vizelet, és trágyává alakítsák át, és ami olyanfajta kínzással járt, hogy képesek voltak ellenrizni az embert pisilés, kakilás közben. (Hála a n i kísér mnek, An Thinek, engem kétszer ellenriztek. Egyszer a hotelszobám mosdójában, egyszer a szabadban. A fantáziájukra bízom, hogyan reagáltam erre a tolakodásra.) Bemutattam azt is, milyen gonoszsággal bántak azokkal, akik nem tartoztak a Kommunista Párthoz. Kiváltképp a katolikusokkal és a buddhistákkal, akik vállvetve küzdöttek a vietkongokkal együtt, párttagság nélkül is. És hogy jobban elmagyarázhassam ezt a kevésbé ismert valóságot, megírtam, hogy egy öreg Vietminh, Dien Bien Phu veteránja azt súgta a fülembe, miközben könnyekre fakadt: - Madame, madame, vous ne savez pas comme nous sommes traités ici! - Madame, madame, önnek fogalma sincs arról, hogy bántanak itt velünk. - Ennek következtében, amikor a riport megjelent, egy kommunista lap Rómában azzal válaszolt, hogy támadássorozatot indított ellenem, amelynek során úgy mutatott be engem, mint a felsőbb társadalmi réteg idiotáját. És

emlékeznek még arra az alávaló címre, két teljes oldalon és hatalmas nyomtatott betűvel, ami minden egyes számban az én ostobaságomat taglalta? „La signorina Snob va in Vietnam. ” Sznob kisasszony Vietnamba látogat.

Azért nem volt annyira aljas, mint az a rágalmazás, amivel egy fiatal hollywoodi színésznővel (a nevét megvetésem jeleként le sem írom) az útjáról visszatérve, amire az én látogatásomat követően került sor, és ami éppen akkor történt, amikor megjelent a riportom, jobban felbőszítve a hanoi vezetést, mint An Thit az ott tartózkodásom alatt. Csekély intelligenciájától, valamint önhittségétől indítva, és persze a nyilvánosság iránti olthatatlan szerelmében, ez a fiatal színésznő, alighogy hazatért, eladásokat kezdett tartani, és közben olyan dolgokkal rágalmazott engem, amiket a hanoi vezeték adott a szájába. Hogy engem eladtak az amerikai kormánynak, hogy azért mentem Észak-Vietnámba, hogy kémkedjek a Pentagonnak, hogy a CIA-hez tartozom, és a hazugságaimat a CIA rendelkezésére írtam. Nem öltem meg, sajnos. Mindössze annyit tettem, hogy küldtem neki egy rövid, ám velő levelet, amelyben felhívtam a figyelmét arra, hogy a történelem és a politika túl komoly dolgok az olyan üresfejű babák számára, mint amilyenek, és amelyben megígértem, hogy az

els adandó alkalommal szét fogom rúgni a csinos kis fenekét. De nem adódott alkalom. Mindig is túlságosan lekötöttek mindenféle komoly dolgok, többnyire háborúk, t pedig lekötötték a házasságai meg a filmjei, vagy a videói, amelyek arra okították, hogyan kell formában maradni. Így hát most váltom be az ígéretemet. És ahelyett, hogy szétrúgnám a csinos kis fenekét, az arcába köpök, ahogy Bin Laden csodáióival is teszem. S t: mivel a megbocsátás nem tartozik az erényeim közé, arra is felhasználom ezeket az oldalakat, hogy kifejezzem megvetésemet a két amerikai fogoly egyikével szemben, akivel Hanoiban találkoztam: annak a bombázópilótának, akit elengedtek az interjúm által okozott z rzavarban.... A találkozóra számos észak-vietnami tiszt jelenlétében került sor, és azzal kezd dött, hogy a fogoly alázatosan felszedegette a cukorkákat, amit a legkegyetlenebb tiszt ledobált elé a padlóra. Minden egyes cukorkát köszönetképpen két mély meghajlás követett. Az interjú (hangszalagra vettem) során az amerikai folyamatosan azt bizonygatta, milyen jól bántak vele a fogvatartói, akikt l még „kit n hús pogácsát” is kapott. Még akkor sem sikerült egy kis önbecsülést gerjesztenem benne, amikor elmeséltem neki, hogy az amerikaiak éppen akkor jártak a Holdon, aztán a találko-

zó végeztével szörny veszekedést csaptam a cukorkát hajigáló tiszttel. A veszekedés miatt hamarabb el kellett hagynom Hanoit, mint hogy a vízumom lejárt volna. Ennek ellenére, miután elengedték a szerencsétlen flótást, semmilyen hálát nem mutatott irántam. Kijelentette, hogy amit leírtam (és a *Look* magazin címlapsztorija lett) szintiszta hazugság volt. Nem volt cukorka a földön, nem volt alázatos és dupla meghajlás köszönésképpen az egyenruhás gazembernek, nem dicsérte a („kit n”) húspogácsát. Nem próbáltam ébresztgetni az önérzetét az amerikai holdutazással. A h st játszva még arra is utalást tett, hogy komcsi vagyok. Nos... Ez volt R. F. Frishman hadnagy. Zárójel bezárva.

Tudom: a gonoszságnak nincs szüksége útlevelekre. Nem kell ahhoz emberi lényeknek Allah nevében több ezer ember életét kioltania, hogy igazolja ezt. És most, hogy megtörtént részemről a hármass bosszú, térjünk vissza azokhoz a jómadarakhoz, akiknek akadnak utánczóik még a bombázó pilóták és a hollywoodi sztárok között is. Az olasz énekes kabócákra gondolok. Nem: már nem szokásuk sértegetni engem. (Holnap viszont újra nekem esnek majd: ezt biztosra vehetik.) Már nem sértegetnek engem, és az emberek el is felejtették már, hogy valaha is sértegettek. De én nem felejtettem el. És

keser ségem, tehetetlenségem, szomorúságom teljességével dübörg m: „Ki kárpótol engem azért az ötven évért, a lelki sebekért, a becsületem gyalázásáért? ” Egy nap feltettem ezt a kérdést a volt Kommunista Ifjúsági Szövetség volt aktivistájának. Az állásközvetít irodától (ahogy én nevezem), ahonnan a legtöbb baloldali országháborító polgármester, hivatalnok és parlamenti képvisel - érkezik. Emlékeztettem t arra, hogy a fasizmus nem egy ideológia, hanem egyfajta magatartás, és azt kérdeztem: „Ki adja vissza nekem azt az ötven évet? ” Mivel ma már is a liberálist játssza, valamiféle menteget zésre számítottam. „Kérem, bocsásson meg nekünk, kérem. ” Ehelyett vigyorgott, és azt felelte: „Miért nem perel be minket? ” Ezekb l a szavakból arra a következtetésre jutottam, hogy a kutyából sosem lesz szalonna. És hála neki, újra meger - síthetem, hogy az Olaszországuk nem az én Olaszországom, és soha nem is lesz az.

***

Az ellenlábasai Olaszországa sem lesz az. Az ellenlábasaira sem adom egyébként a szavazatomat, s t, nem adom senkire. Ez utóbbit csak gyötr dve vallom be. Kudarcnak tartom,

komoly b ntudatom van miatta. Azért, mert a szavazat hiánya is szavazatnak számít. Legális, érvényes szavazat. Egy szavazat, ami azt üzeni „a-pokolba-mindnyájatokkal. ” Ugyanakkor ez a legtragikusabb szavazat, ami létezik. Egy olyan állampolgár komor szavazata, aki nem bízik meg senkiben, nem azonosul senkivel, nem tudja, milyen az, ha képviseli t valaki, éppen ezért elhagyatottnak, becsapottnak, magányosnak érzi magát. Olyan magányosnak, amilyen én vagyok. , annyira szenvedek, amikor eljön a választások ideje! Mást se teszek azokon a napokon, mint káromkodom és cigarettázom, két káromkodás és két cigaretta között siránkozom: „Istenem! Börtönbe vonultunk, kínok között haltunk meg a koncentrációs táborokban, csak hogy újra legyen szavazati jogunk. Én meg nem szavazok... ” Igen, siránkozom, és gy lölöm azt a kérelhetlenséget, ami megakadályoz abban, hogy szavazzak. Siránkozom, és irigykedem azokra, akikben megvan a kompromisszum készsége, akik képesek alkalmazkodni, reménységüket tudják vetni valakibe, aki kevésbé rossznak látszik a többinél... (Ellenben népszavazásokkor mindig szavazok. Mert a népszavazás esetében nem kell olyan férfiakkal meg n kkel foglalkoznom, akiknek nem engedném, hogy képviseljenek engem: a népszavazáskor a demokratikus

folyamat közvetít k nélkül zajlik. „Királyságot akar? ” „Eszemben sincs. ” „Köztársaságot akar? ” „Természetesen! ” „Szeretné, ha a vadászok a szomszédjában lövöldöznének? ” „Akarja a fene. ” „Akarja, hogy törvény védje a magánélethez való jogát? ” „Naná. ”) És most, hogy ezt tisztáztuk, hadd forduljak néhány szó erejéig az ellenlábasok vezet jéhez. Vagyis Olaszország jelenlegi miniszterelnökéhez.

Kedves miniszterelnök úr, tudom, hogy amikor azt hallgatja, amit az exkommunistákról mondok, jóíz en kárörvendezik, akár egy boldog menyasszony. De ne legyen olyan türelmetlen. Magának is tartogatok valamit. Azért hagytam olyan sokáig várakozni, és hagytam, hogy mostanáig t kön üljön, mert ön nem tartozik az én ötven évnyi bánatomhoz. Mert bizonyos értelemben e téren ön teljesen ártatlan. És mert nem ismerem önt annyira, mint azokat a jómadarakat. Ön friss szerzeménynek számít uram, új fiú még. Éppen akkor jelent meg a színen, amikor eldöntöttem magamban, hogy hallani sem akarok többé a politikáról (észrevehette, hogy ez a szó szent számomra). Ön is a politika Olümposzán sarjadzott ki, ahogy azok a beazonosítatlan növények szoktak kin ni a földeken, amiket aztán zavartan nézünk: „Mi lehet ez? Retek vagy csalán? ” Azóta, hogy kíváncsian és tanácstalanul

figyelem önt, még nem tudtam ugyan eldönteni, hogy Ön retek-e vagy csalán, de azt gondolom, hogy ha retek, akkor nem valami jóféle, és ha csalán, akkor nem valami jóféle csalán... Ráadásul kételyeket ébreszt: a szájával (a szemével már nem annyira) túl sokat nevet, mosolyog. Még ha nincs is semmi ok a mosolyra vagy a nevetésre, vagyis amikor inkább sírni kellene, akkor is úgy mosolyog és nevet, mintha nem venné túlságosan komolyan magát. Mintha tudná, hogy az ön meglepetésszerű politikai sikere csupán a forgandó szerencse különös és érdemtelen ajándéka, a történelem tréfája, életének bizarr közbjátéka. Ez az egyik ok, amiért nem kedvelem önt. És van más oka is uram.

Mindenekel tt a jó ízlés és a gyors felfogás hiánya. Az a tény például, hogy Cavalierének hívatja magát. Cavaliere. Lovag. Mire fel? Nem valami komoly titulus, higgye el nekem. Olaszország majdnem annyi Cavalierit produkál, mint ahány Köpönyegforgatót. Talán emlékszik arra, amikor egyszer engem is be akart illeszteni ebbe a sorba az egyik köztársasági elnök. Hogy elkerüljem ezt a katasztrófát, azt kellett híresztelnem, hogy ha ezt meg meri tenni, be fogom perelni rágalmazásért. Ön viszont úgy viseli ezt a címet, ahogy az arisztokrata sarjak szokták a nemesi címerpajzsukat meg címereiket. Nos...

Ha meggondolom, hogy mennyire szeretett Mussolini is Cavaliere lenni, az ön részér l ez a cím politikai tévedéssel vegyes fura hivalkodásnak t nik számomra. És egy kormányf nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy politikai hibákat elegyítsen fura hivalkodásokkal. Ha mégis megteszi, nevetségessé teszi vele az országot. Másodszor, nem tetszik nekem az a tapintatlanság és felszínesség, amivel a pártja nevé kiválasztotta: Forza Italia, Hajrá Olaszország. Ez a név a stadionok huligánjainak ordítózását idézi a nemzetközi meccseken. Az ilyen hibák éppúgy sértenek engem, mint a kommunisták fentebb felsorolt álnokságai. Talán még jobban is, ha arra gondolok, hogy ezúttal nem csak rajtam ejtenek sebet: az országomat sértik meg vele. Uram, önnek nincs joga használnia a hazám nevét a politikai pártjához: a hazám minden olasz hazája, még az ön ellenlásainak, riválisainak és ellenségeinek is. Még kevesebb joga van ahhoz, hogy azonosítsa mindezt azoknak az átkozott meccseknek az átkozott ordibálásával. Az ilyen visszaélésekért az ük-ük-ükapám, Giobatta, párbajra hívta volna önt a szablyájával, amivel Curtatonénél és Montanaránál harcolt. A nagybátyáim pedig a második világháborús bajonettjeikkel. Az apám betörte volna az orrát, az anyám kikaparta volna a szemét. Ami pedig engem illet,

ahányszor csak meglátom ezt a nevet, felfortyanok. Ki a fene tanácsolta ezt önnek? Az inasa, a szakácsa vagy a sofőrje?

Nem tetszik az sem, hogy hiányzik ön-
ből az önmérséklet, ami a viccmesélést illeti. Utá-
lom a vicceket. Istenem, hogy utálok a vicceket.
És azt gondolom, hogy egy kormányfőnek nem
lenne szabad vicceket mesélnie, nem vicc-mesé-
léssel kellene politizálnia. A mindenit neki, tudja
maga, mit jelent az a szó, hogy „politika”?! Tudja
honnan ered? Egy görög főnévből származik,
politikosz, ami annyit jelent: az állam tudománya,
a kormányzás művészete, a nemzet ügyeinek in-
tézése. Olyasmi, ami nem illik össze a viccmesé-
léssel. Nem illik, és higgye el nekem: amikor önt
hallgatok, jobban kínlódom, mint amikor fran-
cia kollégájának, Chiracnak a behízelt "tirádáit
kell végighallgatnom. Elkeseredem, és felnyögök:
„Krisztusom! Nem érti meg ez az ember, hogy
az olaszok elkeseredésükben szavaztak rá, hogy
csak azért fogadták el, mert már ki nem állhatták
az elideit, vagyis csak azért, mert halálosan bele-
fáradtak abba, hogy gúnyt űz belőlük a baloldal?
Nem érti meg, hogy hálából inkább gyertyát
kellene gyújtania a Szent Szűznek, és komoly
emberhez illően kellene viselkednie, méltónak
kellene mutatkoznia arra a szerencsére, ami meg-
esett vele?! " Végezetül, nem vagyok kibékülve

azzal, amilyen szövetségeseket talált magának: az otrombán szeparatista Zöldingeseknél, akik azt sem tudják, milyen szín az olasz zászló, és azoknak a huligánoknak az unokái, akik a fekete ingeket viselték. Ezek a fura alakok azt állítják magukról, hogy k már nem fasiszták, és ki tudja, még az is lehet, hogy ez igaz. De azoknak sem hiszek, akik a Kommunista Párt utódaiként azt állítják, hogy k már nem kommunisták, miért hinnék akkor a Fasiszta Párt utódainak, amikor azt állítják, hogy már nem fasiszták? És most, hogy ezt mind tisztáztuk, szembesüljünk az igazi problémával.

Kíváncsi vagyok, vajon észrevette-e, Cavaliere úr, hogy nem teszek önnek szemrehányást a vagyona miatt. Nem állok be azok közé a demagógok közé, akik megbocsáthatatlan hibának tartják a vagyonát. Véleményem szerint nem lenne demokratikus, ha a vagyonos emberektől megvonnánk a jogot, hogy miniszterelnök lehessen belőlük és irányíthassanak egy országot. Nem volna logikus, nem volna jogos, és nem lenne demokratikus. Ezenfelül rendkívül ostoba is lenne, hiszen, ahogy társam, Alekos Panagulis szokta mondani, ha egy vezető gazdag, nincs szüksége arra, hogy lopjon. (Emellett az ünnepelt Kennedyk is mindig meglehetősen gazdagok voltak. Bushék sem éppen szegények, a

Clinton házaspár pedig most is mindent megtesz azért, hogy növelje a vagyonát.) Azt sem vetem a szemére, hogy egy híres futballcsapat, valamint számos tévécsatorna tulajdonosa. A futballcsapat rajtam kívül senkit sem zavar, én ugyanis ki nem állhatom az ordító tömegeket, ami pedig a tévécsatornákat illeti, amelyek vagy terjesztik, vagy nem terjesztik az ön politikai nézeteit, nos... Évtizedeken keresztül az ön ellenlábasai uralták a médiát, egészen az intellektuális terrorizmus szintjéig. Franciaországhoz, Németországhoz és Angliához hasonlóan a közvélemény manipulálása az újságokon és a televízión keresztül annyira szemérmetlen és t r hetetlen volt (és a mai napig az), hogy jobb, ha befogják a szájukat. Nem: annak a hibának, amit ezen a ponton az ön szemére vetek, semmi köze nincs ezekhez. A következő r l van szó. Nemrég olvastam, hogy ön, jóllehet ügyetlenül és elhibázottan, megel - zött engem a Nyugati Kultúra védelmében. De amint az énekes kabócák rasszistát kiáltottak, a hang sebességénél is gyorsabban visszahúzódott. Szerencsétlen félreértésr l, akaratlan tévedésr l beszélt, és azonnal bocsánatkéréssel fordult Allah fiához, aztán pedig lenyelte a sértést, amivel visszautasították, és jámboran elt rte európai kollégáinak képmutató elmarasztalását, plusz Blair fejmosását. Röviden, megijedt. És ez nem

helyes uram: nem. Az ön helyében én elevenen faltam volna fel ket mustárral, és Blair úr nekem nem mert volna azt mondani, amit önnek mondott. (Hall engem, Mister Blair? Dicsértem önt, és dicsérem most is azért a kiállításáért Oszama bin Ladenel szemben, amit egyetlen más európai vezet " sem tett meg. De ha a diplomácia és a ravaszkodás régi trükkjeivel játszik, ha a Bin Ladeneket elvonatkoztatja attól a világtól, amikhez tartoznak, ha kijelenti, hogy a mi kultúránk egyenértékű azzal, amelyik a burkát meg a csadort teszi kötelezővé, akkor ön sem jobb az olasz énekes kabócáknál. Ha nem védelmezi a kultúráját, az én kultúrámat és az ön kultúráját, az én Leonardo da Vincimet és az ön Shakespeare-jét, ha nem áll ki értük, akkor ön is csak egy énekes kabóca, és azt kérdezem önt: miért választja az én Toszkánámat, az én Firenzémet, az én Sienámat, az én Pisámat, az én Uffizimat, az én Tirrén-tengeremet a nyári vakációjához? Miért nem választja inkább Rijádot vagy Kabult, Szaúd-Arábia kitlen sivatagjait vagy a szikár Afganisztán komor szikláit? Nagyon rossz érzésem támadt, amikor a mi miniszterelnökünk megkapta önt a fejmossást. Az az érzésem támadt, hogy nem jut messzire ezzel a háborúval. Hogy azonnal vissza fog vonulni, amint ez nem szolgálja már karrierjének érdekeit.)

Hacsak, Cavaliere Úr, az ön visszahúzóda nem amiatt a nagyorrú, kaftános iparmágnás miatt történt, aki sötét szemüveget hord, és az királyi Felsége Al Walid herceg baljós-latú nevet viseli: a szaúdi királyi család magas rangú tagja, és értesüléseim szerint az ön üzleti partnere. Az ön amerikai nagybácsija. Mert ez esetben emlékeztetni szeretném önt arra, hogy a szaúdi királyi családnak legalább a felét azzal vádolják, hogy pénzeli az iszlám terrorizmust. Emlékeztetem önt arra, hogy a szaúdi királyi család több tagjának köze van a Rabita Trust-hoz. Ahhoz az úgynevezett jótékonyági szervezethez, amelyet az amerikai pénzügyminiszterium a Bin Ladent támogatók feketelistájára tett, és amir I maga Bush elnök egyértelm en vészjóslóan beszélt. Emlékeztetem önt arra, hogy a legtöbbnek közülük benne van a keze, de legalábbis a kisujja a Muwafaq Alapítványban, egy másik „jótékonyági szervezetben”, amelyik pénzt utal át Bin Laden számára. Emlékeztetem önt arra, hogy Szaúd-Arábiában nem a Törvény uralkodik, hanem a királyi család, amelyben százsámra vannak amerikai nagybácsik. Arra is emlékeztetem önt, hogy húsz évvel ezel tt, amikor a palesztinok európaiakat gyilkoltak meg a repül gépeken és a reptereken, ezek az amerikai nagybácsik voltak azok, akik pénzelték

azoknak a terrorakcióknak a felel sét, szakemberét. Vagyis Arafatot. Végezetül emlékeztetni szeretném önt, hogy a királyi család akarataként a Szaúdi Vallásügyi Minisztérium a lehet legszéls ségesebb fundamentalisták kezében van, ugyanazokéban, akik Oszama bin Ladent nevelték, és tudja ön, mi az az úgynevezett Szaúdi Vallásügyi Minisztérium? Az a hatalmas szervezet, amelyik a fundamentalista eszméket terjeszti világszerte. Amelyik világszerte mecseteket épít és iskolákat, amelyekben a szerencsétlen muzulmán diákok semmi mást nem tanulnak, csak a Korán hatezer-kétszázharminchat versét, kívülr I. (Egyetlen szikrányi történelmet, földrajzot, számtant, általános ismeretet sem: kizárólag ezeket a verseket tanulják meg kívülr I.) És ahol felvértezik ket a Szent Háborúra. Arra az akcióra, ami húsz évvel ezel tt Csecsenföldr l indult, melynek tragikus kimenetelét már ismerjük, és amelyet ma is folytatnak, különösen az afrikai kontinensen. Emlékeztetem önt, uram, és a feltételezés, hogy ön üzleti partnere miatt vontatott vissza azt az ügyetlenked és elhibázott beszédet, amellyel a Nyugat védelmére kelt, iszonyúan dühít engem. Mélyen feldúl, arra késztet, hogy megismételjem, amit az ellenlábasai mondogatnak: egy országot irányítani nem egészen olyan, mint különféle tévécsatornák és futballcsapat

tulajdonosának lenni. Egy ország vezetéséhez olyan képességekkel kell bírni, aminek az ön el dei soha vagy szinte soha nem adták jelét, és aminek az ön európai kollégái még kevésbé adják jelét, ön azonban egészen biztosan nem rendelkezik vele. Azokról a képességekr l beszélek, ami az igazi vezet ket jellemzi veszélyhelyzet idején. Olyan embereket, amilyen Klemens Lothar, Metternich hercege volt például, vagy Cavour grófja, Camillo Benso, vagy Benjamin Disraeli vagy Winston Churchill, Theodore Roosevelt, Charles De Gaulle. A személyes mohóság teljes hiánya, intelligencia, következetesség. Szenvédély, hitelesség, kiemelked stílusérzék, elegancia és bátorság. Mindenekfelett bátorság. Vagy túl sokat kérnék?

Talán igen. Különösen bátorság tekintetében. De a helyzet az, hogy jogom van hozzá, hogy ezt kérjem, uram. Azért, mert önnel ellentétben én különlegesen nagy gazdagságban n ttem fel: olyanban, ami abból fakad, hogy úgy neveltek engem, mint Bobbyt és Guilianit polgármestert. Elmagyarázom, mire gondolok, és hogy megértse, az anyámat hozom fel példaként. Ó, Cavaliere úr, el sem tudja képzelni, ki volt az anyám. Nem is feltételezné, milyen nevelést adott a lányainak. (Csak lányai voltak, fia egy sem.) Amikor 1944 tavaszán a náci fasiszták letartóztatták apámat,

mint a Toszkánai Ellenállás vezetőjét, senki nem tudta, hol tartják fogva. A hatóságok nem voltak hajlandók felfedni a hollétét, és a firenzei újságok csak annyit írtak meg, hogy letartóztatták őt, mert sötét gonosztevő volt, akit felbérelt az ellenség. (Értsd: az anglo-amerikaiak.) De anyám azt mondta: „Meg fogom találni. Esküszöm.” Börtönről a börtönre járva kereste, elment a Villa Tristébe is, oda, ahol a kihallgatások kínzások között zajlottak, és itt végre sikerült beszélnie a vezető tiszttel. Egy nagyval, akit Mario Caritának hívtak. Caritá nagy beismerte, hogy igen, tartja fogva azt a sötét bűnözőt Edoardo Fallacit, és megvetően hozzátette: „Asszonyom, felveheti a fekete gyászruháját. Holnap reggel hatkor kivégezzük a férjét a Parterrén. Nem vesztegetjük az időt tárgyalásokra.” Nos, többször is feltettem magamnak a kérdést, hogy az helyében hogyan reagáltam volna erre. És a válasz mindig az volt: „Nem tudom.” De azt tudom, hogy reagált rá anyám. (Elég jól ismert történet, sajnos.) Egy percig teljesen mozdulatlanul állt. Olyan mozdulatlanul és olyan csendben, mintha villám csapott volna bele. Aztán felemelte a jobb kezét. Mutatóujját Mario Caritára szegezte, és határozott hangon, mintha egy parancsait váró szolgálóhoz beszélne, hűvösen annyit mondott: „Mario Caritá, holnap reggel hatkor úgy fogok

tenni, ahogy mondta. Fekete ruhát fogok venni. De ha anya méhéből jött világra, mondja meg az anyjának is, hogy is ugyanezt tegye. Mert hamar eljön a maga napja is. ”

Ami az ezután történeteket illeti, egy másik alkalommal mesélem el. Egyel re elég, ha annyit tudnak, hogy apámat nem végezték ki, hogy Mario Caritá pontosan úgy végezte, ahogy anyám mondta, és hogy az ön Olaszországa nem az én Olaszországom.

Az a renyhe, lomha Olaszország sem az enyém, amit a fogyasztói társadalom puhít el a b ségével, és az amerikai hedonizmus példájából táplálkozik. Arra gondolok, amelyik az élvezet, a kényelem, a szórakozás kultuszában él, és a szabadság alatt a szabadosságot érti. Arra, amelyik figyelmen kívül hagyja a fegyelmezettség vagy inkább az önfegyelem fogalmát, következőképpen nem kapcsolja össze a szabadság fogalmával, nem érti, hogy a szabadság egyben fegyelem vagy inkább önfegyelem is... Arra, amelyiket apám a halálos ágyán így jellemzett: „Olaszországban mindig a jogokról beszélünk, a kötelességekről soha. Olaszországban figyelmen kívül hagyjuk,

vagy úgy teszünk, mintha nem tudnánk, hogy minden jog magában hordoz egy kötelességet is, és hogy azok, akik nem teszik meg a kötelességüket, nem érdemelnek semmilyen jogot. " És az sem az én Olaszországom, ami ebből ered. Azokra a fiatal emberekre gondolok, akiknek harmincezer dolláros autójuk van, végigutazzák a világot, három vagy négy nyelven beszélnek, de a nyelvtant például nem ismerik. Így amikor küldenek egy képeslapot Disneylandba vagy Sanghajból vagy Bombayba, azt látjuk, hogy tele van szegyenletes helyesírási hibákkal. Az olyan egyetemi diplomásokra gondolok, akik még soha nem hallottak a nyelvtani id. egyeztetésről vagy a történelemlről. Ezért aztán ijeszt " mondattani hibákat követnek el, vagy összekeverik Mussolinit azzal-a-Rosselinivel-aki-Ingrid-Bergman-férje volt, Csajkovszkijt Csapajevvel, Napóleont a híres konyakkal. És hálát adhatunk Istennek, ha valamilyen filmből néhányan közülük rájönnek, hogy a híres konyak tábornok volt, majd császár, aki Waterloonál vesztett, és Szent Ilona szigetén halt meg. Így hát kérem, ne kérdezzék tőlük, hogy kik voltak az Alapító Atyák. Ha megemlítik el. ttük Mazzini vagy Garibaldi vagy Cavour nevét, kifejezéstelen tekintet vagy kidugott nyelv a válasz. Attól sem érzem magam jobban, hogy itt is ugyanez a helyzet. (Annak igazolására, hogy

a fiatal amerikaiak ismerik országuk történelmét, egy talkshow neves m sorvezet je tegnap este megállított közülük néhányat az utcán. Megkérdezte egy tizennyolc éves New York-i suhanctól, hogy mikor született Jefferson, és össze tudná-e foglalni a munkásságának lényegét, mire az a tökfaj visszakérdezett: „Jeff kicsoda? Valami baseballjátékos? ” Egy huszonnégy éves lánynak, aki tanítónként mutatkozott be, azt a kérdést tette fel, hogy mi volt a Polgárháború, és az a felel tlen bolond azt felelte, hogy a Polgárháború egy Anglia ellen vívott háború volt. Hogy a Föderációsok az északiak voltak. Az Unió pártiak pedig a déliek.)

Viszont az olasz fiatalok pontosan tudják, hogy kell belni magukat kábítószerrel. Hogy kell a diszkókban elvesztegetni a szombat éjszakáikat, hogy kell olyan farmerokat viselni, ami egy munkás egyhavi fizetésébe kerül. És akárcsak az amerikai elit egyetemek diákjai, akik ugyan talán valamivel többet tudnak Jeffersonról és a Polgárháborúról, de teljesen ismeretlen elttük Bismarck, vagy az, hogy mi történt Szevasztopolnál, vagy hogy miért robbant ki az Els - Világháború, vagy miért omlott össze a Weimari Köztársaság, k is pontosan tudják, hogyan lehet kihasználni a szüleiket, hogy ne kelljen dolgozniuk. Ahogy az antiglobalista tünte-

tet k Seattle-ben, Stockholmban és Genovában és így tovább, k is tudják, hogy kell símaszk mögé rejtteni az arcukat, és játszani a h s gerillát szabadság és demokrácia idején. Hitvány puhányok. Álforradalmárok. Azoknak a 68-as kók-lereknek az örökösei, akik annak idején romba akarták dönteni a kapitalista világot, ma pedig a milánói T zsdét irányítják, vagy a Wall Streeten kamatoztatják a pénzüket. Mindez elszomorítóan kiábrándító a számomra, mert a polgári engedetlenség komoly dolog, nem ürügy arra, hogy elszórakozzunk vagy meggazdagodjunk. A jólét a civilizáció vívmánya, nem ürügy arra, hogy egész életünkben potyázzunk. Én sosem ügyeskedtem így. A szüleim még kevésbé. Tizenhat éves koromban kezdtem dolgozni, a mindenit. Az apám már kilencévesen. Az anyám tíz. És mielőtt meghalt, hatvannégy éves korában, azt mondta: „Örülök, hogy úgy mehetek el, hogy látom, a gyerekeknek ma már nem kell feln tt módjára dolgozniuk, hogy iskolába, egyetemre járhatnak. ” Szegény anyám. Azt hitte, hogy a kötelez vé tett iskola és a mindenki számára elérhet egyetem (két olyan csoda, amir l nem is álmodhatott) majd megtanítja a fiatalokat mindarra, amit sose tanulhatott meg, pedig annyira szeretett volna. Diadalittas volt. Szerencse, hogy meghalt, mielőtt ráébredt volna, hogy veszített, hogy újra

veszítettünk. Igen, veszített. Mert tanult fiatalok helyett egyetemi diplomás szamaraink vannak. A jövő vezet i helyett drága farmernadrágos puhányaink vannak, és símaszkos áforradalmáraink. És tudják mit? Talán ez az egyik oka annak, hogy a muzulmán betolakodóinknak ilyen könnyű dolguk van.

Ami az énekes kabócák Olaszországát illeti, akikkel ezt az elkeseredett levelet elkezdtem, és akik ez után az elkeseredett levél után minden eddiginél jobban fognak gyölölni engem... Azok az úgynevezett liberálisok, akik lealacsonyítják és meggyalázzák még magát az elnevezést is. Azok az úgynevezett keresztények, akik megszentelítik és beszennyezik a keresztény szónak még a jelentését is. Azok a férgek, akik ideológusoknak, újságíróknak, íróknak, színészeknek, kommentátoroknak, pszichoanalitikusoknak, papoknak, cincogó tücsköknek, elit prostituáltaknak (pontosan: cicomás ribancoknak) álcázzák magukat, és csak azt mondják, amire felkérték őket. Azt, ami segít nekik abban, hogy belépjenek vagy bennmaradjanak az álintellektuális világgjáró gazdagoknak a körében, és kihasználhassák az ezzel járó elnyöket, privilégiumokat. Azok az élcsökök, akik felcserélték az evangéliumot és a marxista ideológiát a „politikai korrektség” hóbertjával... Azzal a hóberttel vagy inkább beug-

ratással, ami a Testvériség (sic!) nevében bármi áron való pacifizmust prédikál, és elutasítja még azt a háborút is, amit a tegnap náci-fasizmusa ellen vívtunk. Az a hóbot, vagy inkább tisztességtelen tréfa, ami a humanitáriusság (sic!) nevében tiszteletben részesíti a megszállót, és megrágalmazza a védekezőt, felmenti a gonosztevőt, és elítéli az áldozatot, megsiratja a tálibokat, és átkozza az amerikaiakat, minden vétket megbocsát a palesztinoknak, de semmit az izraelieknek. A hóbot vagy inkább demagógia, ami az Egyenlőség (sic!) nevében megtagadja az érdemet és a sikert, az értéket és a versenyt. Azáltal, hogy megtagadja, egy szintre helyez egy Mozart-szimfóniát és egy olyan szörny séget, amit „rap”-nek neveznek, egy reneszánsz palotát és egy sátrat a sivatagban. Ez a hóbot vagy inkább esztelenség, ami az Igazság (sic!) nevében eltörli a jogos kifejezéseket, és „ökológiai operátorok”-nak nevezi az utcáseprőket, „családsegítő”-nek a házvezetőket, „nem tanítói személyzet”-nek az iskolai portást, „gyengénlátó”-nak a vakot, „gyengénhalló”-nak a süketet, „gyengénjáró”-nak a nyomorékokot. A homoszexualitást pedig „másságnak.” A homoszexuálisokat „melegek”-nek (angolul a melegeket illetően a 'gay' jelző a vidám, boldog szóból származik, amelyet eredeti értelmében már nem kis merészség használni, ugyanis rögtön megvá-

dolnak, hogy elferdítet a jelentését). A hóbort vagy inkább a képmutatás, a szemétség, ami „helyi szokás”-nak nevezi a n k körülmetélését. Arra a bestiális gyakorlatra gondolok, aminek az a célja, hogy a n k ne élvezhessék a szexet, ezért a muzulmán kislányoknak kivágják a csiklóját, és összeöltik a nagyajkakat. Csak egy apró nyílás marad, amelyen keresztül a szerencsétlen teremtetések pisilni tudnak, és elképzeltetik, milyen kínszenvedést jelent a szüzesség elvesztése... Az a hóbort vagy inkább bohózat, hogy Olaszország egy marokkói firkászt dicsít, aki fennhéjázva hirdeti, hogy a nyugati kultúra az arabok révén fedezte fel a görög filozófiát, hogy az arab nyelv a tudomány nyelve, és egyben a legfontosabb nyelv a világon, hogy Jean de La Fontaine nem Aesopus nyomán írta a „Meséket”, hanem egy bizonyos indiai mese elolvasása nyomán, amelyet egy arab ember, Ibn al-Muqaffa⁴ fordított

⁴ *A szerző lábjegyzete:* Arra a személyre utalok, akinek az ENSZ f titkára, Kofi Annán nagylelkűen odaítélt valami békével kapcsolatos díjat. És aki azzal rágalmaz engem, hogy az én iszlám iránti viszolygásom minden bizonnyal az arab férfiak részéről elszenvedett megaláztatásokra vezethető vissza. (Érzelmi és szexuális értelemben, természetesen.) Nos... Ennek a személynek az a válasza, hogy Istennek hála, soha nem volt semmilyen érzelmi, szexuális vagy baráti viszonyom egyetlen arab férfival szemben.

franciára. Végezetül ez a hóbert megengedi az énekes kabócáknak, hogy kényük-kedvük szerint használják a „rasszista” kifejezést. Nem tudják, mit jelent, mégis olyan önkényes pimaszsággal dobálóznak vele, hogy feleslegesnek t nik idézni azt a tömör ítéletet, ami egy afroamerikaitól származik: „Egy vallással kapcsolatban rasszizmusról beszélni súlyos visszaélést jelent a nyelvvel és az emberi értelemmel szemben. ” Feleslegesnek t nik idézni, mivel ha érvelésre kerül a sor, a kabócák úgy viselkednek, mint a bolond Mao Ce Tung példabeszédében: „Ha a Holdra mutatsz az ujjaddal, a bolond az ujjadat nézi, és egy ujjat lát. Nem a Holdat. ” És ha véletlenül mégis a Holdat látja, ugyanez a helyzet. Mivel nincs bátorságuk a jómadarak intellektuális terrorizmusának árjával, a konformizmus árjával szemben úszni, úgy tesznek, mintha csak az ujjadat látnák.

És most mondjátok meg nekem, kedveseim: ezek azok az emberek, akikkel nekem szembe kellene szállnom, amikor kifogásoljátok azt, hogy zárva van az ajtóm? Mostantól láncot is fogok tenni arra a zárt ajtóra! Veszek egy masztiffot, jó er s fogazattal, és hálát adhattok Istennek, ha még egy kis táblát is kiakasztok azzal a felirattal „Cave carnem. Vigyázz, a kutya harap”. Tudjátok, miért? Mert hallottam, hogy néhány luxus kabóca hamarosan eljön New

Yorkba. Vakációra jönnek, meglátogatják az új Herculaneumot, az új Pompeit, vagyis a Tornyokat, amelyek már nem léteznek. Elegáns repül gépen utaznak majd, elegáns szállodát fognak választani, és egy elegáns ital után rögtön elmennek, hogy kiszórakozzák magukat a romoknál. A nagyon drága fényképez gépeikkel (két- vagy háromezer dolláros mindegyik) le fogják fényképezni az elolvadt acélszerkezet maradványait, sokatmondó képeket kapnak majd le, hogy mutogassák majd a barátaiknak Rómában. A nagyon drága cip ikkel (legalább ezer dollár egy pár) taposni fognak majd az rölt kávé, talán még egy könnyet is ejtenek majd a korábbi „Ez jó, megkapták az amerikaiak a magukét” kijelentéseik helyett, és találják ki, mi jön ezután. Elmennek, és vesznek azokból a gázmaszkokból, amit azoknak árulnak, akik vegyi vagy biológiai támadástól tartanak. Nem jópofa dolog egy itt vásárolt gázmaszkkal visszatérni Rómába? Lehet kérkedni azzal, hogy „Látjátok, az életemet kockáztattam New Yorkban! ” Új divatot is meg lehet honosítani, a Veszélyes Vakáció divatját. El ször kitalálták az Értelmes Nyaralást, k, akikben egy csepp értelem sincs, most majd feltalálják a Veszélyes Vakációt. k, akikben egy csepp bátorság sincs. És mondanom se kell, Európa többi országának elit kabócái is

pontosan ugyanezt fogják tenni. íme, végezetül, amit róluk gondolok.

* * *

Kedves angolok, franciák, belgák, hollandok, németek, osztrákok, magyarok, skandinávok, spanyolok, portugálok, görögök és így tovább ámen. Nehogy úgy járjatok, mint az a miniszterelnök, aki olyan jóíz en kárörvendezett, mint egy boldog menyasszony, mielőtt megtudta volna, mi a véleményem róla. Ne ugráljatok örömtökben a forró szemrehányások miatt, amivel azokat az Olaszországokat illettem, amik nem az én Olaszországaim. A ti országaitok sem jobbak az enyémnél. Tízbe l tíz ijeszt en pontos másolata az én országomnak, és szinte minden, amit az olaszok ellen mondtam el, rátok is érvényes, mivel ugyanabból az anyagból vagytok gyúrva. Ó, igen drágáim: ebben az értelemben mindannyian egyetlen, nagy családhoz tartozunk. Ugyanazok a hibák, ugyanaz a gyávaság, ugyanaz a képmutatás. Ugyanaz a vakság, süketség, a bölcsesség hiánya, mazochizmus. Ugyanaz a szabadosság, amit a szabadság égisze alatt csempésznek be. Ugyanaz a tudatlanság és a vezetési képesség hiánya, ami a mozlim betolakodóknak

kedvez. Aztán a politikai korrektség hóbortja, ami adja alájuk a lovat. Hogy higgyenek nekem, elég, ha megfigyelik azt a Gazdasági Klubot, amit olyan büszkén Európai Uniónak neveznek. A klubot, ami csak arra jó, hogy a nyakunkba varrja a közös valuta retorikai nonszenszét, hogy versengjen Amerikával, vagy úgy tegyen, mintha versengene, hogy mesés és meg-nem-érdemelt (adómentes) fizetéseket osztogasson ügyetlen és haszontalan Parlamentje tagjainak. És hogy engem bosszantson a populista ostobaságaival. Mint például azzal a rendelettel, ami hetven kutyafajtát akar megszüntetni. („Minden-kutyának egyenl nek-kell-lennie” - ahogy Ida Magli antropológus ironikusan megjegyezte.) Vagy azzal, ami szabványosítani akarja az összes európai repülő gép üléseit. („Minden-fenék-legyen-egyenl ” - mondom erre én.) Egy klub, ahol csak angolul vagy franciául lehet beszélni, olaszul, spanyolul, flamandul, finnül, norvégül, satöbbi, még véletlenül sem, és ahol továbbra is a századfordulós triumvirátus: Anglia-Franciaország-Németország az úr. Egy klub, ahol menedéket talál több mint tizenötmillió Allah fia, és Isten tudja, köztük hány terrorista vagy terroristajelölt vagy leendő terrorista. Egy klub, ami prostituáltként paráználkodik az arab országokkal, és a zsebét mocskos olajdollárokkal tömi meg.

Ugyanazokkal az olajdollárokkal, amelyekkel a szaúdi amerikai nagybácsik felvásárolják az antik palotáinkat, a bankjainkat, a kereskedelmi és ipari cégeinket. Ezenfelül olyan klub, amely a „Közel-Kelettel rokon kultúráról” mer beszélni. (Mi a fenét jelent a „Közel-Kelettel-rokon-kultúra”, ti csacsogok, ti értelmi fogyatékosok?! Hol mutat a kultúra rokon vonásokat a Közel-Keleten, ti kretének, ostoba bohócok?! Mekkában? Bethlehemben, Gázában, Damaszkuszban, Bejrútban?! Kairóban, Tripoliban, Nairobiban, Teheránban, Bagdadban, Kabulban?!)

Amikor nagyon fiatal voltam, talán tizenhét éves, mennyire vágytam egy egységes Európa után! Háborúból jöttem, olyan háborúból, amelyben az olaszok és a franciák, az olaszok és az angolok, az olaszok és a görögök, az olaszok és a finnek, az olaszok és az oroszok, az olaszok és a németek, a németek és a franciák és az angolok és a lengyelek és a hollandok és a dánok és a finnek és az oroszok és így tovább irgalom nélkül gyilkolták egymást: emlékeznek? Az átkozott Második Világháborúból. Apám, nyakig belemerülve egy teljesen újfajta küzdelembe, az Európai Föderalizmusról szónokolt. Carlo és Nello Rosselli délibábjáról. Felvonulásokat szervezett, tömegekhez szólt, azt hirdette: „Európa, Európa! Létre kell hoznunk Európát!” És tele

lelkesedéssel, bizakodó örömmel, én is követtem t, akárcsak azokban a napokban, amikor bátran skandálta, hogy „Szabadság-Szabadság”. A sosem ízlelt békével egyidej leg kezdtem megismerkedni azokkal, akik korábban az ellenségeim voltak, és amikor a németeket egyenruha nélkül láttam, gépfegyverek, ágyúk nélkül, arra gondoltam: „Istenem, k is éppen olyanok, mint mi vagyunk. Ugyanúgy öltözködnek, ugyanúgy esznek, ugyanúgy nevetnek, mint mi, szeretik a zenét, a költészetet, a m vészetet, a szépséget, akárcsak mi. Ok is imádkoznak vagy nem imádkoznak, akárcsak én... Akkor hogyan lehetséges az, hogy annyit ártottak nekem, hogy annyit kegyetlenkedtek, üldöztek, gyilkoltak minket? ” Aztán arra gondoltam: „De hiszen mi is ártottunk nekik, mi is gyilkoltuk ket! ” Átvillant rajtam a rettenetes felismerés, hogy az Ellenállás idején talán, s t biztosan hozzájárultam én is, így vagy úgy, néhányuk halálához. Talán én is megöltem valamelyiküket. Ezen gondolkodtam, igen. És mialatt azt feleltem magamnak „talán-igen, egész-biztosan-igen”, szégyenkezni kezdtem. Úgy éreztem, mintha a középkorban harcoltam volna, amikor Firenze és a közelében fekv ' Siena viseltek hadat egymás ellen, és az Arno folyó ezüstösen csillogó vize piroslott a vért l. A firenzeiek vérét l és a sienaiak vérét l. Megborzongtam a kétkedést l,

és kétségessé vált el ttem az a büszkeség, amit afelett éreztem, hogy katonája lehettem az országomnak, a hazámnak, és felsóhajtottam: „Elég, elég! Apámnak igaza van! Európa, Európa! Egyesülnünk kell, létre kell hoznunk Európát! ” Nos... Annak az Olaszországnak az olaszai, ami nem az én Olaszországom, azt mondják, hogy már létrehoztuk Európát. És a németek, a franciák, az angolok, a spanyolok, a hollandok és így tovább, vagyis annak a Nagy Családnak a tagjai, akik egy-ívásúak ezekkel az olaszokkal, ugyanezt ismételik. De ez a frusztráló, kiábrándító, jelentéktelen Gazdasági Klub, ami bosszant engem a Közös Valutájával, a populista ostobaságaival, Allah fiaival, akik ki akarják radírozni az én civilizációmat, ez az európai unió, amelyik a „Közel-Kelettel-rokon-kultúráról” csacsog, ugyanakkor tudomást sem vesz az én csodálatos nyelvemről, ugyanakkor feláldozza a nemzeti identitásomat, nem az az Európa, amiről akkor álmodtam, amikor apámmal együtt azt skandáltuk Európa-Európa. Ez nem Európa. Ez Európa öngyilkossága.

* * *

Melyik akkor az én Európám, az én Olaszországom? Nézzék: ami Európát illeti, va-

lójában nem is tudom. Nem tudhatom. Európa valódi egységét elkerülhetetlenül megmérgezi a sokféle nyelv, a kényelmetlenség és a gyanakvás, ami ebből származik, a régi rivalizálások és acsarkodások, amelyek a zaklatott múlt testvérháborúiban gyökereznek. És az a remény, hogy felülemelkedjünk ezeken az akadályokon, a serdülő kori álmodozásaim, az utópiáim világához tartozik. Ahhoz az idő szakhoz, amikor először ízlelhettem meg a békét, és a németeket egyenruha, gépfegyver és ágyú nélkül látva úgy éreztem, mintha a középkorban harcoltam volna. Mintha abban a háborúban vettem volna részt, amelyik vérrrel festette pirosra az Arno folyó ezüstösen csillogó vizét. A firenzeiek és a sienaiak vérével... Olaszország esetében viszont tudom. És azt mondom: egyszer, kedveseim, egyszer. Az az Olaszország, amelyik szemben áll azokkal, amikről mostanáig beszéltem. Az az Olaszország, amelyet nem uralnak le Allah fiai és az él sködk, az énekes kabócák. Az az Olaszország, amelyik szereti a zászlaját, és a jobb kezét a szívére helyezve tiszteleg el tte. Az az Olaszország, amit kislánykoromban álmodtam meg, amikor nem volt rendes cipem. És jaj azoknak, akik ezt az Olaszországot, ami egy létező Olaszország, akkor is, ha folyton elhallgattatják, ha kinevetik, ha sértegetik, el akar

nák venni t'lem. Jaj azoknak, akik megszállják. Akárki legyen is a megszálló. Mert legyenek akár Napóleon franciái vagy Ferenc József osztrákjai vagy Hitler németei vagy Oszama bin Laden mozlimjai, nekem egyre megy. Akár hadseregekkel és ágyúkkal jönnek, akár gyerekekkel és csónakokkal, ugyanaz.

És most vége. Elmondtam, amit el kellett mondanom. Haragom és büszkeségem parancsára el kellett mondanom. Tiszta lelkiismeretem és a korom miatt engedtem ennek a parancsnak, ennek a kötelességnek. Most azonban elvégeztem a feladatot. Így hát elég. Elég. Vége.

Oriana Fallaci

New York, 2001. szeptember
Firenze, 2002. szeptember

